

Annuae litterae Societatis Jesu

1581

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66783](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66783)

Th 5771.

A N N V A E
L I T T E R A E
S O C I E T A T I S
I E S V

A N N I M D L X X X I .

*A D P A T R E S E T F R A T R E S
eiusdem Societatis.*

Liber Societatis J. M. Paderborna No 1688

R O M A E .

In Collegio eiusdem Societatis .

M D L X X X I I I .

Cum facultate Superiorum.

ANNAE
LITTERARAE
SOCIETATIS

ISSV
ANNI M D LXXXI.

N. B. P. A. S. S. E. T. F. R. A. N. C. I. E.
C. O. N. S. T. A. N. T. I. N. O. P. O. L. I. T. I. C. A. E.

ROMAE

In Collegio S. Antonii
M. D. LXXXI.
C. O. N. S. T. A. N. T. I. N. O. P. O. L. I. T. I. C. A. E.

3
ANNVAE LITTERAE
SOCIETATIS IESV
ANNI MDLXXXI.

PATRIBVS FRATRIBVSQVE
Societatis Iesu, gratia & pax
Christi Domini, &c.

CONSVETVDO hæc perscribendi, quæ singulis annis à nostra Societate diuersis oris partibusq. terrarum ad Dei gloriam maxime illustra gerantur, & à maioribus instituta sapienter est, & ipsis Societatis legibus præclare sancita. Etenim, cum omnes fraternæ caritatis vinculo adstricti simus, quæ nostri fratres tot locorum interuallo disiuncti a nobis gerant, ea cognoscere iucundissimum est: animique hac rerum communiõne, tum coniunguntur inter se magis, tum vero ad eadem æmulanda acrius inflammantur. Sed in multis commodis, quæ huiusmodi consuetudo afferbat, illud tamen incommoditatis inerat; quod cum omnes, qui Societati sumus addicti, iisdem ferè muneribus fungamur; eadem quoque contingeret plerumq; diuersis in locis acta esse, quæ non sine fastidio quodã, ac satietate in provincialibus litteris separatim scri-

A 2 piis

4
ptis toties inculcarentur. Accedebat summum laborē,
a. que molestiā suscipi à Societate in his litteris, tum
describendis, tum perferendis: quæ, cum neque eodem
tempore, neque eadem ratione conscriptæ redderen-
tur: sic fiebat, ut & earum dissimilitudine memoria
perturbaretur; fructusq. qui ex perpetua narratione
percipitur maximus, importuna illa interpellatione im-
pediretur. His omnibus incommodis proxima genera-
lis Congregatio prospexit, quæ decreuit, ut ex omni-
bus prouincialibus litteris annuis Romam perlatis,
vnum corpus conficeretur, idque posthac ad singulas
Societatis Prouincias mitteretur: sic enim satietati, &
maximo labori sumptibusque consulitur, Societatisq;
nostræ status vniuersus sub vno quasi aspectu ponitur,
ut quæ à Nostris remotissimis regionibus disperse ge-
runtur, ea in vnum contracta, facilius, & iucundius,
nusquam interrupta narratione, cognoscantur. Id vnū
forte accidit perincommodè, ut serius omnino quàm
nostrum quisquam putasset, hæ litteræ nūc mittantur.
dum enim prouinciales epistolæ expectantur, (quæ ne
ad hanc quidem vsque diem omnes aduenere) dum res
tota disponitur, annus serè elapsus est: sed ita vsu eue-
nire solet, ut rerum omnium initia paullum confusa
sint; reliqua suum deinceps ordinem, & maturitatem
habitura spero. Et quoniam mihi tandem nec opinanti
subeundum hoc onus fuit, ut annuam Prouinciarum
omnium memoriam publicis litteris colligarem; in tan-
ta rerum gestarum multitudine digerenda, eam potis-
simam rationem inibo; ut principio quædam de Socie-
tate vniuersa generatim perstringam, tum de singulis
Pro-

Provincijs Collegijsque ita dicam, ut prætermis-
 ſis, quæ Societatis vel legibus vel numeribus ſollemnia
 iam ſunt, ea tantum exponam, quæ aut genere ipſo, aut
 nouitate inſigniora eſſe videbuntur.

Societas eſt omnis diuiſa in vnã, & viginti Pro-
 uincias: quarum ſeptemdecim ſunt in Europa, quat-
 tuor reliquæ in Orientali, & Occidentali; quæ dicitur
 India: Ex his non pluriũ quam octodecim, annua lit-
 tera ad nos peruenerunt. itaque quæ in ijs dumtaxat
 geſta ſunt, ea præcipue hæc epiſtola perſequar. In iſdẽ
 autem Provincijs Societatem ingreſſi ſunt trecenti tri-
 ginta quattuor. Diem vero ſuum obiire ſeptem &
 octoginta.

Annus hic 1581. cum cetero Societatis progreſſu
 tum vero vniuerſali Congregatione, nouique Genera-
 lis electione, maxime inſignis fuit. Ac iucundiſſimum
 illud quidem ſpectaculum viſum eſt, cũ tot Patres vir-
 tutis doctrinaque opinione celebres, ex remotiſſimis
 Chriſtiani orbis Provincijs in vnũ ad eligendum Ge-
 neralem coiuere. Septem & quinquaginta iſi ſuere in
 vniuerſum: ex quo numero ſeptem & viginti reperti
 ſunt, qui Patrẽ ipſum Ignatiũ familiariter nouerãt,
 duo etiam ſimul cum ipſo noſtram hæc Societate fun-
 darunt, Pater Alſonſus Salmieron, & Pater Nico-
 laus Bobadilla. atque hi omnes licet patrijs linguiſque
 diuerſi inter ſe, ita tamen voluntatibus conſenſerunt,
 tantaque omnia conſpiratione animorum geſta ſunt,
 vt eximiæ cuiuſdam caritatis, & concordie, non modo
 in præſens tempus, verum etiam in futurum firmiſſima
 fundamenta iacta eſſe videantur. Patre enim Euerar-

do Mercuriano Romæ vita functo, eiq; iustis ritu sollemni persolutis, Pater Vicarius in sextum mensem de more Congregationem generalem ad septimū Idus Februarij edixit. Romam itaque Patribus ex vniuersa Societate ad præscriptam diem conuenientibus, septimo Idus Februarij Congregatio coacta primum est. Relatum eo die de legitimo conuentu, decretumque cū ex omnibus Europæ Prouincijs Patres, Prouincialibus Congregationibus ritè ad Generalem dicendū electi conuenissent; Congregationem iustam, ac legitimā videri. Postridie Pater Vicarius, cum aliquot Patrū Pontificem maximum adiit, benedictionem ab eo vniuersæ Congregationis nomine petiturus, vt nostris, antequam ad ferenda suffragia ingrediuntur, sollemne est. Is cum Pontificem docuisset præstitutā Generalis eligendi diem venisse; primoque conuentu pridie celebrato, statutum esse, cum nihil quod Congregationis vitium sit, obuenerit, neque eorum aliquis absit, qui lege interesse Congregationi debeant, Congregationem legitimam videri: atque id vnum præterea desiderari significasset, vt quæ pridie illius diei instituta essent, ea ipsius sanctissimæ benedictionis auspicijs persequi deinceps liceret; quam quidem benedictionem ipse ante pedes eius prostratus suppliciter peteret. eius orationem Pontifex interpellans, quæ sit, num quæ certa nota, aut formula nostris legibus constituta esset, qua in discernendo, legitima, necne Congregatio esset, tum in ipso Generali creādo Societas vteretur: quod vtrūque cum nostris Constitutionibus cautum, & expressū esse cognouisset, amantissima oratione ad animorum in

re tanta concordiam cohortatus est: quam orationem ob sententiarum grauitatem libens hic insererem, nisi certo scirem eam apud omnes iampridem peruulgatam esse.

Vndecimo kal. Martij, qui dies ineundis suffragijs legitimus erat, Pater Vicarius albente caelo, sacrum fecit, Patresq. omnes, quibus latio suffragij esset, Christi domini corpore sua manu impertiuit. Inde ad locum suffragijs ferendis in superiore adium parte destinatum ascenderunt, quo in loco peractis ijs omnibus, quae nostris Constitutionibus praescribuntur, primo, ut vocat, scrutinio, plures in Patrem Claudium Aquamuiuam Romanum Prouincialem consenserunt. Quare cum is legitima suffragia confecisse omnibus videretur, hora circiter decima sexta, idest, tertia ante meridiem, Quod bonum, felix, faustumque esset Christianae Reip. Societatiq. nostrae, Generalis Societatis Iesu, Praepositus renunciatur. Interea Nostri, qui toto eo temporis spatio assidui fuerant in precibus, campanae signo euocati, eunt in comitium: quo eodem studio excitatus populus concione intermissa confluit: Neque solum templum, & hortus, sed etiam superiora conclauia, populi turba, pia quadam hilaritate gratulantis, replentur. Itaque communi omnium letitia magno nostrorum, & populorum agmine Pater Generalis ad templum deducitur, ac publice Deo Opt. Max. gratiae aguntur. Inde Pater in cubiculum ascendens, eo die salutanti turbae omnis generis hominum exosculandas praebuit manus.

Tertio Nonas Martij Assistentes quattuor ritibus

A 4 creati

creati sunt, pro Italia Pater Laurentius Maggius, pro Hispania Pater Garzias Alarconius, pro Germania Pater Paullus Hoffeus, pro Lusitania Pater Georgius Sarranus absens electus est: qui cum infirmissimā valetudinem excusasset, neque vero sine certissimo vitæ discrimine ab Lusitania commoueri posset, in eius locum Pater Emanuel Rodriguez de Prouincialium omnium sententia suffectus est.

Patre Generali creato multi principes viri, cū in illud tempus, vacua Generali Societate, suas petitiones distulissent, ut in suis oppidis Collegia Societatis construerentur, magna contentione efflagitarunt; ex quibus septem dumtaxat hoc anno accepta sunt.

Primum Anconæ in Romana Prouincia; qua in vrbe, propterea quod celeberrima est, nostrique amantissima, domicilium Societas ut haberet, plerisque fuerat iam pridem in votis. Itaque seminae primariae ea tandem diuinitus iniecta mens est, ut ad Collegium exaedificandum liberale vectigal attribueret. Verum quibusdam difficultatibus obortis, Nostri adhuc eo profecti non sunt: breui tamen omnia cum insigni Dei Opt. Max. gloria compositum iri speramus.

Alterum Vercellis in Mediolanensi Prouincia cū ipsius Episcopi, tum Cardinalis Vercellensis Ducisque Sabaudiae (cuius in ditione est illud oppidum) summis precibus institutum est.

Tertium Placentiae in Veneta Prouincia, ipsius Ducis rogatu erectum est; quod, ut communis omnium opinio est, maximè in ea vrbe desiderabatur, atque ex eo fructus insignis speratur. Missi illuc sunt de Nostri-

ali-

aliquot, qui ea, quæ Collegio necessaria futura sunt, comparent, & amplam domum, & aream, quæ Dux adsignauit, in nostros usus concinnent.

Quartum Diuinionense in Francia Prouincia, quæ vrbs Burgundiæ nobilissima est.

Quintum Lublinense in Polonia, quæ ciuitas, quæ admodum mercatus celebritate frequens est, ita multis varijsq; hæresibus, & erroribus referta: quamobrem duo nobiles primarij, vnius fidei, ciuiumq; salutis studio incensi de Collegio instituendo consilia inter se iniierunt. quod Collegium ob eam, quæ ibi ostenditur, diuinæ gloriæ segetem, reijci non potuit.

Sextum Gironense in Aragonia, Episcopi, ciuitatisque oratu constructum est. quibus ideo negari non potuit, quod illius oppidi fidei, synceræque religioni Galliarum vicinitas periculosa esset, & eo sese etiam hæresis insinuare cœpisset.

Septimum Leodiense in Belgis est, quæ in vrbe cum multos annos Nostrorum Residentia fuisset, deq; legitimo Collegio erigendo sapius actum esset, eiusque certam spem P. Euerardus dedisset; hoc demum anno Ernestus Bauariæ Ducis frater, in locum Episcopi successus rem confecit; nobisque religiosorum quorundam ades amplissimas, templo scholisque instruitas attribuit: ipsis vero religiosis viris alibi cumulatis sine reposuit. Quod Collegium tum ipsius ciuitatis amplitudine, ciuiumque ad pietatem propensione, tum Episcopi beneuolentia in nos, ad multorum animorum salutem procurandam maxime videtur fore idoneum.

Hiscæ

Hisce addi potest Traiectense Collegium in eadem Belgij Prouincia, Principis Parmensis opera restitutum: cum enim inde superioribus annis Nostri expulsi essent, propterea quod sese in causam Regis' Philippi admiscere nolissent, quod ab hominum religiosorum studijs id abesse dicerent; eamque mox urbem Princeps Parmensis exercitus Imperator, nostrique studiosissimus recepisset; is nihil antiquius habuit, quam ut nostrum nobis domicilium illico redderetur: quin etiam, cum valde egens antea Collegiū illud esset, egit cum Pontifice Maximo, ut quaedam præbendæ adderentur. Eadem in spe Tornacense Collegium est, ex quo cum eandem ob causam Nostri eiecti fuissent, recuperato nūc à Principe oppido, è Nostri duo illuc profecti sunt, tum ut ciuibus bello afflictis opem aliquam spiritalem præbeant, tum, ut quæ nostra olim fuissent, repetant.

Septem igitur Collegia sunt hoc anno admissa; multo plura, omnino ad viginti, à ciuitatibus ac Principibus efflagitata; qui cum omnia, quæ ad Collegiorum foundationem pertinerēt, liberaliter deferrent, nihil tamen adhuc impetrarunt: neque enim R. P. Generali pluribus in præsentia oneribus premi Societatem visum est.

Hæc autem initio de Societate præfari vniuerse existimari oportere: deinceps quæ singularum Prouinciarum propria sunt, exponam.

PROVINCIA

ROMANA.

SOCIETATIS in Romana Pro-
vincia sunt domicilia septemdecim,
in quibus quingenti sexaginta duo
versantur, in Domo Professa centū,
in Collegio Romano centumseptua-
ginta, in Domo probationis ad D.
Andrea septuaginta nouem, in Collegio Pœnitenti-
ariorum viginti, in Collegio Germanico quindecim,
in Anglicano decem, in Seminario sex & triginta, in
Collegio Lauretano vnus & quadraginta, Macera-
tensi, Recinetensi, & Senensi, in singulis duodeni,
in Tiburtino decem, in Florentino & Perusino in
singulis quindenī, in sede Tusculana quinque, vno
plus in Amerina. his Collegium Illyricum additur,
hoc anno primum a Gregorio X I I I. Pontif.
Max. Laureti institutum. Ex his locis septem prima
urbana sunt, reliqua Prouincialia. Duodecim in Do-
mino quieuerunt; ex hoc numero fuit vnus P. Io. Coni-
lionius vir singularis innocentie & obedientie: qui ta-
mersi acuta vi morbi celeriter oppressus est, tamen
obitus sui diem nec uni nec semel prædixit. In horum
locum octo & quinquaginta in Societatem admissi
succesere.

DO-

DOMVS Professæ familia duobus constat ordinibus; primus eorum est, qui publicam rem Societatis procurant; alter eorum qui propria ex instituto munera professæ huius domus exercent. Singularem vero animi voluptatem attulit omnibus aspectus complexusq. tot Patrum, qui ex tam longinquis, tamq. inter se disjunctis Europæ Prouincijs Romam ad Generalem dicendum conuenerunt. Qua quidem in re D. O. M. prouidentiam in nos maxime illustrem sumus experti; cum omnes (centum & quinquaginta summam in uniuersum effecere) in habitationis non commodissimæ angustijs, summaq. paupertate ita seruauerit incolumes, nihil ut tamē eorum, quæ ad vitam necessaria sunt, defuerit. Quod gaudiū cumulauit Pontificis Maximi insignis & iam cognita in nostros benignitas, cum facillimo ad se aditu, tum lauta elemosina mille aureorum, quam hoc nomine domui nostræ sane quam opportune attribuit. Hanc Pontificis benignitatem Farnesius Cardinalis imitatus ab initio, ut primū congregatio haberi cœpta est, ad eum usque diem, quo Pater Generalis est creatus; Patribus uniuersis omnia liberaliter ad victum suppeditauit. Honestam item mulier ducentos aureos dedit; Alius centum testamento legauit. Alio quoq. tempore cum in maximis angustijs uersarentur, aurei nummi quingenti auctore incerto delati sunt. Atq. hæc dum geruntur domi, ne foris quidem cessatum est, tum confessionibus audiendis, tum traducendis hominibus ad meliorem vitam

vitam; ex quibus rebus magnus fructus perceptus est. Confessiones enim Generales auditæ plurimæ sunt, & fuerunt enostris qui ad triginta soli, alij ad quadraginta, alij ad quinquaginta exceperint, ita vt confessionum generalium omnium numerus centum septuagintaquinque summam excedat; & quidem aliquot eorum, qui quinque septem, aut viginti quinque annis crimina nunquam expiauerant. Multi quoque magnam fraudatæ pecuniæ vim dominis reddidere; in his unus aureos 1500. alius 200. aliquot etiam quingentos aureos restituerunt: minoris vero summæ restitutiones viginti duæ circiter factæ sunt. Fœminæ duodecim ad honestatem à flagitioso quæstu sunt reuocatæ: alij mulieri ab ipsomet concubino aureorum centum quinquaginta dicta dos est, quo se in Conuersarum, quas vocant, monasterium reciperet. Plures quoq. legitimis inter se nuptijs coniuncti sunt, qui per annos vndecim, aut quindecim turpiter simul vixerant. Alij matrimonio nefarie copulati, post annos viginti nostrorum consilio legibus solui sunt: sublata præterea coniugum simultates, quas certissimæ cædes consecuturæ videbantur. Homicidium vnum repressum est, & grauissimi quidem viri, cuius causa octo armati, exploratores duo erant conducti. Nostrorum quoq. opera suasuq. multorum inopia subuentum est; aliqui enim nobis auctoribus certos pauperes vestiunt; quidam annua domorum præcia pro pauperibus aliquot mulieribus soluit, atque in eam ipsam rem aureorum mille iam iam numeraturus est. octodecim circiter viri ex ijs, qui in templo nostro sacramenta

cramenta

cramenta obire consueuerant, partim in nostra Societate, partim in alijs religiosis familijs Deo se dicarunt. Carcer publicus pietatis & officij causa frequentatus est; in quo generales confessiones vigintiquinque auditæ sunt: nostraq. potissimum industria & labore factum est, quo minus Pietatis sodalitijs superioribus annis ad eos, quia vinculis tenentur, iuuandos, institutum, difficultatibus quibusdam obortis omnino dilaberetur: multiq. viri nobilissimi à nobis inducti sunt, ut ei nomina darent; ita ut hæc sodalitas per nos antea constituta, nunc iterum recreata restitutaque esse videatur.

COLLEGIVM ROMANVM.

P Generali rite creato, Congregationeq. dimissa, Collegium ipsum Romanum, Gregorij XIII. Pontificis Maximi liberalitate magna ex parte fundari cœptum est; quod vnum in maxima lætitia ad cumulandum gaudium deesse videbatur. Cum enim id Collegium Societatis nostræ Seminarium sit, vnde non in ea solum loca, quæ Romæ sunt, verum etiam in reliquas omnes Prouincias Societatis tanquam coloniæ deducantur; id ea, quæ hætenus fuit, multitudine præstari non poterat, neq. ut augetur ruinosæ domus angustia patiebantur; reditusq. ad eum ipsum numerum, ne dum ad maiorem sustentandum erant perexigui. Actum est hac de re, & alias sæpe, & proxima nuper congregatione generali, decretumque ut R. P. Generalis Pontificem Maximum de Collegij Romani

mani statu doceret; atq. ob eam causam libellus memorialis, qui congregationis vniuersæ nomine Pontifici daretur, conscriptus est, cuius hæc erat summa. Plurimum ad animarum salutem sanctæq. Ecclesiæ propagationem ponderis habere, vt Collegium illud, quod vnum esset in Societate linguarum nationumq. omnium Seminarium, ita stabiliretur, vt debitum personarum numerum sustinere posset: quo non solum ea munera tueretur, quæ Pontifex illi Romæ credidisset, verum etiam paucitatem expleret tam operariorum in hisce partibus, quàm eorum, qui ad Septemtriones, Indosq. mittendi essent: eiusdemq. ponderis esse, vt Romæ constitueretur, primum, vt suos filios in sacrosanctæ Romanæ Sedis conspectu Societas educaret, quippe quæ ex illius gubernatione vnice pendeat, cuique solemni voto sese obstrinxerit; tum vt inde quamplurimi Societatis institutum & obsequium haurirent, vbi Societatis ipsius caput esset, Generalis nimirum, cum quo reliqua membra sic magis consensura, usq. eum magis cognitis prospectisq. ad Prouinciarum procurationem vsurum. Benignissime visus est hæc accipere Pontifex, idq. & antea sibi curæ fuisse respondit, neque se, vbiq. opportunitas idonea ostenderetur, nostris commodis defuturum. Itaq. cum Alexandri Sfortiæ Cardinalis morte, Clareuallensis Abbatia vacua facta esset, eam Collegio Romano Pontifex ipse per se tradi, deq. ea re diplomata rite confici iussit ad 12. kal. Iunias 1581. Hæc Abbatia in agro Piceno ad Clentem fluuium sita est, abhinc annis 437. D. Bernardi familiæ à Guarnerio Marchione Spole-
tanorum

ranorum Duce attributa; fundusq. senis millibus aureorum in annos singulos locatur. Adijt Statim P. Generalis Pontificem, illiq. de tam insigni liberalitate, ut par fuit, multis verbis gratias egit, Fundatorisq. nomen plurimis eius in nos meritis iustum ac debitum detulit. Quod nomen Pontifex modeste primo reiecit, multos præterea esse dicens, qui cum de nobis item benemeriti essent, ijs nomen illud deberetur. Negavit P. Generalis vllius merita in nos ita exstare, ad quæ fundatoris nomen deferre possemus: qui enim ad habitandum dumtaxat sedem designasset, neque præterea ad victum sumptus necessarios suppeditasset, eum nostris legibus fundatorem adoptari non solere. His rationibus ac precibus, quibus vniuersæ Societatis nomine P. Generalis utebatur, Pontifex adductus est, ut fundatoris nomen completeretur. quare statim more maiorum, pro Collegij foribus insignia ipsius Pontificis affabre picta exposita sunt cum inscriptione.

G R E G O R I O . X I I I . P O N T I F I C I M A X I M O . P A R E N T I . O P T I M O . F V N D A T O R I

ipsiusq. Pontificis liberalitas multis versibus à nostris celebrata est. Quæ res non paruum Collegio Romano existimationem conciliauit; præsertim cum octo dierum spatio tam multa millia carminum, tamque inter se varia conscripta essent; vix ut videretur tempus illud ad ea describenda, ne dum componenda satis futurum fuisse, neq. de una eademq. re tam multa, tantaq. varietate excogitari potuisse: multiq. viri docti eorum exemplum describendum curarunt.

Quo-

Quoniam autem cum primum Pontifex ad Romani Collegij statum fundandum animum adiecit, id maxime spectavit, ut nostrorum numerus amplificaretur; proximas duas insulas, quæ plurimum ad nostras cogitationes facere viderentur, diplomate nobis attribuit. Quo diplomate præcipiebatur dominis, ut intra tertium mensem ex domibus discederent, utque quanti æstimatum esset, tanta ijs pro domibus pecunia solueretur: Et ad eam rem 47. aureorum millia nobis curavit, quibus privatorum ædes omnes coemptæ sunt: in ipsam amplius Collegij constructionem, quaternam millia in annos singulos per annos viginti liberalissime decrevit; quæ summa ex duarum item Abbatiarum Clarenvallensium annuis pensionibus redigitur. Ac quo certius ac minore cum molestia ea nobis pecunia solueretur, fecit sapienter, ut illas Abbatis Boncompagnio, et Vastavillano Cardd. traderet: quorum cum alter Pontificis fratris filius sit, alter sororis; nihil antiquius habent, quàm ut ipsius Pontificis exemplo nobis omnia studia præstent. Cum uero P. Generalis Pontificem adisset illi gratias acturus, ornatissime is de nostra Societate locutus est; ita ut nobis vnica defensæ hoc tempore, atque adeo conseruatæ Christianæ Reipublicæ ac religionis laudem daret. Interea insulariorum animi, qui ægre se à suis sedibus expelli patiebantur; in nos adeo sunt incensi, ut ad ciues in nos irritandos publicum conuentum edicere cogitarint. Sed ea re per Pontificem commode disturbata, secessionem inter se faciunt; consilioque inito, xuiros e suo numero cum publicis mandatis ad Pontificem mit-

B

tunt,

tunt, quibus querebantur, se contra ius fasque ab auitis paternisque laribus vi exturbari, neque sibi pro domibus æquum precium solui; deformari præterea urbis ad spectum duabus publicis ac frequentatis vijs obstructis. Sed ualuit plus apud Pontificem Societatis nostræ, reique publicæ utilitas, quam quod erat illorum artificijs inculcatum. Cum enim acceptis mandatis decemiri Pontificem adijissent, laborabat is eo tempore graui, molestaque febre; tamē vim sibi faciens, magnitudinemque animi dolori resistens, horam ipsam & eo amplius, patientissime illis aures dedit, oblataque criminationes sic depulit, ut diceret, cogitasse se Collegium ex ædificare, in quo nationes uniuersæ instituantur; ut inde uidelicet hausta incorrupta doctrina in omnes terras distribuatur: aut enim hanc unam ostendi, aut nullam præterea factam esse reliquam spem salutis orbis terrarum grauissime laboranti: tantumque abesse, ut ea re aliquid de urbis pulchritudine detraheretur, ut potius ornamenti ac splendoris plurimum accessurum uideretur, cum Academia nobilissima exstructa, tum lata illustriq. uia patefacta, ineptis angiportis sublatis: neque de precio quidquam eos sollicitos esse debere, omnia enim curatum iri ex æquo & bono: suorum præterea commodorum aliquid publicæ utilitati dimitterent, ne dum præfracte nimis proprias rationes tuentur, publicas perderent. Curatum tamen est à nobis, ut ad ædium precium dominis aliquid adderetur, ut ea ratione minore cum dolore sanguis inuidie mitteretur; quod homines dictitarent se nostrum regnum & in urbe potentiam ferre non posse. Itaque di-

ruis

rutis adibus, æquataq. area, fundamenta fodi cœpta
 sunt ad 18. Kal. Ianuarij, primūq. lapidem cum sol-
 lemni cœrimonia propediem positumiri speramus: atq.
 huic ipsi rei destinatus a Pontifice Boncompagnius
 Cardinalis dicitur. Hæc igitur Collegij Romani fun-
 datio est, in qua narranda longior fortasse fui, quam
 par esset; sed tamen volui nostram lætitiã quã ple-
 nissime posse nobis omnibus impertire, cetera breuius
 perstringam. Quò tempore de R. P. Generali crean-
 do agebatur, quò attentius tota res Deo commẽdare-
 tur, nostri serè publico caruerunt; quare & perpetuè
 domi Stationes in precibus, ac singulis noctibus uolun-
 taria uerberationes indictæ sunt, in orbem suam cu-
 iusq. vicem ad omnes hoc edicto pertinente. Cum au-
 tem R. P. Generalis vniuersæ congregationis multi-
 tudinẽ comitatus ad Collegium uenit, et or vtriusq. em-
 blematisq. quæ superiorem & inferiorem deambula-
 tionem ornabant, exceptus est; ut illa communis om-
 nium opinio fuerit, nihil simile ex hoc Collegio supe-
 rioribus temporibus exiuisse. Inter prandium autem
 perpetua concio ex duabus & viginti linguis maxi-
 me inter se diuersis habita est; quæ nihil vel sententijs
 iucundius, vel linguarum varietate admirabilius uide-
 tur fieri potuisse. In ijs uero disputationibus, quæ in
 æde sacra Domus professæ habitæ sunt, insignem do-
 ctrinam cum singulari virtute coniunctam nostri exhi-
 buerunt, quæ res eo plerisq. fuit admirabilior, quod
 non multo ante ij designati, sed ut quisque sorte Theo-
 logiæ cursum absoluisset, ita tunc ad id munus esset e-
 lectus. Celebratæ sunt autem disputationes tum alia

doctissimorum hominum, tum uero etiam Cardinalium frequentia, qui nostrorum doctrina & modestia delectari plurimum visi sunt. Vnus quidem ex ijs a Pontifice in rusticationem inuitatus, cum in eum ipsum diem nostras disputationes incidere cognouisset, Pontificem rogauit, sibi ut in vrbe disputationum causa subsidere liceret: quod tantum absuit, ut Pontifex egre tulerit, ut contra eius consilium prolixè laudauerit. D. etiam Nauarrus vir singulari scientia nominisq. celebritate, non solum nostris disputationibus præsens adfuit, verum etiam, ut aliquam sui in nos amoris significationem daret, quæstiones aliquot posuit doctissimas, & argumentis promouit; id quod omnibus admirationem voluptatemq. maximam attulit.

DOMVS PROBATIONIS

ad D. Andreæ.

VARIÏ hoc anno & periculosi morbi in probationis domo, quæ ad D. Andreæ est, emerere; quo tempore cubantium patientia cum ministrantium sedulitate certare visa est. Multi nostræ Societatis meditationibus insigni cum fructu vacarunt. Ad huius domus laxandas angustias ædificatio commoda instituta est, ex eleemosinis quibusdam, quas viri pijs nobis dederunt. Hanc ædificationem ipse Pontifex multis Cardinalibus comitatus semel inuisit; cumq. ad superiorem aulam ascendisset, Nouitiosq. omnes ordine dispositos vidisset, eorum multitudinem admiratus est, suaq. benedictione quàm humanissime impertiuit.

S E-

P. R. O. V. I. N. G. I. A. 21

SEM INARI VM ROMAN VM.

SEMINARII Romani familia 200. ferè nu-
 merum implet, eaq. tribus ordinibus continetur.
 Primus nostrorum est, qui partim Seminarium mode-
 rantur, partim contubernijs repetitionibusq. præsumt,
 partim res domesticas curant, quæ quidem paullo ma-
 iorem fidelitatem requirunt. Secundus Clericorum est,
 Romanorum adolescentium, qui ex Tridentini Conci-
 lii decreto, ad priuatæ huius vrbs Ecclesiæ vices in-
 formantur. Hi & in ecclesiasticis ritibus & in literis
 diligenter exercentur: quo autem maturius eorum o-
 pera vrbs vtatur, vbi satis grāmaticis rhetoricisq. præ-
 ceptionibus instituti sunt, conscientia casibus uacant,
 tum sacris initiati per urbana templa paræciasq. di-
 stribuuntur. Ex ijs vnus ad Societatem nostram ag-
 gregatus est; duo vita decessere, quorum alter præcla-
 ris naturæ muneribus ornatus, cum non dubijs signifi-
 cationibus ad Societatem diuinitus vocari se intellige-
 ret, cunctaretur tamē, ac tergiuersaretur; tandem (id
 quod illi ob ipsius moram ac tergiuersationem semel
 atq. iterum Confessarius fuerat minatus) in morbum
 grauisimum incidit, quo in morbo sero sapiens, petiit,
 vt in Societatem admitteretur, & in domo professæ
 templo humaretur: quod cum impetrasset, tum demū
 se animo æquissimo mori dixit, uotisq. rite nuncupa-
 tis, paulo post spiritum Deo reddidit. Tertius ordo a-
 dolescentibus constat ex præcipua totius Europæ nobi-
 litate, qui nostris in morum & litterarum disciplinam
 traditi sunt. Ex horum numero duo item illustri mor-

te diem suum vltimum confecerunt; alter etiam singularibus beneficijs à B. Virgine extremo vitæ tempore ornatus est: qui autem morienti affuerunt, commemorare solent, tanta illum, cum animam ageret, lætitia exultasse; ut eius facies macie ceteroqui horrida, quandam lucem diffundere, isque inter mortales cum adhuc esset, cælestium felicitatem præcipere videretur. Inter Clericos; Conuictoresque ex ætatum gradu maiorum minorumq. quattuor sodalitates priuatim singulæ sunt institutæ, in quas qui adscripti sunt, ij ceteris virtutum exemplo præluere nituntur. Hæc quattuor sodalitia quattuor item B. Mariæ Virginis festos dies inter se sortita sunt; qui dies cum aduenerint, ab ipsis sodalibus Græca Latinaq. oratione, nec non poemate summa cum religione celebrantur: Festo certe Adnunciationis die, cum Patres vniuersi, qui ad congregationem conuenerant, in Seminario prandiū iniuissent, atq. huiusmodi declamationibus interfuissent, rem summopere probarunt. Ex altero Conuictorum sodalitia septem in Societatem sunt cooptati. Alius cum in Societatem se ingressurum vouisset, ab eaq. postea sententia, amicorum, quibuscum suum consilium communicarat, blanditijs, nuptiarumq. inuitamentis deduci se passus esset; suæ perfidiæ dignas Deo pœnas dedit: paucis enim post diebus grauiissimo atque insauabili morbo est oppressus. Singula autem Seminarij contubernia singulos Diuos patronos sibi adoptarunt; quorum cum festus dies incidit, eum contubernales ieiunio, voluntariaq. corporis afflictione, orationibus carminibusq. celebrant: omnesq. eo die criminibus rite ex-

te ex-

re expiatis, Christi etiam corpore reficiuntur. In plurimis morum insignis mutatio exstitit; sic ut ipsi parentes summopere admirentur. Alij oblatam e Seminario exeundi occasionem recusarunt: qui autem parentum imperio discedere coacti sunt, ij in ipso digressu non paruum doloris significationem ostenderunt. Legatus Ducis Moschorum (is, qui prior Romam missus ad Pontificem est, ut is inter suum Ducem, Poloniæq. Regem pacem conciliaret) cum in Seminarium venisset, patrijs versibus exceptus est. qua ille re plurimum est delectatus, lociq. disciplinam barbarus homo mirum in modum probavit atq. suspexit.

COLLEGIUM GERMANICUM.

IN Collegio Germanico alumnorum 130. capita sunt. mira inter eos concordia, mirum pietatis studium cernitur. nam præterquam quod frequentissime Confessionis & Eucharistiæ sacramenta summa cum religione obeunt; si quem forte ex ijs Germanis, qui Romam veniunt, hæresis labe infectum odorati sint, non ante desistunt, quam ad catholicam fidem traduxerint; eosq. per urbis templa religionis causa humanissime deducunt: euocantur præterea frequenter in publica valetudinaria ad excipiendas Germanorum confessiones. Vni etiam ex alumnis Heluetij lateris Pontificum stipatores commissi sunt; quos ille non secus ac Parochus omni ratione diligentiaq. tuetur, & ad Christianam catholicamq. religionem instituit. In nostros autem insigne obsequium, & obseruantia; id quod ma-

xime declararunt, cum de N. P. Generali creando a-
geretur: nam præter assiduas, congregationis tempore,
stationes in precibus; omnes etiam ad D. Petri Apo-
stoli rem diuinam singulari exemplo peregere. In Ger-
maniam studiorum suorum cursu absoluto unus &
triginta remissi sunt, in his undecim erant sacris ini-
uriati: quos, cum omnes egregijs animi, naturæq. donis
instructi sint, non parum catholicam religionem in ijs
regionibus promoturos speramus.

COLLEGIUM ANGLICANVM.

EX omnibus Collegijs, quæ studiorum causa Ro-
mæ sunt constituta, nullum Anglicano vel inge-
nijs feracius, vel rerum gestarum magnitudine vilius
reperiri potest. Septuaginta in eo versantur adolescen-
tes spectatæ omnes virtutis & constantiæ; qui catho-
licæ religioni Romanoque Pontifici deuoti, eo nomine
in Collegio aluntur, ut, cum ad reliquam pietatem
doctrinæ præsidium adiunxerint; in Angliam, id est
ad perspicuam mortem, pro suorum ciuium salute, re-
uertantur: ut locus ille non tam Scholasticorum Colle-
gium, quam Martyrum Seminarium dicendum sit.
Atque is ardor vitæ religionis causa profundèdi, tan-
tum abest, ut tot crudelitatis exemplis in catholicos
exercita, quæ subinde ex Anglia perferuntur, aliqua
ex parte restinguatur; ut ijs potius accendi videatur
vehementius. itaque immanissimos quosque cruciatus
meditantur, ad eos se se parant, & exercent. Duo
etiam in nostram Societatem sunt ingressi. Dimissi
sunt

sunt in Angliam hoc anno de more Sacerdotes octo. ex his Bishopus in prima Regni ingressione de religione interrogatus, cum dubia responsa dedisset, Socijs elabentibus, vnus ipse retentus est: postea cum vehementius vrgeretur, confessus est Sacerdotem se esse. quare postero die ad regium consilium pertrahitur; vbi cum egregium de Catholica religione testimonium dedisset, in carcerem coniectus est. Ex eodem numero Pittus & Haddocus eodem die Londini cum aliquot nobilibus adolescentibus deprehensi sunt. Ceteri supersunt adhuc, atque in Catholicis Hæreticisq. iuuantis operam vtilissimam nauant, sic vt decem hominum millia ad Ecclesiam aggregati hoc anno esse dicantur. Ex ijs autem, qui superiore anno cum P. Campiano Roma profecti sunt in Angliam, Ceruinus vir doctissimus, & Catholicæ religionis propugnator strenuus equuleo ante tortus, tandem cum Patre ipso Campiano crudelissime ab hæreticis peremptus est. cuius ego mortem, quæ vel ipsis hostibus admirationi fuit, longius hic persequerer; nisi ab alijs iampridem literis mandata esset, quem librum Societatem vniuersam peruagatum esse certo scio. In horum locum tres & viginti ex Anglia recentes aduenere optimæ spei adolescentes; aliquorum etiam in fide constantia varie tæstata est. Adolescens ob causam religionis captus cum nullis rationibus adduci posset, vt Catholicos indicaret, colaphis casus in tenebricosam speluncam truditur. adduntur etiam verberum, equulei, & Brinduelij minæ (carcer is est omnium tæterrimum, sicarijs, & maleficis hominibus adseruandis) ni Catholicos patefaciat.

ciat. Quo in loco cum hebdomadas plures summa rerum humanarum inopia, celestium vero summa copia degisset; diuina tandem ope ex ijs incommodis omnibus ereptus est. Alterum varijs itidem rationibus oppugnare frustra Iudices aggressi, tandem negotium patri dant, vt pro paterna auctoritate, filium de sententia deducatis miscens imperio preces & minas, cum omnia filij virtus contemneret, ad summam deniq. seueritatem descendit; filioq. ni pareat, paterna domo interdicit. Sed videlicet Deo magis obtemperandū est quā hominibus. itaque patre valere iusso, filius Londinum contendit. ibi à Magistratu diligentissime conquisitus, direpto a satellitibus cubiculo quod in ciuitate habebat, in Belgas transmisit; cū eadem animi virtute ac fortitudine matris etiam & amicorum, qui à Catholica religione ipsum ad haresim traducere conati sunt, insidiosas preces repulisset. Venit etiam inter hos iuuenis quidam loco natus illustrissimo, Catholicorum defensor egregius, Patrumq. nostrorū qui sunt in Anglia, perpetuus itinerum comes, laborum ac periculorum omnium socius; quippe qui non eos modo suis aluit sumptibus, verum etiam præla, septemq. opifices ingenti mercede conduxit, ad ea imprimenda, quæ ipsi pro sui fideiq. catholice defensione scripsissent. Is igitur cum in religionis causam singulari animi magnitudine patrimonium effudisset suum, ob eamq. rem ab Hæreticis ad eadem nominatim quæreretur; Nostris auctoribus ex Anglia eo consilio profugit, vt ad meliora se se tempora reseruaret, discedensq. apud P. Personiū præter bonam pecunie vim, equos etiam septem reliquit

quit tum ad subitos casus; tum etiã ad excursions Sa-
cerdotũ in vicina oppida pagosq. Rotomagum uero cũ
appulisset, eiusq. loci Moniales egestate laborare ve-
hementius cognouisset; ijs aureos 400. elemosinã no-
mine dedit; Remensi uero Anglorum Collegio 600.
attribuit; neque hic apud nos rem catholicam quibus-
cumq. potest rebus promouere desistit. Cum hoc alius
item aduenit iuuenis, Thomæ illius Mori pronepos; qui
morum innocentia & meritis in Catholicos nihil à
proauu virtute degenerasse uisus est.

Pontifex Maximus Collegium hoc multis beneficijs
in dies magis auget atq. ornat. nuper Abbatiam attri-
buit, ex qua singulis annis capiuntur aureorum tria
millia; continentes hortos coemit; totamq. Collegij ædi-
ficationem cubiculis aliquot exstructis laxauit.

COLLEGIUM LAVRETANVM.

Quæ Laureti ad Dei gloriam proximorumque
utilitatem gesta sunt; ea etsi plurima maxi-
meq. illustria uideri possunt; quoniam tamen
à superioribus annis non differunt, superuacaneum es-
se existimaui longius persequi. Confessiones tot audi-
tæ sunt, quot uix aliquis ex infinita hominum multitu-
dine, quæ ex toto orbe Christiano ad id templum con-
fluunt, conijcere possit. Duo siquidem dumtaxat Sacer-
dotes ducentas & triginta generales confessiones exce-
perunt. Insignes præterea multorum exstiterè conuer-
siones: plurimiq. in eo sacrosancto loco, religiosæ uitæ
complectendæ mentem susceperè. Aliquot cum præ-
prio

prio

prio se chirographo Dæmoni addixissent, Nostrorum auxilio nefariam syngropham, quam etiam suo ipsi sanguine sanciuerant, resciderunt; seq. Deo Opt. Max. consecrarunt.

COLLEGIVM ILLYRICVM.

Illyricum Epiri regio est, Christianis illa quidē olim præceptis ac religione florens, sed quæ nūc à Turcis oppressa, vna cum libertate nomen ac fidem Christianam ferè perdidit: visuntur tamen adhuc maritima quædam oppida, in quibus pristinae pietatis vestigia apparent. Hæ igitur Christianorum reliquæ ne perirent (quod breui ob Sacerdotum Doctorumq. inopiã timendum fuit) & vt ceteri ad antiquam religionem reducerentur; fecit sapienter Gregorius XIII. vt Laureti, ipsius Lauretanae Domus sumptibus, contubernium instituere; Illyricorum adolescentium, qui ad vnam eorum populorum conuersionem erudirentur. eorumq. curam Nostris tradidit. Hi cum in Collegium admittuntur, sacramento se se astringunt sacros se ordines suscepturos, vt primum à Superioribus iussu fuerint: atque vbi linguæ Latinæ præceptis, Catechismo, casibusq. conscientia instructi sunt (hac enim studia visum est satis esse vel ad eos populos instituendos, vel ad Græcorum errores qui eo sese insinuarunt, refutandos) in suas terras dimittuntur, ut doctrina, sacramentorum administratione, vitæq. exemplo rem Christianã pæne collapsam restituant. Cuius rei non paruum spem nobis

nobis affert ipsorum adolescentium indoles ac modestia. Unus etiam ex ijs ad Capuccinos se se adiunxit.

RECINETENSE ET MACERATENSE Collegium.

Templum Recinetense hæctenus Canonicis quibusdam seruiuit, qui iam ante nostrum aduentum, in eo ministrabant; quo fiebat, ut cum nos nostræ Societatis munera minus libere in eo exercere possemus, minus etiam multi id frequentarent. Verum hoc anno Canonicis alio migrare iussis, temploq. in nostra potestate relicto, omnium ordinum, sacramentorum consilijque causa concursus fit ad nos; plurimos etiam allucit ipsius templi ornatus, quod cum antea tenebrosū ac male materiaturum esset, in elegantissimam speciem nūc primum reconcinnatum a Nostris est. Quo potissimum exemplo et emulatione ceteri religiosi viri excitati, & sacras conciones habere, & sacramenta ministrare in suis singuli templis cœperunt. Id vero quibusdam, qui minus æqui nobis antea videbantur, tantam animi voluptatem affert, ut iam nostra causa omnia cupiant. Nuper cum in rebus contrahendis scrupulus quidam ciuitati esset iniectus; eatenus illa rem totam sustinuit, quoad scripturis omnibus ad nos transmissis, nostrum iudicium exquisisset quid agendum esset. Itum etiam est in xenodochia, & in sacrarum Virginiū monasteria, ad quas Vicarij rogatu cohortationes habitæ sunt, earumq. confessiones interdum exceptæ. In loca etiam finitima varijs anni temporibus nec sine fru

Et,

Et, summaque eorum populorum voluntate, excursus est. Scholæ belle succedunt; altera hoc primum anno accessit, quæ magna discipulorum frequentia celebratur; in ijs sunt etiam religiosi aliquot, quibus Generalium ipsorum iussu nostris consentitur. Episcopus quoque à Seminarij sui Clericis iussit nostras scholas adiri; quæ res existimationis plurimum ijs apud ciues conciliauit.

Eadem civium in nos benevolentia; nostraque in exsequendis ex instituto numeribus sedulitas adacratæ constitit; quæ eo gratior etiam civibus accidit, quod cum reliqui concionatores omnes Aduentus tempore desiderati essent, unus noster concionator omnium munera explese visus est. Cardinalem autem Columnam eius Prouinciæ Legatum, nostræ Societatis non modo fautorem, sed etiam laudatorē habemus. cum n. ciuis quidam nostram diligentiam & laborem commendaret, eadem à nobis ubiq; prestari respondit. Is Collegium nostrum inuisit, exceptusq; à nobis est tum eleganti oratione, tum aliquot epigrammatis emblematisque; concionum præterea nostrarum frequens auditor est, à quibus multitudini benedictionem rite impertire solet.

COLLEGIVM PERVSINVM.

Magnus Perusia campus datur nobis, in quo nostra industria possit excurrere: Nam præter admirabilem concursum eorum, qui templum nostrum Sacramentorum causa frequentant; confirmati præterea

ea

ea sunt tam ij qui in priuatis adibus morbo extinguuntur, quam qui capite damnati extremo supplicio afficiuntur. In his adolescens fuit annos 20 natus, qui cum antea nunquam induci potuisset, vt equo animo mortem perferret, vnus tandem e Nostris oratione sic repente mutatus est, vt totius antea act. & vitæ confessionem fecerit; socio, qui eorundem scelerum conuictus simili erat pœna afficiendus, animos addiderit; Patremq. ex sua calamitate subtristem ipsemet consolaretur. Pacificationes haud leues ad exitum perductæ sunt. Studiosi aliquot adolescentes cum se mutuis vulneribus male inuicem accepissent, non modo inter se pacificati sunt, sed plane dignam Christiano viro vitam inierunt. Alius item vir nobilis letali vulnere accepto, cum generali confessione se ipsum expiasset, fratres quattuor manu promptos & acres accersit; multisq. audientibus dixit, se iniurias omnes Christi causa dimittere, ac fratres vt idem sibi pollicerentur, ad eum testamentumq. cauit, ne, nisi pace facta, ulla bonorum suorum pars ad eos perueniret. Duo capitali odio sic inter se dissidebant, vt alter alteri necem modis omnibus strueret; hi cum ne Episcopi quidem precibus inimicitias deponere voluissent, Nostrorum tandem opera suasuq. pacificati sunt. Ex maiorum sodalitia nouem in Societatem recepti sunt: multoq. plures, dum Romæ ad Diui Andree locus vacet, expectant. Episcopi quoq. oratu in monasterijs, quæ in hac vrbe plurima sunt, ad moniales de diuinis rebus sermo habetur à Nostris. qua ex re quanti nos Episcopus faciat intelligimus; propterea quod cum ipse religiosus sit, suiq. ordinis multos hic habeat,

habeat, nostrā tamen ad id munus opera maxime utatur. Neque vero nobis Episcopus amior quam cuncta ciuitas: Ciuēs enim vniuersi, populiq. finitimi incertis in rebus nos consulunt, suasq. controuersias P. Rectoris arbitrio componunt. Hanc ipsi beneuolentiam cum insigni liberalitate coniunxerunt: in vnam enim Collegij adificationem aureos circiter 800. erogarunt. qua in re nonnulli, contra quam plerique faciunt, ita gloriam omnem fugiunt, vt ne nomen quidem ipsorum sciri velint; in his vnus certam pecuniæ summam, ad inam aram cum codicillis abiicit, quibus velum sanctissimæ Eucharistiæ obtegenda confici iubebat. Pater item Prouincialis, quo tempore Collegium hoc de more inuisit, ab Cardinali Perusino centum aureas in annos singulos eleemosinæ nomine impetrauit.

COLLEGIVM FLORENTINVM.

Nequē minorem fructuum segetem Florentinus ager effudit: superioribus enim classibus tertia hoc anno Logices addita est, quæ magna multitudine auditorum frequentatur; in ijs numerantur patricij triginta circiter adolescentes, moribus honestissimis, qui omnes incredibili ardore animi in virtutum literarumq. studia incumbunt. Confessionum fructus idem qui solet. Mulier vna matrimonio coniuncta est cum viro, quicum annos octodecim turpiter vixerat, hanc vir cum tam mature quam voluisset, uxorem ducere non potuisset, morboq. interea correptus esset, in
extremo

extremo ipso vitæ tempore eam sibi rite despondit; moriensq. bonorum suorum omnium heredem instituit; ea nunc in æde nostra sacramenta frequenter obit, Nostriſque se plurimum debere proficitur; quod per eos ex animi famæq. naufragio erepta sit. Altera cū in lectulo, atq. adeo in sinu suo concubinum subito exspirasse uidisset, ad meliorem mentē reuocata est. In tu to loco collocatæ quædam sunt, quarum pulchritudine ad infamem quæstū mariti abutebatur. Aliquot etiā, quæ uarijs nominibus in maritorum odium incurrerant, cum iisdem reconciliatæ. In ipsis quoque magni Ducis domesticis aulicisque ad pietatem excitandis utiliter noster uersatus est labor: quinque et uiginti ex ea familia Nostriſ crebro conſtitetur: quam rem id non mediocriter adiuuat, quod Magnus Dux hos plurimi facere, atque in præcipuo honore habere uideatur. Præſul quidam hac iter faciens, mensem ipsum in hac urbe substitit eo consilio, ut Societatis nostræ meditationibus una cum cubiculario institueretur; qua ex re incredibile is cepit animi uoluptatem. Honestæ quædam matrona de nobis in uita optimè merita, cum uereretur ne per nostros, si id rescissent, suū consiliū disturbaretur; moriens, testamento condito, nos omnino nec cogitantes bonorum suorum omnium scripsit heredes: ea duobus aureorum millibus æstimatur, quod huc uidelicet vindemiolas suas omnes, minimo ipsa contenta reseruasset. Ciniū in nos liberalitatem et alias sepe, & hoc anno maxime insignem sumus experti. In Collegij enim exſtructionem quidam aureos 500. dedit. Infimæ sortis mulier cum aureos 150. in pro-

C

prios

prios usus abdidisset, idq. illi animi infirmi, neque omnia in Deo collocantis esse videretur; summo mane pecuniam omnem ad ianitorem detulit, ut in eam adificationem impenderetur. Alius optimi vini cados 40. nobis dono dedit. Itaq. his alijsq. huiusmodi eleemosinis sacra ades nostra ferè ad tectum perducta est. Templum tum vario rerum sacrarum ornatu, tum missali argenteis laminis miro opere obducto auctum est, pro cuius vno manus precio aurei quinquaginta soluti sunt. Pixis quoque argentea sacrae Eucharistiae adseruanda aureorum 150. precio donata est. Alij præterea viri honesti in nostri templi ornatum varia munera adornant.

S E D E S A M E R I N A.

A Merinorum ciuium in nos mira est benevolentia, mira caritas; eam & alias sepe, & maxime ostenderunt, cum de tollendo ex hac vrbe Nostrorum domicilio actum est. cum enim reditus nulli attribui sint, qui iustum Nostrorum numerum sustinere possint; P. Generalis Nostrorum inde reuocare cogitauerat. Quo tempore ipse Episcopus cum aliquot primarijs ciuibus ad deprecandum P. Generalem Romam vsque contendit. Alij votiuas certorum templorum peregrinationes nudis pedibus susceperunt. Quidam cum aureos 200. testamento nobis legasset, his rumoribus excitatis, alios præterea 300. ad illam summam addidit. Alius 200. aureorum heredes nos instituit. Alius duo nobis prædia pulchra & fructuosa destinavit.

navit. Aduentus autem tempore Episcopi rogatu in
 ade vrbs maxima conciones a Nostri habitae sunt:
 atque tum ijs, tum confessionibus & Catechismo res
 Christiana bene gesta est. Mulier vna, vt ce-
 tera reticeã, cum ei vir interfectus fuisset,
 mariti mortem tam ex animo con-
 donauit, vt illico expiatis ri-
 te criminibus sacri Chri-
 sti corpus suscepit.

C 2

PROE

PROVINCIA
SICILIENSIS.

OMPLECTITVR Sicilia So-
cietatis loca decem. Sociorum au-
tem in ea ducentorum septuagin-
ta numerus est. Messanae in Colle-
gio sexaginta, in Domo probatio-
nis triginta. In Collegio Panor-
mitano sexaginta. In Siracusano & Catanensi singulis
viceni. In Collegio Montis Regalis duodecim. In Rhe-
gino quindecim. In Bivonēsi & Calactensi singulis vn-
deuiceni. In Drepanitano quattuordecim. Vita deces-
serūt quattuor. In Societatē adscripti sunt octodecim.

MESSANENSE COLLEGIVM.

QVI singulis hebdomadis in templo nostro
crimina expiant, ij septingentorum fere; cele-
brioribus vero festis mille septingentorum
summam efficiunt. In his quidam fuere, qui decem,
aut etiam viginti, & eo amplius annos, nunquam inte-
gre confessi erant. Plus mille nummum aureorum ex
fraudata pecunia restitutum est. Pellicatu liberati
multi, quorum tres ipsas concubinas in matrimonium
duxere. Plurimi à cogitatis atq. adeo susceptis scele-
ribus

ribus abducti. Mulier annos 12. turpē cū quodā consue-
tudinē habebat; atq. à flagitio, ne pœnis quidem in ip-
sam à Prælato constitutis, deterreri potuerat. hæc
tandem correpta morbo, cum esset Nostris confessa,
concubinum eiecit à se, pieq. admodum postea vita fun-
cta est. Tres mulieres cum ijs nuptæ, quibuscum ius
connubij non esset; ad legitimas nuptias traductæ: qua-
rum una decem, altera duodecim, tertia quindecim an-
nos cum viro fuerat. Presbyteri duo, quorum alter con-
tra fas plura beneficia retinebat; alter falsis litteris,
vt initiaretur, fuerat consecutus; censurarum omnium
quibus sese obstrinxerant, absolutiones petierunt, vi-
tamq. laudabilem exorsi sunt. Mercatores multi no-
stris monitis nefarias rationes in rebus contrahendis
correperunt. Carceres publicos inuiserunt Nostris, at-
que vt singulis noctibus litaniæ in ijs recitentur, insti-
tuerunt: damnatos ad patibuli vsque locum profecuti
sunt: quorum vnus cum animo obfirmato sacram con-
fessionem respueret, Nostrorum tandem oratione in-
ductus est; vt crimina confessus, magna animi contri-
tione Deo spiritum redderet. Viri feminæq. primariæ
humanitatis atque officij christiani causa adierunt Xe-
nodochia; egenisq. stipem à populo publice corraga-
ruat. Ex seruitijs aliquot Christianis præceptis imbu-
ti. Alij præterea sese ad varias Religiosorum familias
adiunxere. Duo & viginti in vicina vrbis loca dimis-
si, vberrimos laborum suorum fructus, multis præcla-
re constitutis, reportarunt.

COLLEGIUM PANORMITANVM.

Communio in templo nostro ita frequens est, ut
 praeceptis festis duo triaue millia; reliquis vero
 diebus octingenta communicantium capita censean-
 tur: ut eos taceam, qui Nostris confessi, varijs de caus-
 sis in alijs templis Christi Domini corpus sumunt.
 Multae confessiones audite eorum, qui viginti & eo
 amplius annos ingentia flagitia silentio suppresserant.
 Sunt in hoc Collegio duae sodalitates B. Virgini dica-
 ta, quarum maior constat ferè prima huius Regni no-
 bilitate, in quam qui adscripti sunt, ij nimirum virtu-
 tum omnium exemplo ceteris praelucent. Quinque ad
 ad Societatem sese adiunxerunt, in his Iuriconsultus
 honestissimo loco natus, magnaq. apud omnes aucto-
 ritate. Huic per patriam iter necessario facienti, ma-
 ter, illius voluntate cognita, obuiam cum bene magna
 matronarum caterua processit, atro vestitu, passisque
 crinibus, ac pedibus aduoluta, obtestata est, ne se dese-
 reret: multique reperti sunt viri graues, qui eam sibi
 prouinciam depoposcerint, ut hominem ad 8. vel 10.
 vel etiam 15. millia passuum profecuti, a suscepta vi-
 ta ratione auerterent. Duo ex eodem sodalitate in Diui
 Benedicti familiam se dicarunt; horum id studium vir-
 tutis est, ea sui ipsorum contemptio, ut Abbas, qui illo-
 rum probitatem varijs mortificationibus explorauit,
 ijs nunquam similes tirones profiteatur se habuisse.
 Mercatores item Ligures duo Capuccinis nomina de-
 derunt, pecuniosi homines, ad quorum alterum here-
 ditas aureorum 50. millium veniebat: quae res pluri-
 mum

mum ponderis habuit ad reliquorū ciuū animos in pietatem impellendos. Huius parens cum ad oppugnandam filij constantiam vsq. ab Liguria cum multis mercatoribus venisset; sic filij verbis commotus est, vt crimina statim cum ipse tum ceteri omnes confessi sint. Hi duo mercatores multis ante mensibus nudi cubitabant in lana, herbisq. vescebantur; vt his videlicet laboribus ad eam victus cultusq. asperitatem, quam meditabatur, se ipsos durarent. Fratres duo sororem, quod præter dignitatem homini, cuius longe inferior esset fortunæ condicio, inuitis omnibus nubere vellet, interficere constituerant: tandem de Præfecti consilio certos illi ad meditando locos adsignarunt; quibus meditationibus sic affecta virgo est, vt omnem de profanis nuptiis cogitationem abiecerit, vniq. Deo vero, & immortalis sponso se ipsam addixerit: neque ab eo consilio varie a matre postea oppugnata potuit demoueri; quæ nimirū negabat dotis illi quidquam se dicturam, si monasterium ingrederetur, contra uero præter desponsam dotem; aliquot aureorum millia, si nuberet, se largituram profitebatur.

Eques nobilissimus multis Principibus ac Dynastis consuetudine coniunctus, ad sodales aggregatus est; quæ res equalium animos grauiter offendit. Itaque cum eum ad D. Christinæ templum ipsius festo die venturum cognouissent; aream, vbi maxima Sicilia totius frequentia nundinæ celebrantur, obsident cum scorto, quod ille quondam perditissimè amauerat, ac sese plus quinquies pro eo certissima morti obiecerat. Scortum, vt fuerat edoctum, iuuenem aggreditur, pallioq.

arrepto, verbis petulantissimis susceptam vitæ ratio-
 nem exprobrat, domumque & ad pristinam consuetu-
 dinem inuitat. Quid multa? semihora plus iuuenem sic
 vexauit mulier, ut nunquam elabi potuerit; ipsis inter
 ea Dynastis, atque vniuersa multitudine sibilis & cla-
 moribus hominem exagitantibus. Sed ille ea constan-
 tia, & grauitate mulieris procacitatem à se reiecit, vt
 duos equites petulantissimos traduxerit ad honesta-
 tem, sic, vt statim expiatis sceleribus in sodalitiij sacel-
 lum secesserint, ac sese per semihoram acriter excide-
 rint; alter etiam mundo nuncium plane remisit.
 Pij commentationibus singulis diebus vacant: pleriq-
 sacellum precandi causa in suis ædibus exornarunt,
 atque duas horas cum vxoribus & cetera domestico-
 rum turba, tum in matutinis ac vespertinis precibus,
 tum in diurnis actionibus reputandis quotidie po-
 nunt. Alij cœlibis vitæ desiderio, ut matrimonij vin-
 culis soluerentur, à coniugibus summa contentione pe-
 tierunt. Alij ieiunia, verberationes, & alia pœnarum
 genera ultro subierunt, vt quosdam sceleribus libera-
 rent. qua potissimum ratione circiter quadraginta ex-
 turpissimorum vitiorum cœno sunt erepti, quorum v-
 nus annis quinque & viginti nunquam fuerat confes-
 sus; alij decem aut quindecim annis sacramētum illud
 non obierant. Sexaginta plus hominum nobilissimo-
 rum cædes impeditæ. Alij ab inimicis læsi, flagris ad
 sanguinis vsque profusionem se ipsos diuerberantes, ea
 ratione iniurias vlti sunt. Itum in Xenodochia frequen-
 ter; quo loco egregia sodalium opera constitit: nam fi-
 dei rudimenta ægrotis tradita, pedes abluti, rosaria di-
 stri-

Stributa, mortuorum corpora elata, & alia id genus pietatis officia praestita, tanta cum agrorum voluptate, ut plerique sublatis in caelum oculis inter sodalium manus vita decedere exoptarent. Unus inter eos deprehensus est, qui haeresi infectus, eandem pestem in alios occulte spargebat. Viri duo honesti, opibus omnibus, ut filiorum necem vlciscerentur, profusis; tandem ad hospitalem domum se contulerant, certi ad inferos damnati descendere. hi sodalium monitis ad sanitatem reuocati, Deo iniurias omnes dimiserunt. Septem ac triginta, quod nunquam integre confessi essent, ut vniversae vitae scelera confessione generali eluerent, a sodalibus inducti sunt; quorum vnus annos quinque & viginti crimina nunquam expiauerat. Quattuor eiecerunt a se concubinas; in his vnus qui annos triginta eam habebat. Tres cum essent ab inimicis vulnerati, ne magna quidem pecuniae summa proposita, inimicis ignoscere voluerant; hi sodalium precibus omnem vlciscendi voluntatem ex animo deleuerunt, Die Annuntiationi B. Virginis sacro ex collatitia pecunia septem virgines collocatae sunt; & singulis doti viceni aut triceni aurei nummi dati. Multis, qui pruitis in aedibus morbo laborabant, medicamentis aliisque rebus subuentum est. Multarum matronarum inopia consultum, quae, quod vestibulis carerent, domo pedem nusquam efferre audebant. Quater horarum 40. supplicatio decreta; qua confecta, Christi corpus a sacello congregationis ad Collegij aedem centum albis cereis accensis a sodalibus deducitur. Bis praeterea extra ordinem indicta supplicatio, semel cum de P. Genera-
li crean-

li creando ageretur, iterum cum is creatus est. Sacro-
sanctæ hebdomadæ sollemnia magna pietate celebra-
ta sunt, Christi Domini corpus, luminibus accensis, so-
dalibus prosequentibus. quo spectaculo tres homines
plurimis flagitijs cooperti, ad pœnitentiæ sacramen-
tum impulsî sunt, quo ex ijs alter annos 17. alter 11.
tertius 7. annos caruerat. Quinta porro feria, cum
horam primum in precibus rite posuissent; abacum ad
13. pauperum pedes abluendos, vasis argenteis orna-
runt, ablutosq. congiario etiam donarunt.

COLLEGIUM SIRACUSANVM.

S Iracusani Episcopi, ciuiumque rogatu Sacerdos è
Nostris in ade maxima concionatus est, hic ma-
tronarum uobilium cœtum instituit, quæ cum Confes-
sionis & Eucharistiæ sacramenta frequentant, tum
curam gerunt monasterij, quo mulierculæ turpem vi-
tam detestatæ se conferunt; ad cuius monasterij inopiã
subleuandam duodecies quotannis stipem cogunt, à po-
pulo. Alius similiter, cum, ne fratre quidem deprecã-
te, inimico ignoscere vellet, confessarij precibus omnia
remisit. Mulier annos duodecim nefaria scelera occul-
tabat: Sacerdos item multis criminibus obstrictus rem-
diuinam iam pridem peragebat; uterq. generali con-
fessione, noxis omnibus solutus sancte viuit. Templi
sacrum instrumentum cum varia supellectili auctum
est, tum pallio argenteis bracteis eleganti opere orna-
to. Excursum est in vicinum oppidum, vbi magna uis
fraudatæ pecuniæ reddita. Cum Pater rerum contra-
henda

hendarum officia pro concione explicasset, pleriq. nefarias pactiones interciderunt. Idem curauit, ut hospitali domo, quæ ob inopiam ægrotos alere non poterat, certa vectigalia redditusq. adsignarentur. Cum autem grana benedicta distribueret, plus quingenti, pietatis ergo, Christi corpus susceperunt: adeoq. permota ciuitas est, ut in exstruendum Collegium bonam pecuniæ summam contulerit.

COLLEGIVM CATANENSE.

Atanæ magni ad nos omnium ordinum concursus fuit; idq. tum ciuium in nos beneuolentia accidit, tum quod nullæ inibi sunt paræciæ. Itaq. celebrioribus festis plus quingentis Christi corpus impertitur, reliquis vero diebus quadringenti circiter sumunt. Multi alijs confessi, cum sibi non factum satis esse videretur, Nostris iterum confessi sunt. Ciuis primarius selopo ictus, Sacerdotem de nostris accersiri iussit, qui suam confessionem exciperet; à quo iussus iniuriam inimico dimittere, protinus paruit, quamquam recenti dolentiq. vulnere; matriq. ut idem presente Sacerdote faceret, persuasit. Cuiusdam animus tanta in inimicum erat maleuolentia incensus, ut moriæ æternos inferorum cruciatus subire potius, quam inimicum deponere statuisset; hic Nostris confessus, omnem veterum iniuriarum memoriam abiicit. Iuuenis cum certos homines collocasset in insidijs, qui inimicum interficerent; eo ipso die ad Collegiij domestici negotij causâ venit, Nostrorumq. oratione, qui rem forte, fuerant

odorati, sic mitigatus est, ut multis audientibus, inimico se ignoscere, & fratris numero accipere sit professus. Nobilissimi ciues veteribus inter se odijs dissidentes, in templo nostro tandem in gratiam rediere. Meretrix morbo implicata Sacerdotem euocauit, cui confiteretur; mox in sanitatem restituta, susceptas in vita maculas generali confessione deleuit, ac piam honestamq. vitam agit. Concubinam alius, cum qua decem annos turpiter vixerat, legitimo matrimonio sibi coniunxit. Intermortua quoque Sodalitas per Nostros reuocata est.

C O L L E G I V M M O N T I S

Regalis.

Collegij Montis Regalis vectigal, quod superioribus annis tenue admodum fuit; quadringenis quinque aureis nummis auctum est: ex quibus sexagenos quinque Hispanus eques attribuit; ceteros matrona priuata, & de Nostris in vita optime merita, moriens legauit. Societatis apud summos infimos, magna existimatio est, itaque vulgo ad nos concurritur; Episcopi tam in insignis in nos beneuolentia existit. Quaestiones de Christiani hominis officijs in Collegio clericis explicatae sunt. Mulier, cuius filius fuerat interfectus, Nostrorum hortatione permota, octauo die, post confessionem rite peractam, eucharistiae conuiuium iniit magna cum animi voluptate. Deterriti sunt item aliquot a Nostris, qui multis familijs pestem nefarie moliebantur.

C. A.

CALACTENSE COLLEGIVM.

Sodalitates, quæ superioribus annis fuere à No-
 stris institutæ, morem præceptaq. sibi tradita stu-
 diose retinent: cumque ex ijs plerique militiae dediti
 essent, tantam morum modestiam induerunt; vix ut à
 Præfectis, ut gladio præcingantur, impelli possint.
 Quod cuius primarius admiratus, affirmavit, quattuor
 olim in hac ciuitate armorum officinas fuisse, earumq.
 opifices, simul in urbem Societas pedem intulisset, alio
 migrasse, ut artificium tuerentur suum. Artifex hone-
 stus vir ex hisce sodalitatibus, à patritio contumelijs
 & pugnis male acceptus, diuini præcepti memor, alte-
 ras genas vltro præbuit. Sexagesimæ Dominica, cum
 Sacerdos pro concione populum in quintâ Bacchana-
 lium feriam, quæ Mariæ Virginis Purificationi sacra
 erat, ad expianda crimina, & caeleste Christi corporis
 conuiuium ineundum inuitasset, singulis pollicitus pia-
 culare se granum distributurum: nongenti conuiuæ
 affuerunt. eo ipso die cum in foro ludi exhiberentur,
 frater per mediam multitudinem in forum subijt, si-
 lentioq. facto orationem ad populum habuit; cumque
 perorasset, vniuersos per B. Virginem obtestatus, Ite,
 inquit, mecum ciues in templum, ac Deum orate, ut
 tot sceleribus, quæ hodie perpetrantur, offensus place-
 tur. Tum à foro in templum progreditur; simul se
 vniuersa multitudo auertit, fratremq. secuta est. Con-
 cio tunc in templo habebatur, qua absoluta, Christi que
 corpore in ara propositò, certi ad commentandum loci
 attributi sunt, & quinque horas maximo animi ardore
 in pre-

in precibus perseveratum est. Virgo in templo nostro
 sacra mysteria obire solita, muneribus & precio ad
 flagitium à scelestis hominibus sollicitata, omnes reie-
 cit à se; illud unum obijciens, ecquid, inquit, tanto scele-
 lere commisso in Patrum Societatis conspectum veni-
 re sustineam? Evocatus Pater ad excipiendam confes-
 sionem, iuuenem offendit annos natum viginti, ea vitæ
 castitate & sanctimonia, ut nullius noxæ absolutione
 indigere videretur. is de vitæ suæ rationibus interro-
 gatus, respondit, eam se, quæcumque esset; diuinarum
 rerum cognitionem è nostris concionibus hausisse. cū
 enim aliquando pro concione Christum vitem esse, nos
 autem palmites audisset, ipsumque palmitem in vite
 adherere debere; omni se studio scelera detestatum,
 quod illa vna homines à Deo diuellant ac distrabant;
 neque se vniquam grauissimis molestiis, quibus varie
 vexatus esset, neque recenti pecuniarum furto, licet
 furem sciret, de mentis tranquillitate fuisse depulsum:
 sed de omnibus Deo gratias egisse. Scholis, quæ ter
 singulis hebdomadis de christiani viri officijs habentur,
 Vicarius ceteriq. vrbis presbyteri omnes intersunt.
 Ter sanctorum reliquiæ à nostro templo eductæ sunt,
 magnaq. pompa circumlatæ; vniuersis religiosis ordi-
 nibus prosequentibus. Dimissus Pater cum fratre co-
 mite in vicinum oppidum, incolarum omnium confes-
 siones audiuit: grassatores aliquot à vrbibus rapinisq.
 reuocauit; qui cū multa pro facultatibus reddidissent,
 etiã de religiosa vita complectēda cogitationē suscepe-
 runt. Sodalitium instituit Sacerdotum & nobilium vi-
 rorum ad confirmandos eos, qui in extremo vitæ cer-
 tami-

tamine versantur. Idem instituit, ut singulis sextis feriis sub Nonam omnibus templis certo æris campani pulsu excitentur omnes ad Christi necis memoriam; populusq. eo signo audito, genibus positus orationem dominicam et angelicam salutationem quinquies recitet. Seditio inter Præfectum & milites sedata. In inopē religiosorum familiam, custodijsq. detentos stips a civibus corrogata, urbem presbyteris aliquot, ac fratrum comite obeuntibus.

COLLEGIVM RHEGINVM.

Rhegium in Calabria positum, exiguo freto a Sicilia disiungitur. ibi Nostri magno cum animo-rū fructu versantur. De Societate nostra magna apud omnes ordines opinio est; præsertim vero apud Archiepiscopum, qui ad omnia Societatis opera vititur, nosq. veros Episcoporum adiutores appellare solet. Detulit quidam nostro Sacerdoti vas argenteum, & ferici insecti libras quingentas, quæ furto mercatori sustulerat. eaq. Sacerdos cum domino reddidisset, vicissim ille aureos ducentos pro iudicii præmio obtulit: quos cum reiecisset Pater, mercator animi magnitudinem multo magis suspexit. Constituta pax est inter duos nobilissimos ciues, quorum odia tacitis discordijs iam pridem contenta, quo tandem eruptura essent, formidabatur. Ciuitas vectigal, quod certum ad tempus nobis fuerat assignatum, in perpetuum sanxit.

DREPANITANVM COL-
legium.

Quanta messis Drepanitanus ager olim futurus sit, ex latissima segete, quam sui initijs effudit, maxime conijci potest. Vnus enim sacerdos octoginta plus confessiones generales excepit, ex ijs aliquot decem, viginti, trigintaue amorum. Mulier in adulterio deprehensa, quominus à marito interficeretur, nostra opera factum est; ea nunc in honesto tutoq. loco collocata, studet lacrimis contractas vitæ sordes abluere. Confessarij, qui sunt in vrbe, si quid forte grauius inciderit, suos ad nos penitentes remittere solent, vt à nobis consilio & re inuentur. edixit Episcopus, vt concubinarij, feneratores, ceteriq. publicis scelerum maculis notati deferrentur; tantusq. fuit per eos dies concursus eorum, qui vel auxilij vel consilij causa ad nos confugerunt, vt vix omnibus satisfieri posset: eaq. ratione plurimi concubinatu liberati, multaq. male parta restituta sunt. Inter duos longe primarios equites exorta contentio ingētes ruinas minabatur, quod ea ciuitatem vniuersam in duas factiones diuisisset. qua sopita, tantam ab vtriusque partis hominibus gratiam iniuimus; vt vel eo vno beneficio, omnia se nobis debere fateantur; ac multi, qui ante minus æqui videbantur, nostram defensionē susceperint, Societatemq. summis laudibus efferant. Vetus in hac ciuitate mos erat, vt ieiuniorum diebus non ante discumberent, quam ære campano eius rei publice signum datum esset. Hac consuetudo, cum hominum

minum libidine sic esset deprauata, ut duabus tribusve horis statum cibi capiendi tempus signo anteuerteret, à nostris correcta est. Religiosorum ordinum eadem constant in nos beneuolentiæ argumenta; quippe qui sollemnibus diebus, nos ut in suis ædibus concionemur, inuitant; quod magna eorum tum voluptate, tum utilitate præstitum est: Tantaq. est apud omnes homines Societatis auctoritas, ut nunc se demum christianæ uitæ exordium facere dictitent. Scholæ hoc anno primum apertæ sunt, habitis prius ab Humanitatis magistro publicis de Philosophia disputationibus. Habuit idem in templo nostro orationē, Senatu, nobilitateq. vniuersa præsentē; iisdem cum Gubernatore primi diei scholis interfuerunt: omniaq. sunt omnium iudicio testimonioq. sic comprobata, vt librorum, qui nostro in gymnasio explicandi essent, catalogum à præconibus tota urbe iusserint prædicari. Ciuitas præterea nobis aream coemit, in qua duæ classēs constructæ sunt; in Collegij vero ædificationem septingentos quinquaginta nummos aureos contulit; neq. desunt priuati homines, qui rem prouehant.

DOMVS PROBATIONIS
Messanensis.

MEssanenses Nouitij sacrarum meditationum, mortificationumq. studio maxime vacant, humilitatem & sensibus intimis colunt, & vero moribus exprimunt & vita: itaq. cum alias plurimas contumelias, tum etiam insidiosos ab externis colaphos

D æquissi-

equissime pertulerunt: stipem à populo in egenos coe-
 gerunt: aquam in carceres importarunt, cuius magna
 penuria est: in Xenodochijs ministrarunt egrotis: vi-
 catim ære campano pueros ad Christianæ fidei rudi-
 menta ediscenda conuocarunt. Prorex quater domū
 hanc inuisit; ultimoque die Nouitiorum conuiuium
 inijt, cui consilij Princeps, aliq. præterea pauci equi-
 tes primarij interfuerunt; is eo ipso die pollicitus est
 se curaturum, vt aqua in hanc domum deducatur.
 Ciuitas ad hortum conferendum, areā nobis cir-
 ca domum attribuit. Matrona vero, quæ
 prima domum hanc instituit; cen-
 tum circiter præterea num-
 mos aureos attri-
 buit.

DOMVS PROBATIONIS

M. 1611.

PRO-

PROVINCIA NEAPOLITANA.

NEAPOLITANA Prouincia in sex domicilia distributa est, Sociosque tres ac ducentos continet: In domo Professa Neapolitana duo sunt & quadraginta. In Collegio Neapolitano octo & septuaginta. In Nolano quadraginta tres. In Catacensi & Aletino singulis septeni deni. In Cirinolano quinque. Diem ultimum quinque obiere; in his Pater Christophorus Rodriguez, vir patientia, sui que despicentia admirabilis, cui cum alia multa, tum obitus dies praesignificatus diuinitus est. In horum locum sex & viginti suffecit Deus.

DOMVS NEAPOLITANA.

Eorum, qui Domum Neapolitanam incolunt, cum in alijs rebus, tum uero in confessionibus audientis egregia opera exstitit; quarum tanta frequentia est, ut Sacerdotes tredecim confitentium multitudini satisfacere vix possint. Vir nobilis delicijs ualde deditus, frequenti confessione ad meliorem mentem, uiuendiq. consuetudinem traductus est: adeo ut cum a Rege opimum magistratum scutatorum mille annuorum

D 2 impe-

impetrasset, ac prater vnius ministri Regij assensionē nihil desideraretur, quo minus eum obtineret; de Confessario quæsiuerit, num id ex Dei voluntate futurum esset, testificatus omissurum se potius prouinciam, quā ut in ea administranda scrupulus vllus esset: quod eo fuit admirabilius, quo is minus satis est pro dignitate, à re familiari paratus. Alter pellicis amore per annos quattuordecim sic deperibat, ut nē moriens quidem resipiscere velle videretur; hic Sacerdotem nostrum cum ad se accersisset, eo auctore superioris vitæ scelera per confessionem generalem expiauit, ac pellicem sibi rite despondit: factoque testamento paucis horis vita decessit. Vir Dæmonis fallacijs, qui ei Diui cuiusdam specie apparebat, inductus, de remittendo uxori nuncio cogitabat. Qua re cognita, noster Sacerdos hominem adit, dæmonisq. dolis patefactis ad generalem confessionem, quam multos annos ab eo intermissam ex familiari sermone forte coniecerat, adhortatur; neque homini visum illud amplius obiectum est. Semel, quidem postea truculenta specie Dæmon sese obtulit, horribilia quædam, quod esset confessus, illi ante octauum diem denuncians: sed neque intra illud tēpus, neque postea quidquam homini mali contigit.

COLLEGIVM NEAPOLITANVM.

INter discipulos, qui Neapolitani Collegij scholas frequentant, duæ sunt institutæ sodalitates eorum, qui præcipuo cultu & religione Deiparæ Virginis deseruiunt; in quarum alteram adolescentiores adscribi

scribi solent, in alteram natu grandiores, spectata virtutis omnes. Ex minore sodalitia nobilis adolescens annos quindecim natus, cum à quodam contumelijs & colaphis petulantius esset lacesitus, respondit facile quidem seipsum, quod non longe cum telo seruus esset, ulcisci posse; sed nullum aliud poenæ genus ab eo reposcere velle, quam ut is crimina quam primum confiteretur. quæ res cum eos, qui præsentibus erant, tum vero qui fecerat iniuriam, ita commouit, ut statim accidens ad illius genua veniam petierit, omniaque se facturum receperit. Ad maioris sodalitijs sacellum, horarum 40. supplicatio quater indicta est, tantaque frequentia celebrata, ut loci angustia multitudinem non caperent. Plurimi constitutam sibi horam ad precandum obiisse non contenti, alteram ac tertiam horam preces continuarunt. Aliquot ex sodalibus, sine huius sodalitates reiectione, alium cætum inierunt in hospitali domo, quo se recipiunt aliquo morbo insanabili laborantes; certosque e suo numero, qui singulis diebus agris ministrant, descripserunt: officinam præterea omni genere bellariorum ad agrorum usus aureis sexcentis instruxerunt. qua ex re plus utilitatis percipi Magister domus affirmavit; quæ si triginta aureorum millia essent legata. Quindecim in varias religiosorum familias se contulerunt: alij suas in ciuitates digressi, iisdem legibus sodalitates instituerunt, suoque exemplo quàm plurimos ad honestiorem vitam incitarunt. Itaque factum est, ut Potentiana, Theanensis, Catacensis, & Campana sodalitates, huius Neapolitanæ fama excitata, ad eam aggregata sint.

Neque Neapoli solum, sed etiam in vicinis oppidis nostrorum vtiliter versata est industria. Campana enim excursione multorum antiqua odia, quæ ex fratrum filiorumq. cædibus exarserant, restincta sunt; tantumq. ardoris iniectum est oppidanis, ut à secunda Quadragesimæ Dominica ad sacram vsque sextam feriam, virorum in seipsos verberibus acerrime sæuentium, litaniæsq. alta voce recitantium singulis noctibus longa agmina spectarentur: neque ardor ille, aut concionatoris verbis, aut Episcopi auctoritate reprimi potuit; tametsi quedam præter modum esse videntur. Inita quoque est ea in vrbe ciuium primariorum sodalitas, cuius caput ipse Episcopus est. Hi octauo quoque die in sacello ad hanc unam rem ab ipsis constructo, de manu Episcopi sacram Eucharistiam rite suscipiunt, eiusq. hortatu cum in alia pia munera, tum ad ueteres inimicitias tollendas, quæ ex mutuis cædibus hac in vrbe sunt exorta plurimæ, incumbunt. In sancti Angeli Lombardi oppido nobiliū itē virorū sodalitiū, quod à B. Virginis Mariæ Conceptione nomē habet, institutum est; qui magna cum animi alacritate in rerum diuinarum studium insistant, tanta cum Episcopi voluptate, ut is curaturum se dixerit, ut in omnibus suæ diœceseos oppidis huiusmodi cœtus celebrētur.

C A T A C E N S E C O L L E G I V M.

CAtaci acta hæc fermè sunt. Vnus ab heresi, cui pertinaciter addictus erat, non sine difficultate Dei gratia, nostriq. Sacerdotis opera, deuocatus est. qui
tamen

tamen generali confessione à sceleribus expiatus, eam cepit animo voluptatem, ut magnam pecuniæ vim ipsi Patri obtulerit; quæ ab eo repudiata hominem multo magis in sententia confirmavit: eamque vitam instituit, quæ omnibus admirationi sit. Alter ab execrabili magicarum artium cultu abductus. Femina primaria, dum pertinaci consilio nescio quid suppressit, annos iam triginta, sacrorum interdictione, suæ contumaciæ pœnas dabat; quæ tamen nostris auctoribus ecclesiæ reconciliata est. Filius gravissimas ex bonis susceptas inimicitias cum matre gerebat; neque ut eas deponeret, cuiusquam hortatu adduci potuerat; ac præterquã quod in omni sermone probris ac maledictis illam proscindebat; præterea sua se illam manu interfectorum minitabatur. Is febris correptus altero die desperatur à medicis; quare tandem de nostrorum consilio, qui eum officij causa inuiserant, in gratiam rediit cum matre. Adolescens omnino constituerat se se nobis, aut certe Capuccinis adiungere; quod cum rescisset parens, cum varijs blanditijs, tum opulento in primis atque illustri matrimonio unicum, sibiq. carissimum filium ab ea sententia auertit. Sed non diu ea re letatus est pater; siquidem mense post febris inuadens filium, septimo die vita, matrimonioq. exturbauit. Mater filium tantum non in Societatem cooptatum, eiulatibus, quibus uniuersam ciuitatem, nostruq. Collegium repleuit, domum inuitum retraxit; nec impune: decimo enim die ipsa in febrim pestilentem incidit, quæ culpam agnoscens, filium ultro ad Collegium remisit; testata nunquam se eum à susce-

pro religionis consilio reuocaturam; moxque conualuit.

COLLEGIUM ALETINVM.

Aletij, Societatis muneribus Nostri varie fuerunt distenti. Tres superiore quadragesima Nardum, Tarentum, Vestium Concionatores dimissi. Itum est cum in alias, tum in hospitalem domum eorum, qui elephantias sunt horribiles, quorum non animis, tantum, sed etiam corporibus subuentum. Eorum item, qui sunt in regia custodia, precipua ratio habita est, atque inter eos graues discordiae sublata: capitis damnati ad supplicij locum usque omnibus pietatis officijs deducti. Mos docendi christianam doctrinam inuictus, ac belle succedit; neque ea pueri tantum, sed etiam mancipia instituuntur: quorum ea religio est, ut pleraque octauo quoque die Confessionis & Eucharistiae Sacramenta pie admodum ineant. Ex ijs aliquot ad baptismum suscipiendum Christiana Catechesi rite informantur. Dynasta, eiusque ciues iudicij inter se multos iam annos conflictabant; quae controuersia omnium approbatione sedata a Nostri est. Vir nobilis precio quendam sollicitauerat ad perniciem inimici; qui tandem nostro suasu a nefario consilio auocatus, ab eo, cui pecuniam dederat, veniam de cogitato scelere petijt, ac pro virili parte ad confessionem cohortari non destitit.

Ciuum porro in nos benignitas maxime hoc anno fuit

fuit illustris: nam duas publicas vias, quæ ad Collegij ædificationem facere plurimum uidebantur, decreto nobis attribuerunt. Femina primaria centum quinquaginta nobis aureos testamento reliquit. Altera item uestem preciosam ex auro textili scutatorum nonaginta templo ad sacros usus dedit. Sacrosanctæ hebdomadæ sollemnibus, cum ad Christi Dei nostri corpus efferendum, & sepulchro condendum, desiderari umbellam viri religiosi, nostrique amantissimi vidissent, illico purpuream nobis opere Damasceno, aureis licijs, institisque pendentibus curarunt. Alter turibulum argenteum, ad sacros templi suffitus aureis quadraginta nobis comparauit. Alius B. Virginis imaginem in tabula affabre depictam donauit; cuius pictura, absque ornatu cetero, aureis quinquaginta stetit. Angelorum quædam est nobilis familia vicino oppido oriunda; hæc ubi Societatem Aletij domicilium habere cognouit, eodem rerum ac fortunarum suarum omnium sedem transtulit; eoque die, quo primum in hanc urbem venit, rei diuinæ interfuit in templo nostro, & aureum torquem obtulit C. pondo; quem nimirum ab ea suæ in nos voluntatis ueluti pignus haberemus. Siquidem Paterfamilias cum opes, tum vero quattuor liberos (tot enim habet) nostræ Societati addixit. Ex ijs natu maximus, ad quem Feudum pertinebat, in Societatem adscriptus est, alter cupiditate eiusdem sic flagrat, ut plane desiderio contabescere videatur. Et quoniam ut ad fratrem aggregetur, non dum per ætatem id ei licere dictitant, singulos dies ingenti sollicitudine numerat, & quan-

quanta quoque die facta sit ad staturam accessio,
 anxie explorat. Reliquos hac una re in officio fe-
 re continent parentes, quod ijs minitentur fore

ut à Societate non adsciscantur: qua

comminatione pueriles illis

lacrimæ excu-

tiuntur.

P R O V I N C I A
MEDIOLANENSIS.

NOSTRORVM in Mediolanens
Provincia centum sexaginta sex nu-
merus est, qui sex locis habitant, In
Domo Professa Mediolanensi quat-
tuor & viginti, In Collegio Brerano
septuaginta, In Domo probationis Aronensi quindecim,
In Collegio Comēsi duodecim, Taurinensi viginti,
Ianuensi quinque & uiginti. Ex hoc numero unus desi-
deratus est. Ad Societatem accedere sex.

D O M V S P R O F E S S A .

Mediolani res in Domo professa eodem fere loco
sunt, quo annis superioribus, aut meliore etiā.
testatur id populi Studium & concursus ad nos, fru-
ctusq. solito vberiores percepti. Miles quidam glo-
riosus 15. annos nunquam confessus, tandem cum no-
stro Sacerdote confessionem instituit; cum autē quar-
to mense post in grauisimum morbum incidisset, diuq.
in maximis angoribus animam egisset; aduocato iterū
Sacerdote, peractaq. confessione, magna mox cum
animi tranquillitate mortuus est. Adolescens viuen-
di studendiq. opportunitatem secutus, inter præsidia-
rios

rios milites stipendia merebat; stipendiorumq. pars
 una in sumptus necessarios, altera in vicarios dandos
 abibat. Huic diuinitus (vt credere par est) iniecta est
 cupiditas generali confessione superioris uitæ noxas
 expiandi. Facta igitur confessione, Christi corpore ri-
 tē suscepto, mentem amisit; vt uideatur Deus optime
 illi consuluisse, qui non ante permiserit, vt in hunc in-
 sania morbum incideret, quam eum præteritis crimi-
 nibus purgatum in optimo statu collocasset. Alter ado-
 lescens nobili genere natus, voluptatibus valde deditus,
 semel nostris confessus sic mores mutauit, ut asperā ui-
 tæ rationē maxima omnium admiratione instituerit. Mu-
 lier cū marito nunciū remisisset, sese omni turpitudi-
 ni tradiderat. hæc matrona cuiusdā hortatu cum ad no-
 strū templū se contulisset, confessionēq. fecisset; ad insi-
 gnē uitæ mutationē conuersa est: impetrataq. per con-
 fessariū venia, cū marito sanctissime uiuit. Tres concu-
 bine inductæ sunt, vt cum suis concubinis honestis nu-
 ptijs iungeretur. Puellis aliquot, quarum pudicitia ob
 inopiā periclitari uideretur, per nostros facta dos est:
 ac partim in legitimo matrimonio, partim in monaste-
 rio collocatæ sunt. Perditi quidam homines aureis
 200. cum matre transfegerant, vt filia pudicitiam uē-
 deret; id nostri odorati curarunt, vt filia matris do-
 mo abstraheretur, atq. honeste matrimonio tradere-
 tur; Alia item virgo in pari periculo constituta, uī d
 matre abducta & inter Ursulinas (hæ Virgines sunt,
 quæ castitatem perpetuam seruant) posita est, quo in
 loco summa cum animi uoluptate, vitæq. sanctimo-
 nia versatur. Inter coniuges sæpissime pax constituta
 est;

est; maxime vero laborarunt nostri in componenda discordia, quæ inter virum & uxorem orta vniuersam cognationem in partes distraxerat. Matronæ nobilissimæ sine causa filij venerant in suspicionem; ita ut neq. morti proxima eos in suum conspectum venire vellet: quæ res æternam illis ignominiam, ceteris grauem offensionem afferebat. hæc de rei veritate certior à nostro sacerdote facta, filios aduocari iussit, iisque materna benedictione impertita, pie tandem vita functa est. Duo fratres cum graues inter se inimicitias exercerent, Nostrorum suasu odia deposuerunt. Duo item fratres, cum alter alteri necem machinaretur, Nostrorum opera in gratiam rediere: sed cum nouis discordiæ causis exortis, alter alteri letale vulnus inflixisset, per nos iterum ad fraternam beneuolentiam traducti sunt. Mercator cum ab alio suas rationes impediri videret, hominẽ de medio tollere constituit: sed à meditato scelere deterritus cum eo pacificatus est à nostris. Eos, qui capite damnati ad extremum supplicium ducuntur, omnibus Christianæ pietatis officijs nostri prosequuntur: quo in genere illud insigne accidit. Meretrix cum in religioso viri cadem consensisset, legibus morti adiudicata est; hæc triduo ante à nostris confessione expiata, & ad supplicium perferendum confirmata, in eam sui sceleris detestationem, diuinæq. bonitatis cognitionem venit, ut maximam omnibus mouerit admirationem. Etenim cum per urbem curru uehretur, atque ignito forcipe (ut in parricidas solet) membra identidem carperentur; ipsa ne ingemiscens quidem, in diuinis laudibus defixa, ferri ardentis morsus Deo subinde offerebat; dolens se
non

non ante cognouisse; leuiq. illa omnia esse dicebat præ
iis, quæ suis sceleribus deberentur. Cum autem ad lo-
cum, ubi homicidium fuerat patratum, peruentum es-
set, & carnifex mulierem manum, vt præcideretur,
porrigere iussisset; non hæc, inquit, vnâ dextram, sed
totum corpus millies cruciatibus pro Iesu libèter obi-
ciam: cumque valde piâ orationem ad populum ha-
bisset, vitæ cursum feliciter absoluit.

COLLEGIUM BRERANVM.

ETSI superioribus annis ita Mediolani instituta
res est, vt Domus quidem professa in salute prox-
morum. Collegium vero in litterarum studijs maxime
versetur: tamen hoc anno tam fructuosus nostrorum
labor fuit, vt in externos etiam redundarit. Atq. vt
ab iis, quæ magis propria huiusce loci sunt, incipiam;
scholæ ipsæ discipulorum numero & genere, bonaque
apud omnes existimatione crescunt in dies magis. Cum
enim fieri non possit, vt omnibus, qui nostras ad scho-
las velint accedere, satisfiat; curatû est a nobis, vt eorû
maxime ratio haberetur, qui ingenio moribusq. excel-
lerent. Quod quoniam notum in vulgus est, sic fit, vt
certatim liberos nostram in disciplinam tradere cu-
pian, ac deprecatores viros clarissimos submittant:
dicuntq. homines, ad nostras scholas aditum gratia
patet esse. Hæc eadem de nostris scholis opi-
nio Ticinum vsque penetravit, vnde multi ad nos Phi-
losophiæ causa confluunt. Sex in Societatem adscripti
sunt: duodecim alij ad alios religiosos ordines se contu-
lerunt.

lerunt. Atque hæc quidem domestica; illa cum proximorum salute magis coniuncta. Toto anni tempore in uarijs templis, carceribusq. conciones habitæ sunt, multiq. ad confessionem inducti; in carceres etiã inuectus mos est Christianam doctrinam docendi, vtque matutinis, ac vespertinis horis simul omnes ad litanias precesque recitandas conuenirent. Cum aliquando vnus è nostris in blasphemiam pro concione inuectus esset; à concione vincti hanc inter se legem constituerunt; vt si quis Deum blasphemasset, eius nomen ad iudicem deferretur, atq. in obscurissimum carcerem detrusus, diuturna panis & frigida inedia maceraretur. qua lege etiam in vnum seuerissime animaduersum est. Turca cum apud Christianos annos septemdecim seruitutẽ seruisset, animo semper obfirmato Christianam religionem respuit. Is tandem in Lusitania libertate donatus Mediolanum venit. vbi cum veluti fugitiuus comprehensus, & in tærrimum carcerem coniectus esset; videre sibi visus est secundum quietem B. Virginem, quæ ipsum, ad Christiana sacra suscipienda, hortaretur. itaque re cum vno è Nostris communicata, Christianæ fidei rudimentis imbutus, ac tandem baptizatus, omnibus pietatis & integritatis exemplum est. Quadragesimæ vero diebus in vicina oppida excursus est. quibus in locis aliquot, qui se ipsos Dæmoni mancipauerant, ad sanitatem reuocati sunt; ludendi prauæ consuetudines sublata; atque in animis hominum magnus Christianæ pietatis ardor excitatus est: sic plane, vt Sacerdos vnus (vt alios interim taceam) duodecim Virgines fastui admodum deditas, ad eam morum modestiam tradu-

tradu-

traduxerit, ut etiam se se Deo paullo post consecra-
rint. Boromæus Cardinalis bis nobiscum iniit conui-
uium, semel cum sollempnibus cærimonijs aram in tem-
plo nostro dedicauit; iterum, cum nostris discipulis sa-
crum Christi corpus communicauit.

DOMVS PROBATIONIS Aronensis.

Qui in domo Aronensi versantur, ij præcipue
orationi ac mortificationi operam nauarunt: ma-
xima enim pars Nouitiõrum est, quorum excel-
lens perfectionis cupiditas ad omnes officij religiosi
partes, nescio quomodo vehemētius hoc anno incitata
est; Vnus quidem eorum, cum a patre, ut in patriam
rediret, inuitaretur; tanta cum modestia illius blandi-
ditias reiecit, ut omnes, qui aderant, lacrimas non te-
nerent: paterque mutata subito voluntate, etiam filij
consilium laudare, et ut in suscepta vite ratione per-
sisteret, hortari cœpit: discedensq. etiam confessione
peracta, Christi corpus religiose suscepit. Neque vero
domum tantum sese noster labor continuit, sed etiam
ad ipsos ciues, vicinaq. oppida manauit. Nostri enim
euocati, sæpissime suburbanis Parochis subsidio iuerunt
apud quos confessionibus audiendis, Christianaq. do-
ctrina tradenda, egregiam operam posuerunt. Vnus
etiam in oppido vicino Quadragesimæ tempore maxi-
ma cum eorum populorum vtilitate concionatus est.
In quodam monasterio, monialium omnium sunt exce-
ptæ confessiones, in his plurimæ etiam generales. Vir
illustri loco natus cum alio nobili item viro nostræ So-
cietatis

cietatis meditationibus vtiliter excultus est. Pacificationes aliquæ perfectæ; in his insignes dux, quarum una quorundam fuit, qui se mutuis vulneribus male acceperant; altera civium primariorum, ex quorum inimicitijs, quod graves iniuriæ ex utraque parte essent consecutæ, plurimorum hominum cædes timebantur. Sanctæ Prædix Cardinalis quædiu ea in urbe fuit, apud nos familiarissime diuertit, atque ad rerum graviorum consultationes nostros semper adhibuit, duosque secum deduxit, qui populorum, ad quos accederet, confessiones acciperent.

IANVENSE COLLEGIVM.

Rerum Ianuensium hic ferme status est. Eorum, qui ad templum nostrum diuinarum rerum causa veniunt, concursus in dies augetur; Nostri autem ad iuuandos ciues primarios, qui in extrema vitæ certamine constituti sunt, vel nocte adhibentur. Ad trivemes præterea, & in publicum valetudinarium hospitalemque pauperum domum, & in suburbia frequenter Christiani officij pietatisque causa itum est. Noster concionator, cum se, ipso Bacchanalium die concionaturum edixisset, longe plures, quam solerent, auditores numerati sunt: quod eo die, pluuio cælo, locoque tam longinquo valde mirandum fuit. Consultum etiam aliquibus est, quarum pudicitia in periculum venire videbatur. Vnus consilio nostrorum concubinam in uxorem duxit; Alter, concubina in matrimonium tradita, legitimis ipse nuptijs iunctus est.

E C O-

COMI vsitatis Societati muneribus res Christiana bene gesta est. Taurini mulier longa nobilissima, etate, opibusq. florens, sanctissimam vitam nobis auctoribus instituit. Multi nefarias pactiones commutarunt, aut male parta restituerunt, in his quidam aureos 300. Et eo amplius. Inter coniuges discordiæ sublatæ, quarum vna etiam venenum mariti necandi causa comparauerat. Matronæ nobiles duæ, ne flagitium vulgaretur, partum sibi medicamentis abigere constituerant; à quo scelere Nostrorum opera sunt abductæ. Adolescenti nobili ac locupleti loco, cum is fortunas omnes suas abligurisset, Dæmon apparuit, hortatusq. hominem est, vt expiatis criminibus seipsum interficeret; futurum enim vt ita moriens recta in cælum proficisceretur. Is forte se ad Nostrorum contulit, magnoq. cum labore ab ea mente deductus est. Vir truculentus Et ciuitati vniuersæ terribilis per nos ad commodiores mores reuocatus est. Is cum sibi ab inimico strui necem cognouisset, re cum confessario communicata, armatus illi obuiam processit, manumq. apprehensum in templum seduxit; ibi accidens ad genua supplex veniam petijt. ea re commotus inimicus confessus est, se ad id facinus ab eius vxore inductum esse, quæ videlicet in eo tantam morum mutationem pati non posset. Vxori præterea iniuriã omnẽ condonauit, quæ etiã per eã occasionẽ, nostris confiteri cepit. In Catholicæ fidei sodalitiõ septuaginta circiter sodales nu-

les numerantur, quorum pleriq. Doctores, Mercato-
resq. primarij sunt; hi octavo quoque die sacram Sy-
naxim obeunt: Pietatis, vt vocant, montem admini-
strant: eleemosinis quoq. quas ipsi inter se corrogant
(quingentorum serè aureorum quotannis ea summa
est) ijs subueniunt, quos precario victitare pudet. Por-
rò Dux nostræ Societatis fauere maxime videtur. Col-
legio Vercellensi centum aureorum vectigal annuum
attribuit; idem vt alteri Collegio aureorum 400.
Prioratum a Pontifice Max. attribueretur consensit;
Taurinensi itè Collegio multas immunitates concessit.
Aduentus & Quadragesimæ temporibus nostrum
concionatorem habere voluit: cumq. multis in lo-
cis sacrosanctas Quadragesimæ leges violari
cognouisset, ea de re grauissimas quæstio-
nes habuit; consilioq. cum suis inno-
ne in posterum id malum ser-
peret, diligenter prou-
deri iussit.

D. O. M. V. N. E. T. A.

E 2 PRO-

PROVINCIA
VENETA.

VERSANTVR in Veneta Provin-
cia e Societate ducēti viginti sex, in
decem loca descripti: Venetijs in Do-
mo Professa sunt quadraginta, Nu-
gular & in Domo Probationis trigin-
ta, Patavij quadraginta, Brixia totidem, Mutinæ de-
cem: Ferraria, Bononia, Parma, Verona, & in Foro
Liuji, in his singulis vicenorum numerum fere non ex-
cedunt. Societatem ingressi sunt nouem. Mortem
obiere quattuor.

DOMVS VENETA
Professa.

Venetijs valde ex sententiâ res hoc anno admini-
strata à nostris est; neque enim locus fuit vl-
lus in vrbe in primis nobili ac celebri, quin aliquem ex
nostris laboribus fructum perceperit. Generales con-
fessiones auditæ permultæ, in his hominis cuiusdam
valde impedita; cuius vitæ si singula persequi liceret,
quamq. varijs artibus hominem, dum sese ad Deum
confert, Dæmon sit aggressus; plerisque admiratio-
nem moueret: præsertim cum intelligerēt, hunc ipsum
in eam

in eam tandem superioris vitæ detestationem diuina gratia, magnisque nostri Patris laboribus esse indutum; ut penitentiae causa durissimum vitæ genus sit complexus. Ad conciones frequentissimus est hominum nobilissimorum concursus: ipsoq. Christi Domini Natali die noster concionator in eadem D. Marci euocatus est, ut coram Duce, Senatuq. vniuerso concionem haberet. qua re, quanti hominem facerent, demonstrarunt; cum id munus ad eum potissimum deferatur, quem lectissimorum hominum existimatione, ceteris prestare fuerit iudicatum. Sanctissimæ Eucharistiæ sedes aureis mille fabricata est.

COLLEGIUM PATAVINUM.

Patauij Philosophiæ curriculum, Auditoribus circiter septuaginta, hoc anno primum institutum est. Sodalitas B. Virginis, quæ Doctoribus, & publicæ Academiæ Scholasticis constat, felicissimum plane pietatis cursum tenuit. Sodales in ea numerantur centum septuaginta spectati homines, quiq. magnos habent in virtutibus progressus. Hæretici duo sacrosanctæ Ecclesiæ reconciliati sunt, quorum alter adolescens erat oriundus è Germania, senex alter annos quattuor & septuaginta natus, qui annos quadraginta in hæresi fuerat. Hic damnatus capitis, dum omnia salutaria consilia obstinato animo aspernaretur; nocturna voce, quæ ipsius pertinaciam redarguebat, commotus, Sacerdotem nostrum iussit accersiri; cui confessus, Christi que præterea corporis particeps factus, ma-

gnam animi fortitudinem in illo supplicio perferendo
prestitit.

COLLEGIUM BRIXIENSE.

NEC Brixia deest Philosophiae curriculum, hoc
anno inchoatum; quo loco casus item conscien-
tia explicari coepti sunt. Ad conciones, quae tempore
Quadragesimae à nostro concionatore sunt habitae,
admirabilis fuit hominum concursus: ut nullius memo-
ria exstet Concionatoris, qui ea in vrbe aequae tanta
frequentia & plausu sit auditus. Eandem populi ap-
probationem tulit alter in vicino oppido; ex quo in a-
liud inuitatus, à popularibus in turmas descriptis, qui
obuiam longe processerant, benigne exceptus, summa-
que gratulatione in oppidum deductus est. Poste-
roq. die licet profesto verba fecit ad populum, eumq.
Curioni, qui ob controuersias quasdam profectionem
meditabatur, reconciliauit; Christianaeq. fidei rudimen-
ta tradendi consuetudinem inuexit. Brixia item insti-
tutus coetus eorum est, qui in capitis condemnatos
omnia pietatis officia exhibeant.

COLLEGIUM VERONENSE.

IN carceribus inuisendis Verona opera praecclare
posita à nostris est, cum permultos ad vltimum
supplicium perferendum, & gratiam cum inimicis in-
eundam induxerint. Quidam ex presenti supplicio
desperatione concepta, iterum confessus, delicti ve-
niam

niam petijt, mortemq. forti animo subiit. Sacerdos in castrum suburbanum profectus, militum plurimorum septennes decennesq. confessiones audiuit; tres legitimis inter se nuptijs coniunxit, qui decē annos in concubinato vixerant; multas discordias sustulit; egit præterea cum Castri Præfecto, vt mulierculam semoueret, quæ licentiore consuetudine quam plurimos in flagitia inducebat.

COLLEGIVM FERRARIENSE,

Bononienſe, & Foroliuſienſe.

Ferrariæ Germanus adolescens ad Ecclesiæ Catholicæ gremium nobis auctoribus redijt. Bononiæ actum cum Episcopo est, vt ludi litterarij urbani lustrarentur; eorumq. magistri inducerentur, vt vna cum litteris pietatem etiam puerorum animis instillarent. In Foro Liiij vnus ab ulciscendi libidine reuocatus est. Templo tectum præclaro opere cælatum laqueatumq. impositum est.

DOMVS PROBATIONIS

Nugularenſis.

Omnino diuinitus factum est, quo minus Nugularenſes Tirones, bis à scelestis hominibus igne in domum iniecto, omnes incendio conflagrauerint. Res gesta sic est. Grassabantur per finitima loca exsules rapinis, stupris, cædibus omnia replentes. Hi cum arcem Nugularæ inuadere conſtituiſſent, (ingen

tes quippe ex illius expugnatione diuitias animo & spe deuorauerat, à nostris adibus (quo consilio incertum) facinus aggrediuntur. Itaq. noctu in Struem lignorum, quæ eminebant è tecto, clam ignem iniiciunt; flammâq. auidè concipiente materia, omnia deflagrassent, ni fratres duo, qui casu in hortos exierant, incendio conspecto, ceteros de presenti periculo admonuissent: sed adeo iam late, tecti parte consumpta, seuebat incendium, vt nec plurimis ex arce & vicinis locis ad opè ferendam confluentibus, reprimi posset. Quare cum nulla iam in humanis remedijs spes reliqua esset, nostri sese in preces effundunt; à quibus P. Rector thecam, in quam Sanctorum reliquiæ inclusæ erant, in ignem fidenter conijcit, isque statim extinctus est. Miraculum, qui aderant, exclamant; ipsamq. thecam, ne periret, per ipsas incendiolorum ruinas querere constituunt, eaq. tam integra est inuenta, vt ne funiculus quidem, quo ex collo suspendebatur, incendio sit afflatus. Idem periculum, aut maius etiam adiere nostri, cum mense post, quattuor candelæ ardentes diuersis in locis inter sarmentorum multitudinem coniectæ sunt; sed perbelle cecidit, vt Nouitius illac iter faciès, cum inter rimas quid interlucere vidisset, ex superiorum dierum periculo suspicatus id quod erat, locum conscenderit; malumque nascens opportune discussit.

PROVINCIA
LUSITANICA.

HABET Lusitania Societatis domici-
 lia decem, in his transmarina duo, &
 vna in Angolæ Regno Residentiam.
 E Societate numerantur tres et octo-
 ginta supra quadringentos, In Domo
 Professa Vlisiponensi quadraginta quinque, in Colle-
 gio Vlisiponensi tres & quinquaginta, in Conimbri-
 censi centum octoginta quattuor, Eborensi quattuor
 et nonaginta, Portuensi quattuordecim, Bracarensi vi-
 ginti nouem, Brigantino viginti, Funchalensi in Insula
 Maderæ quattuordecim, tantumdem in Angrensi in
 Insula Tertia. In Angolana Residentia tres. Ad So-
 cietatem accessere sexdecim. Morte sunt erepti sex.
 Tertius tirocinii annus ex Societatis nostræ legibus in
 Conimbricensi, Eborensiq. Collegio institutus est; eoq.
 Sacerdotes aliquot docendi discēdiue muneribus per-
 functi, euocati sunt.

DOMVS PROFESSA
Vlisiponensis.

VLisipone nostri ex instituto Societatis munera
 sane quam vtiliter exercent: nam confessionibus
 diuer-

diuersarum nationum audiendis; triremibus, & nosocomijs adeundis; eorumq. qui sunt in vinculis, non solum animis, sed etiam corporibus iuuandis diligenter dant operam. constat duobus mensibus, præter Quadragesima tempus, in æde nostra plus octo millia hominũ Christi corpus suscepisse. Concionum, quæ toto anno Dominicis, festisq. diebus habentur, fructus idem qui solet. declarat id tum frequentis populi concursus, tum insignes morum mutationes; cum plurimi quæ fraude acquisuerant, suis dominis reddiderint, inimicitias deposuerint, honestamq. vitæ rationem instituerint. Vnus quidem à concione tantũ ex commissis criminibus dolorem cepit, vt ante sacram crucifixi imaginem procumbens, voto se obstrinxerit correcturum se mores, & quasdam peccandi illecebras vitaturum; ac mox per confessionẽ rite crimina expiauerit. Alteri diuinitus iniecta mens est, vt deletis antea actæ vitæ maculis, certo se Religiosorũ ordini dicaret. quod cũ vni è nostris Patribus exposuisset, ab eo petijt, vt sibi diẽ constitueret, quo peccata confiteretur. Pater diem Mercurij dixit: ad quam diẽ venit ille quidem, sed negauit se satis adhuc paratũ ad confessionem obeundam, itaq. in diem Dominicum reiecta res est; quo die subito morbo correptus, nondum expiatus vita decessit. Adhibentur fere nostri ad eos adiuuandos, qui ultimo supplicio affiendi sunt; ex iis tres, venia impetrata ab accusatoribus, laqueo sunt à nostris erepti. Turca vnus ad Christianam religionem adiunctus est. Quidam pro templo nostro inimicũ opperiebatur, vt egredientem sclopo interficeret; hunc Pater è nostris non modo

modo à suscepto scelere reuocauit; verum etiam vt veniam ab aduersario peteret, induxit. Rex templum domumq. nostram inuisit, neque leuia erga nos beneuolentia signa exhibuit; nostrosq. concionatores interdum adhibere solet. Profecti sunt hinc in Indiam quattuordecim, in his Sacerdotes nouem, quorum tres erant quattuor uotorum Professi, in naues quattuor (tot enim portus Lissiponensi soluerunt) distributi. Atq. optabant nostri quidem, ut inquam paucissimas naues imponerentur, quo minus inter se disiuncti essent: sed nulla uidelicet nauis, nostris carere se passa est, quod negarent tam longinquam et periculosam nauigationem sine Sociorum opera tuto tenere se posse; idq. litteris etiam ad Regem datis summa ope contenderunt. Maldiuane insule sunt e regione Cocini (vndecim milliū numerus earum traditur) harum Regis filius, regni heres, qui cum patre Christiana sacra suscepit, in Lusitaniam venit hoc anno, cum Rege quaedam confecturus; is apud nos diuertere iussus, omnibus hospitalitatis officijs adhuc tractatur à nobis. Henricus proximus Lusitaniæ Rex moriens testamento cauit, ut tum suo, tum Sebastiani Regis fratris filij demortui nomine, Hierosolymitanorum locorum uotiuā peregrinatio à duobus susciperetur; utq. ut e Societate essent, uehementer se optare significauit. nimirum id Regibus de Societate optime meritis negari non potuit. Quare mense Decembri Sacerdos unus cum fratre, qui superioribus annis apud Mauros magno Christianorum captiuorum bono, seruauerat, litteris commendatitijs, & commeatu liberaliter à Rege Philippo, qui id etiam ipse per se à nostris contederat, instruitur.

instruitur

instructi, in viam se dederunt. Patres illi duo, qui captiuorum redimendorum causa, Algerium nobile Mauritaniae Casarea urbem nauigarunt; in ipsa nauigatione cum bis nauis in Syrtes incidisset, magnum adire vitæ discrimen: apud ipsos vero Mauros diu multūq. vexati, tandem 130. è seruitute exemerunt; in his im puberes 90. quibus liberandis opera potissimum data est; magnaue omnium gratulatione ad Valentia Regnum appulerunt. Nostri cum Regi exposuissent, quam grauibus incommodis captiui apud barbaros preman- tur; eum facile induxerunt, vt 20. aureorum millia in captiuorum redemptionem daret: quo etiam nomine alius, Patris suasu, aureorum duo millia contulit. Christianæ fidei rudimenta non in templis modo, sed per urbis etiam vicos publice decantata sunt: quoq. res multitudini, quæ ex omnibus compitis constuebat, gra- tior esset, doctiores præmijs donati sunt, et symphonia- ci adhibiti. Hæc Pater obiit, qui annos iam viginti con- cionandi munere in hoc regno fungitur; idq. tanta om- nium approbatione, ut nulla sit paræcia, quæ huiusmo- di spectacula non expetat.

COLLEGIVM VLISSIPONENSE.

Vlissiponensis Collegij reditus aucti hoc anno sunt, villa per ampla, & vtili à femina prima- ria nobis testamento relicta: nouique Collegij ad- ficatio tribus aureorum millibus valde promotæ. Eorum, qui nostras scholas frequentant, spe ma- ior numerus exstitit; hi quam egregia sint indo-
le vir-

le virtuteq. præditi, vel vnus declarauit, qui veterē Iosephi continentiam in simili periculo constitutus, illustri exemplo renouauit. Abēlis cades mense Sextili representata est; Alberto Cardinali, ac tota fere Hispaniensi nobilitate inspectante; ea tum actionis venustate, tum ipsius apparatus magnificentia, omnibus accidit incundissima; vnū siquidem diadema, quod is habebat in capite, qui Deum Patrem agebat, aureorū 30. millibus æstimatum est. Qua in re illud argumento pæne comico accidit, vt, cum in tanta rerum preciosissimarum multitudine, gemma magni precij, & globulus ex vnionibus furto sublata essent; fures ad eos ipsos, ea, vendendi causa detulerint, qui nobis mutuo dederant, itaque fraude patefacta, satis habuerunt, nihil seuerius in ipsos constitui. Saracenus claro apud suos genere locoq. natus, qui Saristi Mauritanie Regis filio, quo tempore is hac in vrbe versabatur, adhaerebat; Christianam religionem complecti decreuit. hūc Archiepiscopus ad nos misit, vt Catechismo rite institutus, sacro fonte in ade nostra lustraretur.

COLLEGIUM CONIMBRICENSE.

Conimbricense Collegium, dum omnia circum pestilentia populatur, insigni Dei Opt. Max. beneficio non attigit, neque eo tempore quidquam domi de litterarijs exercitationibus, disciplinaq. intermissum est. mense Aprili, vi morbi sedata, publicæ scholæ reuocatae sunt, maiore hominum lætitia quam frequentia: qui numerus æstiuis ferijs transactis, multo opinione homi-

hominum maior fuit. Vbi vicina in oppida liber excu-
 us patuit, triginta circiter dimissi tum concionando,
 tum Christianam doctrinam docendo, vberes fructus
 retulere. Cuidam honesto viro duo fuerant filij, horum
 alter natu maior, litteris bene instructus, in quo paren-
 tis spes omnes posita erant, cum interfectus esset, nū-
 quam, ut in gratiam cum inimicis rediret, pater exora-
 ri se passus est. Ecce nondum obducta cicatrice, alter
 filius vi subita morbi ad extremum vitæ deducitur. Sa-
 cerdos e Collegio nostro, qui morientis confessionē exci-
 piat, atque in extremo certamine confirmet, euocatur,
 is facile adolescentem induxit, cum ut ipse fratris cæ-
 dem condonaret, tum ut id etiam à patre impetraret.
 Itaq. adolescens interruptis ac morientibus vocibus
 patri significat, vnum esse, quod vltimum ab eo petat in
 vita, neque fas esse, ut id sibi negetur: per hanc, inquit,
 horã, in qua sum constitutus, ac per eam, quam à Deo
 spero veniam, rogo te, pater, ut is ignoscas qui fratrem
 meum interfecerunt. Pater inopinata postulatione per-
 cussus, cum hinc filij demortui memoria, illinc filij mo-
 rientis precibus in contrarias curas distraheretur, ni-
 hil aliud respondit, nisi flebat. Sacerdos ubi hominem
 commotum vidit, ad pedes accidit, tandemq. impulit,
 ut omnia condonaret.

COLLEGIUM EBORENSE.

E Borensium Discipulorum mirus est in suos Præ-
 ceptores amor & obseruantia; Theologiæ Docto-
 ri, qui pestilentie tempore pro ciuium salute obierat,
 ipsi

ipsi Auditores, summa grati animi significatione, publice in tēplo nostro parentarunt. Vnus e nostris, quo die de dānatis Hæreticis publice sentētia pronūciatur, frequēti grauisimorū hominum confessu concionem habuit; quod munus ab Vlisiponēsi Archiepiscopo, Inquisitore maximo Societati per litteras fuerat commissū. Ciuū benignitas in nos non fuit obscura; vnus enim viues aureos 600. nobis dedit; alter moriēs 500. legauit. Aliquot ē nostris in vicina oppida dimissi sunt; vnus d' Brigantiæ Duce euocatus; ut Aduentus tempore concionaretur: duo alij ut idē munus obirent, Pacemiuliā profecti: Alij Beneuentum Eborensis Archiepiscopi rogatu missi; quo in oppido, quod pestilentia metu desertum a Parochis esset, egregiam nostri operam in Sacramentis administrandis, mortuis efferendis, ægrisq. iuuandis collocarunt. In alio etiam oppido eadem contagione laborante, nostri Sacerdotis hortatu inducti sunt locupletes; ut tenuioribus subuenirent, honestiq. adolescentes operam suam ad humanda mortuorum corpora ultro conferrent.

COLLEGIVM PORTVENSE.

VRbs etiam Portuensis communis pestilentiaē malo valde afflictā est: septem hominum millia octo mensium spatio lues absumpsit; in his duos Sacerdotes e nostris, qui suum studium affectorum animis corporibusq. iuuandis dicauerant; nā d' ceteris, quæ Deib. benignitas est, morbus absuit. Hoc tempore duo ē nostris ara plicatili exstructa sacra facere, Christi corpus administrare, infantes baptizare, discordias sedare, phar.

re, pharmaca, & alia medicamenta diuidere, omnibus omnia fieri, ut omnes Christo lucrifaciant. quos cū aliquando inter languentium turbas discurrentes Tribunus uidisset, cum reliquos fere Sacerdotes contagionis metus ex urbe expulisset; ad ciues conuersus, En, inquit, ij, quibus in recipiendis tam difficiles se se maiores uestri præbuerūt: ecquod aliud habetis nūc in extrema miseria perfugium? Octauus agebatur mensis, nec morbi uis remittebat: quare inopes auxilij humani ad Deum & uota uertuntur. Ciues imaginem crucifixi præferentes, ad montem usque non longe positum, in quo erant affecti, supplicantes prodire. Vbi ad montem æmen peruenit, cruce conspecta, omnes in genua prostrati, summis lacrimis & eiulatibus ueniam iræ celestis, finemq. pesti exposcunt. Pridie illius diei, qui sacer est D. Iohanni Baptista, quem tutelarem diuum Ciuitas præcipua pietate colit, sedata lues, non frustra supplicatū ostendit. Res miraculi loco habita, ipsiusq. diui meritis adscripta.

COLLEGIUM BRACARENSE.

Concionum nostrarum, quæ toto anno habentur, insignis fructus est. unus, ut ceteros taceā, ita concionatoris uerbis commotus est, ut non solū crimina sit confessus, uerū etiā religiosa uitæ se se consecrare statuerit, remq. familiarem in pauperes cœperit erogare. Archiepiscopus Bracarensis, qui nunc Episcopatu se abdicauit, in ijs comitijs, quæ ab Rege habita sunt, cum de Collegiorum nostrorum redditibus ageretur, Societatis

tatis defensionem suscepit, ut diceret se, cum primum in suam diocesim uenit, eā offendisse instar siluæ septā undique, & uestitam uepribus: nunc quidquid sit aut in Sacerdotibus eruditionis, aut in adolescentibus humanitatis, aut denique in ciuibus pietatis, id se vni Societatis Collegio secundū Deū acceptum referre. Duo hinc è nostris, cum vicinum in oppidum excurrissent, ministeria Societatis magno cum popularium fructu obierunt. multæ generales confessiones auditiæ, etiam eorum, qui ipsos viginti annos nunquam fatebantur. Libertus, qui iniquæ seruituti erat addictus, in libertatem restitutus est.

COLLEGIUM BRIGANTINUM.

Collegio Brigantino cum pleraq. cum alijs huiusce Prouinciæ Collegijs sunt communia, tum illud proprium, ut discordias, quæ plurimæ grauissimæque in hac ciuitate existunt, sedet atque componat. Miranda Episcopus, cuius in ditione Brigantia est, cum primum in hanc urbem venit, ad Collegium nostrum se contulit, atque à nostris tum oratione in templo, tum dialogo in Collegij atrio honorifice exceptus est. Is instituit, ut Kalendis Ianuarijs ab vniuersa ciuitate ad templum nostrum supplicatio sollemnis haberetur, quo etiam die rem diuinam in ædē nostrā fecit. Discipulorum nostrorum, quorum numerus valde est auctus, egregia virtus est; hi cum diuturna siccitate valde laboraretur, confessione sacraque Eucharistia rite obita, se ipsos acriter cadentes, supplicationem habuerunt

F

buerunt: à qua vnus è nostris ad populum concionem habuit, magnosque animorum motus excitauit. coactisq. eodem die nubibus, magna vis imbrium decidit.

COLLEGIVM FVNCHALENSE.

Magna est Funchalensium ciuium de Societate nostra opinio. Eorum liberalitas cum alijs, tum hoc anno valde fuit illustris, nam Crucifixi tabula miro artificio picta dono data est, quæ plus 200. aureis stetit; alia item data est D. Ioannis Euangelistæ tabula, cui templum hoc est dicatum; pixis præterea argentea specularibus illuminata, in qua Christi corpus adseruetur, aureis ducentis coempta; vestis quoque sacra textili argento donata, hæc aureis centum aestimatur; alia item serica; præterea sex ad aram conlegendam bombicino opere, & una ad suggestum conuestiendum. Hæc à ciuibus in nostros, illa vicissim à nostris in ciues profecta sunt. Conciones cum in eade maxima, tum in alijs Insulæ paræcijs Episcopi rogatu, magnoq. animorum motu habitæ. quo die de extremo iudicio verba facta sunt, tantus ardor exstitit; vt nocte, quæ consecuta est, gemitus & flagra seipsos per urbem diuerberantium exaudirentur.

COLLEGIVM ANGRENSE.

Angrense Collegium in Insula, quæ Tertia dicitur, positum est; ibi nostrorum hoc anno patientia valde est exercita. Nulla fere ciuitas ardentius

tius nostra memoria Societatem expetiuit, maioreq.
 beneuolentia quondam suscepit & coluit: nūc autem,
 hæc Reip. conuersio tantam animorum commutatio-
 nem attulit, ut nostri domi obsessi, nusquam pedem ad
 Societatis munerera exercenda efferre possint. Sed ne-
 que parietibus vitam satis tuentur: ignis enim à mili-
 tibus intentatus frequenter est, eorumq. furorem, &
 flammæ, Prætor urbanus vix à nostris continet. Idq.
 non ciuium quidem in nos odio & maleuolentia, sed
 magis ducum ipsorum instinctu & imperio. Tantæ
 autem commutationis causa illa vna fuit, quod cum
 reliquum regnum in Philippi Regis potestatem venis-
 set, & hæc vna insula eius imperium detrectaret; no-
 stri sese æquos præbuerint, neque suum in re tanta iu-
 dicium interponere voluerint. Sunt tamen etiam nunc
 aliqui, qui susceptum à principio amorem & beneuo-
 lentiam diligenter seruent; his à magistratu commis-
 sum est, ut quæ ad vitæ tolerandâ necessaria sunt, his
 ad nos singulis hebdomadis deferant. Pater vnus, qui
 Angrensem Episcopum suam diocesim obeuntem co-
 mitabatur, cum duobus fratribus in Insula D. Micha-
 elis substitit; ibiq. Societatis muneribus ex instituto
 exercendis sedulo vacat.

ANGOLANA RESIDENTIA.

ANgola Regnum est in extrema ora Aethio-
 piæ positum. in eo de nostris versantur tres,
 qui tum periculosis morbis, tum alijs difficultatibus va-
 rie omnes hoc anno sunt exerciti. Sed eos videlicet

consolatur certa spes, quam ex Aethiopum conuersione capiunt; neque enim latiores vnquam aut vberiores fruges ager ille attulit; superiorumq. annorum sterilitatem & inopiam, presentis anni messis impendens etiam resarsisse visa est. Ad eam rem momenti plurimum attulit victoria, quam de Angolæ Rege Lusitani adepti sunt: quamquam ea victoria magno illis stetit, neque euentu magis dubio pugnatum vnquam est. Initio enim morbus quidam inter Lusitanos vulgatus, maiorem ex ijs partem extinxit: & auxilia, quæ Congi Rex Lusitanis mittebat, ab hostibus caesa sunt. quare animis corporibusq. ægri Lusitani obsidionem vix sustinebant. Interea Lusitani, qui in Loanda insula sunt, de suorum periculo certiorem facti, auxilio ciuibus veniunt. Horum aduentu, obsessis tantus animus accessit, vt subito eruptione facta hostem procul summouerint; atque ab eo die belli se fortuna ad Lusitanos conuertit. Dies erat ille Natalis idem S. Ioannis Baptista, quem custodem ac præsidem equitum præcipua religione Lusitani colunt. itaq. ob eius diei victoriam portus ille S. Ioannis nominatus est. Maxime autem insignis fuit obsidionis tempore, Lusitanorum militum pietas & religio; qui numquam in aciem descenderent, quin ab vno de nostris Sacerdote criminibus expiati, de eiusdem manibus sacram Eucharistiam susciperent: idem Sacerdos militibus, tempestiuus cohortationibus animos addebat, ac pro eiusdem sacræ Missæ quotidie faciebat; edixitq. vt Christiani omnes, qui aderant, quinquies singulis diebus templum adirent, Deumq. pro victoria suppliciter precarentur.

Quid

Quid igitur mirum Lusitanos ijs praesidijs superiores fuisse? Secundis enim aliquot inde praelijs factis, tertia nobilitatis Angolanae pars in Lusitanorum se potestate fore dixit; ac Songa Regis Sacer praecipua auctoritate prudentiaq. vir, cum filio natu minore, alijsque regni proceribus ad Christum conuersus est. Songa de Praetoris nomine, qui eum de baptismo suscepit, Pauli nomen est inditum. Additus est etiam regum arcus honos, quo, gentis ritu, Dux Aethiopum crearetur; permiffumq. ei, ut coram Praetoribus sella tapetibus ornata in posterum yteretur, qui honos apud Aethiopes maximus, ei haecenus vni a Lusitania Regibus delatus est, qui primus ex Congensi nobilitate Christiana sacra suscepit. Dici non potest quam multorum studia haec Pauli conuersio mouerit; sed operariorum inopia satisfieri omnibus non potest. Angolae finitimum est Congi Regnum, cuius incolis anno M. CDXCI. Ioanne II. Lusitaniae Rege, Christi fides ac religio a Lusitanis illata est. Magna porro est in eo Regno operariorum penuria; cum enim oppida numerentur 30. millia, Sacerdotes decem, ad summum duodecim sunt in vniuersum. quo fit, ut maxima inibi sit rerum diuinarum ignorantia; interrogati quippe incolae de religione fideq. illud vnum respondent, sal comedimus, propterea quod Ecclesiae Ro. ritu ijs qui baptizantur, sal in os inferatur. Itaq. cum ad illud regnum Sacerdos vnus e nostris grauissimis de causis profectus esset; per eam occasionem Aethiopes baptizauit 1557. Alter item Sacerdos in vicino pago circiter 400. vno die sacro fonte lustrauit, Idola plurima euertit, Chri-

stique Crucis trophæa constituit. Alterius pagi prin-
 ceptus vir idolorum signis diffringendis mirifice delecta-
 tur, quod ea re vna, siccitatis tempore, tempestiuos im-
 bres impetrare soleat. id quod eo magis mirum est,
 quod effusus imber, cum eius campos irrigauerit, vici-
 norum agros, qui idola demoliti non sunt, non attingit.
 Reperiuntur in eo tractu fluuiatiles equi elephanto-
 rum magnitudine, aliqui etiam superiores, terra pari-
 ter ac flumine infesti; lintres enim dentibus calcibusq.
 subuertunt; atque in terram exsidentes omnia cædi-
 bus complent. Vnus ex his equis, cum ad eum pagum,
 cuius modo memini, peruenisset; ab Christianis facilli-
 mo negotio peremptus est, stupentibus maxime inco-
 lis, quod non nisi magna cum suorū cæde, huiusmodi
 belluas conficere ipsi soliti essent. Hac
 Aethiopes cum vident, miratur vi-
 delicet, & incipiunt credere ma-
 gnum quid esse Christianam
 religionem; multiq. iam
 ad eam animum
 adiecerunt.

INDIAE ORIENTALIS
PROVINCIA.

INDIAE Orientalis Prouincia om-
nium, quæ sunt in Societate, vastissi-
ma est. in ea numeratur Collegia octo
in vniuersum, locorum spatij valde
inter se disiuncta, Goense, Salsetta-
num, Bazainense, Cocinense, Malacense, & quæ in
Iaponis insula sunt inchoata, Bungenſe, & Sunaense.
Residentia propria ac distincta octodecim sunt, Chau-
lana, Bandoracensis, Tanaensis, Damanensis, Coulana
cum ora Trauancori, Punicalensis cum ora Pescariæ,
S. Thomæ, Amboinensis cum Malucensi, Sinensis in
Machaone Lusitanorum vrbe: octo præterea in Iapo-
ne Meacensis, Cocinocuensis, Firandensis, Nagusaquẽ-
sis, Omurensis, Cuciana, Facatensis, duæque Amangu-
tienses. His addi potest Residentia Aethiopiæ, &
Mision nostrorum in Regnum Achebar, qui vulgo
magnus Magor nominatur. Sunt præterea minores
aliæ Residentiæ in India, vix à prædictis Residentijs
Collegijsue distinctæ: multique item è Societate sunt
per huius Prouinciæ regna dispersi, de quibus singulis
suis locis aliqua perstringetur. In his omnibus locis So-
ciorũ numerus est ducentorũ octoginta septem. Socie-
tati nomina dederunt 13. præter eos, quos in Iapone

in Societatem admissos auditum est. Vita migrarunt nouem.

Ex ijs nauibus, quæ e Lusitania soluerunt, tres, in quibus Franciscus Mascarenas Prorex uehebatur, Goensem portum incolumes tenuere; quarta 16. kal. Nouembr. ad Cocinum appulit. Classem nonnihil morbi affligerant, qui ministerijs inuicem & contagione per confertam in naues multitudinem vulgati, nonnullos extinxerunt. Ea res nostris (quattuordecim enim in quattuor naues distributi, profecti sunt) magna ad omnem patientiam & caritatis officium materia fuit; illudq. omnium iudicium fuit, multo maiorem stragem futuram fuisse, nisi nostrorum diligentia & curatio præsto fuisset; quamquam ne ab ijs quidem morbis abfuit; varie enim omnes & periculose ægrotarunt, verum Dei benignitate ex morbis omnes emerferunt. vnus P. Franciscus Martinez in ipsa nauigatione mortuus, portum, ut speramus, Goensi multo meliorem tenuit. Barbarorum conuersio bene succedit. tria circiter milia baptizati sunt: plurimi Christianis adhuc præceptis imbuuntur. qui numerus longe maior fuisset, nisi dissensiones, quæ inter huius regionis Principes existerunt, Euangelij promulgationem impedissent.

COLLEGIUM GOENSE

Alit Goense Collegium 105. è Societate, qui tum in Christianis in officio ac fide retinendis ac promouendis, tum in Ethnicis ad Christi cultum traducendis, diligenter inuigilant. Confessio & communio in templo no-

plo nostra ita frequens est, ut festis diebus, præcipue
 vero iubilæi tempore, communicantium capita censa
 sint duo millia. Dimittuntur Nostri in varias vrbis re-
 giones, qui seruitiorum, & eorum, qui carceribus deti-
 nentur, confessiones audiant, curatūq. est, ut in ipso car-
 cere sacellum edificaretur; in quo ad vinctos singulis
 diebus Dominicis rem diuinam nostri faciunt. Quadra-
 gesimæ tēpore singulis diebus Veneris concio in tēplo
 nostro habetur, ad quam magni sexus vtriusq. concur-
 sus fuit: hebdomada autem sanctæ ferijs, etiam suppli-
 cantes seseq. diuerberantes, magna cum religione sub
 vesperam homines prodeunt. Sanctorum festos dies sin-
 gulari carimonia & apparatu celebrantur, tum quod
 ea ratione Neophyti in suscepta fide magis confirman-
 tur, & paternas superstitiones dediscunt; tū vero quod
 ethnici huiusmodi spectaculis confunduntur, & vnam
 Christianorum religionem veram esse coguntur fateri.
 Dominicis diebus quindecim aut viginti è nostris in pa-
 ræcijs populo catechismum tradūt; semperq. per eam
 occasionem ethnici aliquot in Christi rete compellun-
 tur. Duo viri nobiles cum grauissimas inimicitias inter
 sese exercerent, odijs depositis mutuam beneuolen-
 tiam susceperunt; eorumq. alter, qui fecerat iniuriam,
 veniam ab aduersario supplex publice petijt.

Baptismi hoc anno inter ceteros habiti sunt duo cū
 apparatu magnifico, primus quidem in Goano Collegio
 D. Paulli Conuersionis die capitum 400. alter in oppi-
 do S. Laurentij tribus ab vrbe Goa passuum millibus,
 ipso Martyris die candidatorum 650. Apparati sunt
 autem baptismi quam amplissime; quo Indi, qui valde

-10113

exter-

externa caerimoniarum specie capiuntur, veteres ritus ac superstitiones non desiderent. Sub signis omnes, recētibus vestibus induti, quas nostri ex eleemosinis concipiendas curarunt, cum tiliarum tubarumq. cantu, ramos palmarum tenentes, agmine composito prodire. Baptizatos susceperere nobilissimi quique; qui etiam honoris & benevolentiae causa, sua Candidatis nomina imposuere. Praeter hos, priuatis baptismis 200. circiter lustrati sunt. Datur autem opera diligentissime a nostris, ne cuiquam Christiana religio fraudi sit; id quod facile Gubernatorum pietate ac religione consequuntur, qui Neophytis habent honorem, publicaque. ijs munera credunt, quod Christianam rem non mediocriter adiuuat: propterea quod Indorum gens ambitiosior est, statimq. ad earum rerum studia accenduntur, quae apud ceteros esse in honore viderint. Rex Catholicus Neophytos duos ex Indica nobilitate Christi Commendatores creauit; quae res dici non potest, quantum vel populares laetitia affecerit, vel ipsos ad Christianae fidei propagationem excitarit, itaque eorum alter, Cocino veniens Regis Malauarum nauim incendit: ac modo nauibus quinque praefectus, eo animo soluit ex hoc portu, ut aliquod egregium facinus in Infideles edat.

Ex hoc Collegio Aprili mense in Iaponem profectus est Sacerdos vnus comite fratre quodam. Alij duo Patres, frater vnus ad Malucum sunt dimissi: qui enim anno superiore eo profecti sunt P. Georgius Fernandez, & Gomez Damaralius, in portu, dum confessiones audiunt, ab Tais Christianorum inimicissimis
inter-

interfecti sunt. In duobus item castris vicinis à duobus Patribus, totidemq. fratribus, res Christiana bene gesta est. Choranum proxima insula est, in ea visitur nostrorum Residencia, qui eam vineam sane fructuosam colunt. Prope Collegij Suburbanum Ecclesia est S. Annæ, hanc olim nostri administrarunt, multiq. adhuc supersunt, qui à nostris ad fidem sunt traducti. Huius curam denuo suscipere, cum Sacerdote careat, summis Senatus precibus coacti sunt nostri, qui eam magno religionis incremento procurant.

DOMVS ROSARII.

Rosarij Domus anno superiore coemptis aliquot adibus concinnata est. quæ, cum celo sit valde salubri, soloq. amæno, ijs valde etiam commoda erit, qui affecta valetudine eo se receperint. Hæc Domus mense Februario habitari primum cœpta est, duodecim è nostris in eam profectis; in quos valde fuit insignis civium liberalitas; vnus 1200. pardalos (monetæ genus id est) testamento reliquit: magna item pecuniæ summa in domus ædificationem deposita est. Neque vero minor fructus ostenditur; restitutiones enim multæ factæ sunt, etiam à Saracenis Ethnicisq. in his aliquot duum millium pardalum; alijsq. præterea Societatis muneribus Christiana religio promotæ est.

COLLEGIVM SALSETTANVM.

Degunt in Salsettano Collegio de Societate 14. qui sex in Ecclesijs, quæ in eo agro sunt, mune-
ra So-

ra Societatis administrant. Eius Collegij fructum non
 mediocriter impedierunt bellici tumultus, qui supe-
 rioribus annis ijs in locis excitati sunt, per quos tumultus,
 Collegium ipsum nonnullam suorum vectigalium
 fecit iacturam. Missus est ad res componendas à Rege
 Dux quidam, cuius prudentia, & auctoritate omnia in
 pristinum statum restitutum iri speramus. In castro,
 cui Rachol nomen est, templum hoc anno exstrui cœ-
 ptum est forma pulcherrima, quod quoniam ex lapi-
 dibus calceq. in ijs partibus primum est edificatum
 (cetera enim hæcenus ex lignis paleisq. texebantur)
 pacem ac tranquillitatem Christianorum rebus in po-
 sterum ominamur: die Niuium, res diuina in eo sol-
 lemnii ritu carimoniaq. peracta est. In ea regione con-
 uersiones quædam Gentilium existere mirabiles, qui
 exactam ætate ad id vnum referuari videbantur, vt
 Christiana sacra susciperent, itaque aliquot baptisma-
 te abluti vitæ illico discedunt, Iesum in extremo spiritu
 pronunciantes. Anus quædam annum agens nonage-
 simum ad nostros venit baptismum petens; quæ pro ca-
 ptu articulos fidei edocta, baptizataq. biduo post mi-
 grauit ad Dominum. Alter è nostris Sacerdos, cum in
 agro Gentili cuidã barbarorũ confutaret errores, ac
 celestis gloriæ felicitatẽ exponeret; permotus ille cœ-
 pit vehementer petere, vt nulla interposita mora ba-
 ptizaretur: quod vires sibi sensim deficere, ac vitæ suæ
 finem diceret instare. itaque pro tempore instructus
 ac baptizatus illico mortuus est. Idem Sacerdos iter
 faciens in anum incidit viæ labore defessam. hæc Patri
 per interpretem interroganti quænam esset; respon-
 dit num-

dit nunquam se alias oppido egressam, tunc vero interiore quodam animi impulsu actam cogitasse Ecclesiam adire, ut ad Christi familiam aggregaretur, eaque cogitatione magnam menti suae iniectam letitiam: verum ex lassitudine institutum iter se persequi non posse, id audiens Pater edisserit mulieri fidei capita, & salutari aqua perfundit. mulier paullo post pie admodum defuncta est. Alia mulier in Saracenorum terris cum morbo laboraret, consequendi baptismi causa, Salsettim petere constituit: cum autem propter virium infirmitatem ad Ecclesiam accedere non potuisset; unum e nostris euocauit, a quo baptizata tertio die discessit e vita. Haec igitur, aliaque his similia quotidie accidunt permulta, ex quibus liquido constat quam Deus non sit acceptator personarum, quaeque incomprehensibilia sint illius iudicia. Praeter eos autem, quos in S. Laurentij oppido sacro fonte renatos esse dixi, Catechumeni supersunt 600. qui Christianis praeparantur. Margani publicum valetudinarium est, ei Rex vectigalia attribuit, quae satis sint ad egrotos 300. alendos: multiq. Gentilium, cum eo curandi corporis causa se recepissent; per eam occasionem ad Christi cultum inducti sunt.

COLLEGIUM BAZAINENSE.

BAzaini de Societate 15. versantur magno cum rei Christianae adiumento. in Christi enim fidem venerunt 200. alijq. multi Christiana Catechesi erudiuntur;

diuntur; ad quos alendos aurei 250. sunt à Rege attributi. Concionum confessionumq. fructus idem, qui solet. multi fraudatam pecuniam reddiderunt; in his aliqui pardalos 1000. inter multos conciliata pax. Quidam cum facinus capitale perpetrasset, metu supplicij ad Saracenos perfugit: is vi retractus capiteque damnatus, Patrem iussit accersiri, magnisq. contritionis signis generalem vitæ confessionem peregit. Missiones duæ factæ sunt in castrum, quod in monte Asserano est situm, ubi res Christiana bene gesta est.

TANAENSIS ET BANDOREN- sis Residentia.

IN Residentia Tanaensi quattuor è nostris commorantur. huic Residentiæ aliæ duæ sunt annexæ, quarum una est in S. Trinitatis vico, altera in oppido Conditonensi S. Ioannis, in his singulis bini habitant de Societate. omnes autem in iisdem occupationibus æque Christianos atque Ethnicos iuuandi laborant. Ad Christum accessere octoginta.

Bandora paruum oppidum est non longe ab vrbe Goa; in eo quattuor è nostris versantur: qui in oppidanorum salutem toto pectore incumbunt. itaque tribus baptismis plus mille Christiani facti sunt; neque iam in eo oppido vllum veteris superstitionis vestigium apparet. Huius rei famam in alia mediterranea oppida penetrasse, magnosque animorum motus concitasse cognouimus.

RESIDENTIA DAMANENSIS,
& Chaulana.

Residentia Damanensis septem habet è nostris
 iisdè fere muneribus occupatos. septuaginta ad
 Christi fidem sunt conuersi, in his mulier venefica, quæ
 morti adiudicata, ut baptizaretur, efflagitauit, ac sup-
 plicium spei plena forti animo pertulit. Templum om-
 nium pulcherrimum, quod superioribus annis ex elee-
 mosinis edificari fuerat cæptum, hoc anno ad tectum
 perductum est. in cuius adificationem non Christiani
 modo, sed ipsi etiam Ethnici multas eleemosinas con-
 tulerunt; in his vnus 200. pardalos. Templum ipsum
 11. millibus Virginum dicatum est, in quo sacrosan-
 ctum vnus ex illo numero caput à R. P. Generali
 missum, cum sollempni ritu ac cærimonia collocatum
 est. Diemque illum ciuitas festum ac sollempnem esse
 decreuit.

In Residentia Chaulana sunt è nostris quattuor. Tẽ-
 plum exadificatum est commodum, in cuius constru-
 ctionem 1400. aureorum sumptus facti sunt. Emptus
 est hortus præterea, & fundus quidam, in quo domus
 nostris adificetur. in ea ciuitate, quod Indiæ portus sit
 ingens, multa è re diuina geruntur. Piratæ aliquot cæ-
 pti, capiteq. damnati Christianam fidem susceperunt.

COLLEGIUM COCINENSE.

Constat Cocinense Collegium Socijs septēdecim,
 ad quos concionum sacramentorumq. caussa con-
 curritur.

curritur. Communicantium numerus maiore anni parte 500. fuit, confitentium etiam maior: precipuus vero festis 700. circiter in æde nostra sacram Eucharistiam susceperunt. Maxima autem hominum multitudo ad nostrum templum confluit anniuersario Beatæ Mariæ Virginis die (is incidit in ante diem 15. Kal. Ianuarij, nostriq. templi precipuus est) quo die non-genti sacram synaxim obierunt: longe plures confessi nostris, in alijs templis communicarunt. Quadragesimæ tempore Dominicis diebus Christiana doctrina seruitijs explicatur; magnusq. fructus ex eorum confessionibus perceptus est. Militi digitus in rixa fuerat præcisus; quamobrem eadem, atque vltionem modis omnibus anelabat, is nostris confessus, ita mutatus est, ut aduersarium conuenerit ipsemet, reum se fecerit, culpamq. deprecatus sit. Duo inter se coniugio iuncti, animis dissidentes ad concordiam traducti sunt. alter à nefaria ecclesiastica personæ nocendi voluntate deductus est. Vir princeps morti proximus, vnum de nostris Sacerdotibus uocari iussit, in cuius manus totum se tradidit, ut maiore cum luce ab eo in ijs, quæ ad animi salutem pertinent, regeretur. itaque cum die quinto mortuus esset; magnam ex ordine, quo ille sua composuit ante mortem, populo admirationem reliquit. Ciuium benignitas in nos valde fuit hoc anno illustris, quæ 1260. Pardalum æs alienum est dissolutum. Ad sacram quoque vestem conficiendam, 1300. Pardali erogati sunt; cuius vnum manuprecium 600. Pardalis æstimatur (quamquam id quidem gratis constabit) præter ea, quæ Sodalitati, quæ in æde nostra instituta est, do-

est, donata sunt, quæ summam excedunt ferè 300. Par
 dalum. Cum naus quædam è Lusitania tempestate ad
 eas oras appulisset, nostri ad littus prodierunt excipiē-
 dis ægrotis, & ad hospitalem domum deferendis. quo
 exemplo commoti ciues in partem Christiani officij ve-
 nerunt, ac certatim, tum humeris, tum sellis ægrotos
 ad valetudinarium deportarunt; ad quos etiam alen-
 dos multa elemosinæ corrogantur. In hac autem re
 maxime existit discipulorum nostrorum plena pieta-
 tis sedulitas; qui officium illud cum ceteris obijisse non
 contenti, quotidie valetudinarium adibant, ut duos Sa-
 cerdotes de nostris, qui in ipso valetudinario ægrotorū
 causa domicilium habebant, in ægris ministrando iua-
 rent. Et vero nostrorum discipulorum in omni Chri-
 stiana virtute spectatum studium est; eorum multi ad
 varias religiosorum familias sunt aggregati. duo ad So-
 cietatem transierunt. Iti 300. in vniuersum ferè sunt,
 quattuor in classes distributi; in quarum prima & alte-
 ra docetur Humanitas, in tertia Arithmetica, in quar-
 ta Abecedarij numeratur. Illa vero re Collegij huius
 narrationem concludam, quæ primo loco poni debuit;
 in ethnicorum conuersionem nostri sedulo incumbunt,
 atque in æde nostra baptismi aliquot ingenti pompa
 sunt celebrati, in quibus quinque sexue fuere viri prin-
 cipes: reliqui plurimi in diem S. Iacobi dilati sunt.

RESIDENTIA S. IACOBI.

S. Iacobi Residentia ipsi Collegio Cocinensi subiecta
 est, duosq. habet è nostris, qui tum in ethnicis con-

G uer-

uertendis, tum in Christianis confirmandis operam nauant egregie. Ipso die S. Iacobi 150. in aede nostra baptisinate lustrati sunt; anno autem insequenti multos etiam plures futuros speramus. Multi enim ex ethnicis baptismum efflagitant, quos interea spe sustentamus, dum rei maturitas adueniat. Vnius tamen puellae baptismus nullo modo differri potuit; quæ quoniam miraculo ad Christianam fidem perducta est, paucis re exponam. Ethnico cuida in primis nobili filia nata est oculis capta, quorum concaua informis caruncula expleuerat. id cum parens vidisset, ac pro ea, quam cum Christianis habebat, consuetudine, multa supra naturæ vires, Christi Dei nostri ope facta olim audisset; vouit curaturum se, ut filia baptizaretur, si oculorum usus datus illi esset. voto facto visum puella recepit. Cum autem pater segniter cunctando, voti fidem exsoluere negligeret; filia subita vi morbi correpta ad vitæ finem perducitur. Tunc pater in voti neglecti memoriam veniens; votum iterum nuncupauit, filia se baptismum non ultra dilaturum. Itaque duplicis voti damnatus pater, filiam ad templum deduxit; eaq. summa omnium gratulatione baptizata est. In eam vero curam maxime incumbunt nostri, ut qui iam Christiani sunt, ita uiuant, ne in eorum vitam Ethnici iure offendi possint, qua in re Deo iuuante non nihil effectum est. Vnus etiam vir nobilis monitus à Confessario, reditus quosdam lege ab ipso possideri non posse; in Confessarij se potestate futurum dixit. quod eo magis mirum videri debet, quod natio hæc in vniuersum lucro maxime addicta est. In vicina quoq. loca subinde excurrunt nostri

magno

magno Christianorum, qui inibi sunt, bono. Cum enim
 ij Ethnicis misti iuuant, eorum fidei puritati barbarorum
 consuetudo obest plurimum. quo fit, ut infantes
 multi parentum incuria non baptizentur, parentesq.
 ipsi ad Ethnicorum ritus superstitionesq. delabantur.
 Hæ tamen difficultates Dei gratia paulatim tollun-
 tur. institutum est enim, ut Christiani omnes mensibus
 singulis ad nostrum templum veniant; ex quibus si
 quem nostri sese Gentilium caerimonijs admiscuisse
 compererint; iis pœnas, quas videtur, imponunt. quas
 ipsi pœnas æquo animo, suorumq. scelerum detestatio-
 ne suscipere videntur. Eius regionis Rex, Nouembri
 mense permisit, ut non longè à nostrorum Residentia
 templum edificaretur. idem populis potestatem fecit,
 ut Christiana sacra, qui vellent, amplecterentur, no-
 stris etiam, ut in Christianos illos animaduertent, qui
 Christianis legibus non viuerent. Aliud præterea tem-
 plum S. Andreae, tum Christianorum, tum Gentilium
 ipsorum liberalitate constructum est, atque in eo sum-
 ma Christianorum lætitia, barbarorum confusione res
 diuina nunc primum facta est. Multi Gentilium eo
 commoti spectaculo ad Christum conuerti cœperunt:
 Christiani vero, qui vel occultè barbarorum supersti-
 tionibus fauebant, vel Christianam religionem palam
 profiteri erubescabant; ad sanitatè rediere. Signū Cru-
 cis dū erigeretur, multi Ethnicorū nobiliū affuerunt, è
 quibus vnus, qui rē ante impediēbat, oculis in calū su-
 blatis, lacrimabundus, Da, inquit, Deus immortalis, po-
 tes nempe, hisce rebus felicia incrementa, siquidē om-
 nia in tuam vnus gloriam, & honorem instituuntur.

VAIPICOTTÆ RESIDENTIA.

V Aipicottæ Residentia Cocinensi Collegio similiter adiuncta est; duo ibi commorantur è nostris, qui subinde in Angamale excurrunt, cuius incolæ Nestoriana hæresi ferè sunt infecti, Christi. corpus ab ijs subviraq. specie communicatur. à quibus tamen erroribus sensim ad Rom. Ecclesiæ veritatē traducuntur. est enim gens illa tum suæ salutis cupidissima, tum vero nostri amans, neque ut reliqui hæretici odio illo capitali ab ecclesia Romana dissident. Ad conciones et Missas ingentes fiunt concursus, nostrosq. ut in suos ad servicos quam frequentissimè proficiantur, multis precibus inuitant. Sanè autem Concionatorum in ijs partibus mira paucitas est: numquam enim frequentiores, quàm ter singulis annis, conciones habentur; ne in ijs quidem locis, in quibus Archiepiscopus, Archidiaconusq. versantur. quo fit, ut Societatem nostram, cuius opem in animi corporisq. periculis semper ipsi præsentem experiuntur, æquè summi, atq. infimi magnopere diligant, atque obseruent. Eorum etiam plurimiam Cassanarum, magistrorumq. suorum vitam publicè, priuatimq. detestantur. Cassanari enim cum nostrorum præsentia suam apud populum auctoritatem imminui videant, in dies magis, occultè nos odere Superioribus mensibus plebem concitarunt, ut ex ijs partibus nostri expellerentur, quod eorum vicinitatem perniciem aliquam incolis afferre posse ditarent. Sed videlicet veritati mendacium cessit; paucorumq. audacia, consensione populorum, qui nos re-

tine-

zinebant, victa est. quo in motu Archiepiscopi, & Archidiaconi benevolentia, ac studium in nos multo illustrius perspectum est; qui etiam nostra opera, & consilio ad res omnes temporales, ac spirituales æquè vtuntur; potestatemq. fecerunt liberè in omnem illam oram excurrendi. Cupiebant maximè Christiani, vt ipsorum festa celebrarentur à nostris; id hoc anno Assumptionis B. Virginis die fieri est cœptum; quo die Sacerdos è nostris ipsorum lingua concionatus est, ac iubilæum promulgauit, quod tribus abhinc annis Archiepiscopi, ac P. Generalis rogatu, Pontifex Max. dedit, cuius caussa multa hominum millia confluxere; plurimi etiam sacrum Christi corpus ritè susceperunt.

RESIDENTIA COVLANENSIS,
& Trauancori.

Coulani septem resident de Societate. Ex ijs autem, qui ad fidem conuersi sunt, familiæ nobiles duæ fuere, quarum altera capitibus 14. altera 19. censebatur. Hæ ad Christiana sacra deserenda ab Ethnico dynasta sollicitatæ, cum in suscepto proposito persisterent; barbarus rumores sparsit, vt eas ad Christianam religionem pertractas. Itaque (quod è re diuina tunc visum est) in publicum productæ, atque interrogatæ, ea responderunt, quæ aduersarijs silentium imposuerint, omnemq. in posterum calumniandi occasionem præciderint. Duarum factionum animi ad concordiam reuocati sunt; quarum altera cum inter Præfectos duos, strenuos viros, altera inter ciues esset affi-

nibus florentes, cædes ingentes gliscentibus odijs portendebant.

Oram Trauancorensem tres incolunt è nostris, qui Superiori Domus Coulanensis parent; ij in perpetua quadam peregrinatione viuunt. totus enim ille tractus, qui vastus est, ab ipsis percurritur, Christianorum locis visitandis, usq. in fide confirmandis. qua in re magnum sæpè adeunt uitæ discrimen ob flumina, quæ frequentissima occurrunt. Verum itineris molestias, quæ sanè maximæ sunt, suaues reddit, fructus qui ex Christianorum emendatione percipitur ingens: infantes enim plurimi baptizantur, parentesq. ad meliorem viuendi rationem reducuntur. Res accidit in iis partibus permira, qua incolis multò maior in S. Crucis signum, pietas cultusq. iniectus est. Cum enim mulier quædam ex mancipijs, ad Crucem iuratura accessisset, æterrimum sibi morbum imprecata, ni res ita se haberet; periura, postero die eo ipso morbo corripitur, atque à domino, qui morbi contagionem timebat, domo eicitur. Itaq. cum ab omnibus deserta esset; iudex misericordia commotus, mulierem ad Crucem deducit, monetq. vt periurij quam suppliciter possit, veniam petat; pusillum etiam pulueris, qui ad imã Crucem iacebat, illius collo suspendit. Mirum dictu: tertio die mulier sana facta est.

PESCARIÆ, ET ÆTHIOPIÆ
Residentia.

IN ora Pescariæ sexdecim versantur è Societate, maximis illi quidem, sed vtilissimis occupationibus

bus distenti: nam præter concionem, quæ singulis Dominicis festisq. diebus ad vniuersos fit; quinæ præterea hebdomadis singulis ad eos, qui frequentius confitentur, habentur adhortationes: binæ quidè ad viros, tertia ad mulieres separatim, quarta ad Scholasticos, quinta ad seruitia; ex quibus fructus colligitur non exiguus. Confitentium magna vis fuit hoc anno, 900. circiter generalem vitæ confessionem instituerunt; atque ut his vacari possit, qui videntur egentiores; coguntur nostri confessiones eorum, qui sacramentum illud frequentius obeunt, in alia tempora reijcere. Baptizati hoc anno sunt aliquot natu iam grandes, quorum baptismus Paschatis ipso die peractus est. quæquã in ea re nequaquam præcipites nostri sunt: nullus enim ad illud sacramentum admittitur, qui non lentè probatus sit; quæ etiam cautio adhibetur in Eucharistia sacramento: Paschatis tamen ferijs 800. ex incolis communicarunt cum Præfecto loci, & omnibus militibus; qui etiam nostrorum suasu veteres quasdam inimicitias deposuit. Alter circiter annus est, cum nostri Crucem in ijs partibus erexerunt; ad eam magnus Christianorum, & gentilium concursus est: quo etiam in loco ijs se impetrare dicunt, quæ postulauerint; eleemosinæque plurimæ ab ijs conferuntur, ita ut earum summa hoc anno 300. aureorum fuerit: quæ omnes in pauperes familias distribuuntur. Manar Lusitanorum arx est: huius Præfectus cum ab incolis dissideret, ad concordiam cum ijs per nostros traductus est: incolæ etiam se re omnes communicarunt.

In Aethiopia tres de Societate versantur, qui pu-

G 4 fillum

illum Catholicorum gregem inter tot barbaros atque Schismaticos praclare tuentur. ij Lusitaniae Regibus & Barnagao extinctis, ab Aethiopum Rege vexari coepti sunt; propterea quod is, vi-
ctorijs aliquot de Turcis partis elatus, dicitat sese Christianorum ope non indigere.

PROVINCIA
BRASILIENSIS.

CONSTAT Brasiliæ Prouincia
Societatis domicilijs octo, in qui-
bus Socij centum triginta septem
habitant in vniuersum, In Baya-
censi Collegio septuaginta quinq.
In Collegio fluminis Ianuarij vi-
ginti, In Pornābucensi sexdecim,

In Residētia S. Vincētij septē, In Residentia Piratinin-
gensi quattuor, In Residentijs Spiritus Sancti, Portus
securi, & Ilbearum, in his singulis seni commorantur.
E vita excessere tres. Ad Societatem quinque sunt
aggregati.

COLLEGIUM BAYACENSE.

Nullus nostra patrumque memoria fuit hoc, an-
nus corporibus agrisq. fædior, nullus itē animis
salubrior, vt videatur Deus rerum temporalium cari-
tatem, læta spiritualium messe compensare voluisse.
Vtrūmq. perstringam breuiter. Sub initium veris tan-
ta coorta tempestas est, vt numquam his locis maiores
aquis fuisse constet, siquidem alicubi ipsi etiam colles
dicuntur subsedisse: Typhones præterea venti per eos
dies

dies erumpentes non solum maria uehementissimis fluctibus commouerunt, sed rapidis etiam uorticibus procerissimas arbores procul exstirparunt, omniaq. fœda clade protriuerunt. Hanc sæuam temporum procellã sæuior pestilentia excepit, quæ in hac barbarie ita perbacchata est, ut in vnã huius vrbis ædem maximã duodeni diebus singulis mortui inferrentur; ut alios interim taceam, qui vel in alijs templis ad sepulturam dati sunt, vel quòd ethnici essent, in agris siluisq. humo utcumque contegebantur: In vno quidem pago, cui nos præsumus, ipso bidui spatio sexcenti sunt extincti. Exciuit hæc publica calamitas sex e nostris Sacerdotibus, qui fratribus totidem comitibus, vniuersam oram magno cum vitæ discrimine lustrarunt, singulis quippe multa passuum millia, eaq. mari non admodum pacato percurrentia erant. Verum & ijs, & ceteris qui in vrbe subsederant, præclare constitit laborum suorum fructus; per eam enim occasionem bis mille & quingenti sunt exceptæ confessiones, & quidem pleræq. eorum, qui triginta vel quadraginta ipsos annos, aut etiam numquam in vita crimina expiauerant; plus mille trecenti sacro baptisinate abluti; 330. legitimis inter se nuptijs iuncti sunt.

Raris mons est altissimus in interiore Brasilia, distat ab vrbe Baya 500 passuum millibus, porro à meridie in septentrionem 90. protenditur: huius incolæ qui sane frequentes sunt, per inuia & prærupta itinera peritos regionum miserunt ad nos, cupere se sedem in has oras transferre, sed ab hostibus prohiberi, qui itinera obsiderent. Missus sacerdos est e nostris, comi-
te fra-

te fratre quodam, qui cum ipsis Rariensium hostibus ageret, ut per suos fines eos ire paterentur, nouæq. coloniæ deducendæ præcesset. Iter eo pœne inexplicabile est per vastissimas solitudines; passim fluminibus occurrentibus periculosum; rerum præterea omnium inopia vix tolerabile, quippe viatores non raro venenatis serpentes resciri coguntur. Ac frater quidem hisce itinerum difficultatibus cum in grauem morbum incidisset, in Indorum pago substitit barbarorum hominum linguaq. admodum diuersa, ut nutibus semper vitendum fuerit, a quibus tam humaniter tractatus est, ut ipse Dux curam eius adolescentibus aliquot aucupij, venationisq. laude præstantibus nominatim demandarit. Quæ is curatione breui conualuit, Patremq. Rari assuetus est, qui cum à Rariensium hostibus impetrasset, ut per suos fines liberum transitum darent; quæ ad eam profectiõnem necessaria viderentur, diligenter comparabat. Cum autem ad iter omnia expedita essent, Hibridæ (genus id est Indorum Lusitanis mistum Mamaluccos nostrates vocant) rem totam disturbare aggrediuntur. Hi enim Indorum simplicitati mirifice illudere soliti, ægre videlicet ferebāt, eos alio migrare; quod suis artificijs ac fraudibus inter nos locum non futurum intelligerent. Itaq. plebi se insinuant, eosq. ne Patri se credant, multis mendacijs deterrēt. quibus mendacijs onerata multitudo, barbaræ præsertim ac suspiciosa facile persuasum est, ut profectiõnis consiliū abiceret. Ducenti dumtaxat in sententia persistere, qui Patre duce, Iulio tandem mense in hos pagos peruenerunt, communiq. omnium gratulatione sunt excepti.

Fluminis Ianuarij ciues multis ante nostris officijs obstricti, nouo & insigni beneficio nobis hoc anno sunt obligati. Quo enim tempore Gubernator cū vniuersa fere ciuium multitudine, ad hostes debellandos in interiora regni profectus est; tres Gallorum hæreticorum naues in huius vrbis conspectum se dederunt. Ii cum pluribus tormentorum significationibus Zoenses ueteres Gallorum socios frustra euocare conati essent, passis velis per Ianuarium flumen urbi appropinquant. Perterruit ea res plurimum vacuam militibus ciuitatem, præsertim cum per eos dies fictus rumor dissipatus esset, male pugnatum esse, nostrosque ab hostibus plane uictos ac deletos. Itaq. cum non modo ad expeditionem, sed ne ad stationes quidem satis uirium esset; ipsa Gubernatoris uxor, dux agminis mulierum, pro manibus armatorū militū cohortis speciē hostibus exhibuit: Maxime autem Administratoris, quē legatū urbi discedens Gubernator præfecerat, opera eo die exstitit: in quo omnium iudicio neq. prudentis ducis, neq. optimi pastoris officium desideratū est. Neq. uero in ea trepidatione cessatum est à nostris, partim enim domi precibus apud Deum uacabant, partim Administratori præsto erant: ipsi trabes, saxaque in loca opportuna humeris subuehere, atq. ex domestica supellectili, quæcumque ad urbis defensionem necessaria uiderentur, ultro proferre, ceteris animos addere, & alia, quæ in tanto tumultu res posceret, mune-
ra

ra omnia impigre obire . Interea cum hostes contento cursu peterent urbem , unica tormenti significatione subditere iussi, uela submiserunt, pacisque insignibus prætensis, legatos cum litteris ad Administratorem mittunt; qui cum in urbem recepti non essent, ceteri sublatis ancoris digressi sunt . Ac diuinitus quidem factum est, ut hostes non ultra contenderint, iisque expugnatio urbis difficilior uisa sit ; etenim si propius naues applicassent, præliumque commissum esset: communis omnium opinio est , urbem nequaquam teneri potuisse: verum Dei Opt. Max. clementia ea mens hostibus adempta est. Hoc igitur beneficio sic nobis ciuitatem deuinximus, ut se nobis uitas fortunamque omnes debere uulgo profiteantur.

COLLEGIVM POR-

nambucense.

POrnambucensis agri mæsis hæc ferme est. Vir nobilis tanto ære alieno erat oppressus, uix ut uideretur spes fore, ut aliquando liberaretur, præsertim cum nouis semper usuris æs alienum augetur in dies. is nostrorum opera, neque sane magna rei familiaris iactura, debitum uniuersum dissoluit; Multa fraudata suis dominis restituta sunt, in his aureorum duo milia. Disturbauerat Sacerdos e nostris nefarium cuiusdam contractum : qua re is ira incensus, iniuriam se ulturum professus est: tandem multis conscientie stimulis concitatus, patrem ipsum adiit, ueniamque petens criminibus ab eo expiatus est. Alter cum modis
omni-

omnibus fratris interfectorem iudicio persequeretur, neque ab eo consilio deduci potuisset; nostrorum tandem suasu omnia Deo permisit. Alius pellicem in vxorem duxit, cum qua viginti annos, & plus eo turpiter vixerat. Multorum praeterea inopia, Virginisq. vnus pudicitiae, corrogatis eleemosinis consultum est.

RESIDENTIA ILHEARVM.

Quae in Residentia Ilhearum, & ceteris, quae ad australem plagam positae sunt, nostri ordinis homines gesserint, nobis non omnino exploratum est, eo quod eorum litterae minime ad nos hoc anno peruenerint. Illud vero constat fama perfertur Ilheares D. Georgij Martyris beneficio (cuius os a R. P. Generali sexto ab hinc anno illuc missum est) grauissimo hoste liberatos esse. Res autem sic se habet. Aymures genus est hominum ne an ferarum? crudelissimum, quippe qui pueros puellasq. viuētes videntesq. membratim mandunt, caesq. praegnantium mulierum utero infantes extrahunt, quos verubus assatos in ipsorum parentum conspectu crudeliter vorant. Cum his ergo Aymuribus Ilheares superioribus annis ita bellum gessere, ut plures semper ex ipsis desiderarentur: sed ubi os Martyris eod delatum est, belli se fortuna ad nostros inclinavit. multis enim secundis praelijs confectis, Lusitani nullum, Ilheares admodum paucos amiserunt ex suis; adeo ut in multos annos debellatum videatur. Id vero vulgo omnes pro sua pietate ac religione vnus Sancti Georgij me-

gii meritis acceptum referunt ; cuius anniuersarium
diem summa veneratione rite celebrant . Ex priuatis
præterea litteris (publicæ enim vti dixi desiderata
sunt) cognitum est quingentos ad Christi ecclesiam
aggregatos , ac totidem criminibus confessione purga-
tos : multa quoque dona , tum in templi ornatum ,
tum ad nos alendos collata ; atque in his
aureos centum viginti , quibus sacræ
vestes aliquot conse-
ctæ sunt .

PRO-

BRASILIENSIS

PROVINCIA

TOLETANA.

TOLETANA Prouincia in quatuordecim domicilia diuiditur, habetq. de Societate circiter quadringentos et octoginta. E quibus Toleti in Domo professa tres & quinquaginta numerantur, in Collegio Complutensi centum & decem, In Collegio Madritano sexaginta, In probationis Domo Villaregenſi tres & quadraginta, In Collegio Oropeſano ſeptemdecim, In Collegio Naualcarnero, & Carraucenſi ſingulis viceni. In Placentino, & Huetenſi ſingulis triceni, In Conchenſi, & Belmontenſi ſingulis viceni bini, In Ocanienſi octodecim, In Sicuritano duo decim, In Murciano tres & triginta.

Hic annus reliquis rebus letus, multis morbis ſub finem ſœdatus eſt. Decem ex noſtris extincti ſunt, quorum vicem præſtitere tres & viginti ad Societatem adſcripti. Ceterum Societas ſollemnibus ex inſtituto muneribus, principumq. virorum ſtudio ac beneuolentia ſuum curſum feliciffime retinuit. In his Toletani Archiepiſcopi S. R. E. Cardinalis merita in nos exiſtunt; qui quibuſcunq. poteſt rebus, noſtram Societatem tue-ri, & ornare non deſiſtit.

Com-

Compluti sedes nostris auctoribus coemptæ sunt, in
 quas femina se recipiant, quæ ad honestatem à flagi-
 tioso quæstu traducuntur.

Ocanij inter nobilissimas familias sedes interue-
 nerat, quæ res sic alterius partis animos ad vindica-
 tionem incenderat, ut nullius opera, sexdecim ipsis
 annis pacificari potuerint; gliscentequæ in dies
 odio, insigne aliquod facinus timebatur: hi tamen
 magna nostrorum contentione in gratiam amicitiamq.
 rediere, quorum etiam labore industriaque dis-
 sidia inter coniuges, grauesque aliquot similtates su-
 blatæ sunt.

Duodecim & eo plures Sacerdotes per Aduentus
 & Quadragesimæ tempus, alij in alias huius Regni
 Prouincias missi sunt: atque tum in omnibus locis, tum
 in Cauriensi, & Saguntinensi Episcopatu, quo se no-
 stri Episcoporum vocatu contulerant, bene gesta Chri-
 stiana res est. Batueci populi sunt in extrema Hi-
 spania Lusitanis proximi, siluestri cultu ac moribus;
 utpote qui neque ciuitates habeant, neque cætus
 colant; sed ferarum ritu fusi per montes ac dispersi
 vagentur. Apud hos nostri (quod ij ferè pastore
 careant) sane quàm fructuosam operam collocarunt,
 in hominibus ab agresti illa feraque vita ad humanum
 Christianumque cultum transferendis, confessione ex-
 piandis, mortuis humanis. Accidit etiam, ut sacro-
 sanctam eucharistiam millia passuum octo ad egro-
 tos extulerint; quos etiam nostri oleo sacro rite per-
 ungebant. Quibus rebus principes aliquot viri ex-
 citati sunt, ut Societatis Collegia suis in vrribus adi-

H ficari

ficari summopere cupiant, atque in eam rem amplos
 reditus deferant. Ioannes Pacecus domus Villare,
 giensis Fundator ad ceteram habitationem
 amplam atq. magnificam, templum
 eiusdem operis adiungere con-
 stituit: eamq. edificatio-
 nem breui, illius
 liberalitate
 absolutum iri spe-
 ramus.

PROVINCIA
CASTELLANA.

ENSETVR *Castella Prouincia*
Socijs quingentis, qui in octodecim
sunt domicilia dispertiti. Vallisoletti
in Domo Professa quattuor habitant
& triginta, In Collegio Vallisoletta-
no quinque & quadraginta, In Domo Professa Bur-
gensi quattuor & viginti, In Collegio Bellimarēsi quat-
tuordecim, In Domo Probationis Medinensi quinque
& triginta, In Domo Probationis Villagarsiæ trigin-
ta, In Collegio Montis regalis tres & viginti, In Colle-
gio Salmanticensi quinque & septuaginta, In Abu-
lensi duo & quadraginta, In Segobiensi sex & trigin-
ta, In Ouetensi duodecim, In Compostellano septem &
viginti, In Legionensi duo & triginta, In Lucroniensi
tres & triginta, In Onnateni octo, tantundem in Pom-
peio politano. In Societatem recepti sunt vnus & vi-
ginti. Obiere sex.

DOMVS PROFESSA
Vallisolettana.

Vallisoletti concionum fructus maxime constitit.
nam præter conciones eas, quæ in templo no-
stro,

stro, & in alijs parœcijs Monasterijsq. habebantur; alia tres haberi hoc anno cœptæ sunt: quarum vna ad Senatum, altera ad fidei Inquisitores, tertia in æde vrbis maxima habita est. Has omnes conciones, insignis animorum motus, morumq. emendatio consecuta est. Qui nostro in templo sacram Eucharistiæ sinaxim obiere, eorum numerus 25. millium fuit. Duo viri cum suis concubinis legitimis nuptijs coniuncti sunt. Ad religiosas familias circiter viginti se contulerunt; in ijs etiam aliquot illustri loco nati. Mendicis omnibus Quadragesimæ tempore Christiana doctrina tradita est, ijsq. nobilis cuiusdam viri liberalitate, sunt eleemosinæ distributæ. Mauri duo ad fidem conuersi sunt. Adolescentes multi ex Academia singulis mensibus confessionis & communionis causa ventitant ad nos, quorum ea pietas est, vt publicum valetudinarium frequenter inuisant, ægrotisq. ministrent, Aduentus verosq. Quadragesimæ temporibus ter singulis hebdomadis sese flagris apud nos cædant. Ioannes Emmanuel Episcopus, festo corporis Christi die, in æde sacra nostra maximo hominum confesso concionem habuit, doctrine pietatisq. plenissimam, cum illustri testificatione suæ in nos beneuolentiæ.

Collegium Bellimarense.

Collegium Bellimarense Domui Burgensi adnexum est. in eo propter excurrendi vicinos in pagos opportunitatem, quattuor è nostris versati habitent sunt, neque sine fructu; cum ex vno vico quingenti ad nostras conciones audiendas interdum confluxerint.

xerint. Quibus rebus adductus Archiepiscopus est, uti
nostrorum numerum amplificaret. itaque quattuor-
decim inibi Socios suis alit impensis.

COLLEGIUM VALLI-
folettanum.

NEquae minor fuit is fructus, qui ex litterarum
Studijs in Vallisolettano Collegio perceptus
est. quamquam ne in proximis quidem inuandis est ces-
satum: sed hoc praecipuum Domus Professae munus;
Collegium studia proprie curat litterarum; quae Deo
iuuante felicissimum cursum tenuere. Humanitatis
studiosi septingenti circiter numerantur; in his multi
claris natalibus: qui cum ad generis splendorem, do-
ctrinae virtutisq. adiungant ornamenta; sic fit, ut nostros,
ex quorum ij disciplina instructi exeunt, vniuersi co-
lant & diligant. Theologiae scholis, alijsq. litterarijs
exercitationibus tum alij, tum ex religiosis familijs
nonnulli frequentes intersunt; ad quos nostri similiter
vicissim accedunt. Cum Dominicanorum conuentus
Vallisoletti celebraretur; habitus est a nostris Schola-
sticis de eorum instituto vitaeq. ratione dialogus; atq.
ob eam rem vnus eorum postea publice nobis pro con-
cione gratias egit.

DOMVS PROBATIONIS
Medinensis.

Illustrissimi Cardinalis Toletani neptis, cuius ma-
ritus vita functus erat, cum diu in templo nostro
H 3 sacra-

sacramenta frequentasset; filiis ceterisque inuitis ac re-
nitentibus, Carmelitarum mulierum asperissimum vita
genus complexa est. Multi à flagitiosa vita ad melio-
rem frugem sese receperunt; in his Sacerdos vnus, qui
annos sexdecim turpiter vixerat. Turca vnus à Ma-
homete ad Christum traductus. Hospitalis pauperum
domus iam pene collapsa, restituta per nostros est.
Misiones multæ factæ; in his duæ nominatim Ar-
chiepiscopi Burgensis rogatu; qui & ad eam rem libe-
rale viaticum, & varia dedit templorum ornamenta,
quæ oppidis distribuerentur. Qui profecti sunt de no-
stris, in siluestria omnia offenderunt: decemq. dies in
montibus ferarum plenis commorati sunt; inter agre-
stes homines: maxima in ijs locis rerum diuinarum
ignorantia, rarissime etiam Missæ sacrificio intersunt
homines. itaq. montani magnam ex nostrorum conspe-
ctu lætitiâ cepere; multumq. pro breui illo tempo-
re, de morum feritate abiicisse visi sunt.

DOMVS PROBATIONIS Villagarziæ.

Villagarziæ in templo nostro, decem millia hoc an-
no communicarunt; qui numerus, ut in paruo il-
lo oppido, magnus est. multis exercitia spiritualia tra-
dita sunt. mulier quædam cum adulterij conuicta es-
set, in mariti potestatem data est, ut ab eo iugularetur:
verum summa nostrorum contentione perfectum est,
ut maritus omnia ignosceret; viuuntq. iam magna in-
ter sese concordia. Hebdomadæ sanctæ ferijs Illu-
striss-

strisimus Condestabilis, colligendi sui caussa, domum nostram se recepit; eosq. dies magna cum ceterorum ædificatione in diuinis rebus posuit apud nos. Missi sunt aliquot de more in vicinos pagos, qui omnes præclaros laborum suorum fructus retulere. Duo ad duo item oppida Ducissæ de Feras profecti sunt, in quorum oppidorum altero ipsa Ducissa habitat, voluitq. vt familia vniuersa confiteretur; in altero trecentæ amplius confessiones auditæ. In alio similiter oppido tantus animorum ardor excitatus est, vt alios mittere subsidio necesse fuerit; ac duodecim dierum spatio plus octingenti confesi sunt; quorum aliqui multos annos eo sacramento carebant. Alterius etiam oppidi confessiones omnium sunt exceptæ. In alijs præterea multis locis res Christiana bene gesta est.

SALMANTICENSE, ET
Abulense Collegium.

AD Theologiæ scholas multi conueniunt; fructusq. ingens per eam occasionem collectus est. Quadragesimæ tempore, ter singulis hebdomadis, post sacram læctionem se se Auditores in nostro templo diuerberant. Turcæ vnus ad Christi cultû religionemq. transit; qui postea miserabili in speciem casu, sed, vt existimare possumus, plane ipsi felici, exiguam hanc vitam cum illa perpetua commutauit. Archiepiscopus Compostellanus 4. aureorum millia nobis dedit; quibus, alijsq. præterea eleemosinis aliorum, sex millium aureorum æs alienum dissolutum est.

In Abulensi Collegio magna fuit hoc anno confite-
 tum vis; confessionumque omnium summa subducta
 17. millium fuit: ex his multe generales, una etiam an-
 norū quinquaginta, quibus rebus effectū est, ut multi
 multa legitimis dominis reddiderint, aut veteres ini-
 micitias deposuerint; vnus præcipue inductus est, ut fi-
 lij necem Deo permitteret. Archiepiscopus Tuamen-
 sis Hibernus, cum illac iter faceret, quindecim dies ap-
 pud nostros diuersatus est, omniq. humanitate tracta-
 tus. Collegij redditus annuis scutatis octoginta sunt au-
 ti: totidem fere eleemosinis erogati.

COLLEGIVM SEGOBIENSE,
 & Montis regalis.

SEgobiensis Episcopus in morte præ se tulit perspe-
 ctum quidem nobis antea & cognitum, numquā
 tamen illustrius amorem suum in nos; cum & nostros
 morbi tempore numquam a suo latere discedere vo-
 luerit; ac de eorum manibus sacrosanctam Eucharis-
 tiam suscepit. Is antequam Christi corpus suscepit,
 genibus nixus, per horæ circiter quadrantem, preca-
 tionem hortationemq. habuit, magno cum animi sensu.
 Eius mors grauis & molesta omnibus accidit, eo ipso
 tempore, quo se ad Episcopatum lustrandum accinge-
 ret, secumq. de nostris vnum adducere cogitaret. Paul-
 lo antequam mortuus est, singulis dominicis diebus, in
 singulis parocis Confirmationis sacramentum mini-
 strauit: quoq. fructuosius ad illud sacramentum reci-
 piendum sese homines compararent; voluit, ut ab uno
 de no-

de nostris de illius vi ac preparatione concio semper
præmitteretur. Concionem in eius funere, Capituli vni
uersi rogatu, habuit vnus è nostris. In hoc præterea
Collegio Seminarium trium linguarum institutum est.

Ex Collegio Montis regalis variæ hoc anno sunt
factæ missiones, tum in alia finitima loca, tum vocatus
Episcopi in oppidum, in quo ipse sedet. quo in oppido
conciones habitæ in plateis sunt, & in summo templo;
Scholæ casuum conscientie ad clerum explicatæ: Chri
stiana doctrina tradita; ægroti in Xenodochio, in quo
nostri diuersabantur, omnibus rebus adiuti. Excur
siones inde in vicina oppida factæ; vbi quinque & vi
ginti, qui odijs inter se dissidebant, ad concordiam tra
ducti sunt; multi mores emendarunt. In ipso autem
Collegio, præter conciones matutinas ac pomeridia
nas, quæ Dominicis festisq. diebus habentur; ternæ præ
terea singulis Quadragesimæ hebdomadis habitæ sunt.

OVETENSE, ET COMPOSTEL lanum Collegium.

VIX dici potest quantus fructus percipiatur ex
missionibus, quæ veteri Societatis consuetudi
ne indidem sunt in vicina loca, quorum pleraque ido
neis ministris destituta sunt. id & alias superioribus
temporibus, & hoc anno maxime experti sumus. Pro
fecti enim nostri in oppida finitima, plurimorum mor
taliū confessiones audierunt; simultatesq. multas sus
tulerunt. in duobus & viginti oppidis iuramenti So
dalitas instituta est. vnius oppidi incolæ, cum pauper
tate

tate vehementius laborarent, Fundatricis nostrae liberalitate sublenati sunt. Collegij fundatio perfecta hoc demum anno est, villa etiam amoenissima coempta: situs tantum queritur idoneus ad futuram aedificationem, cuius spem adhuc non amisimus.

Illustrissimus Archiepiscopus Compostellani Collegij Fundator, cum ad nostros Capitulumq. cohortationem habuisset; magno omnium cum dolore vita decessit. is aureorum millia sex nobis legauit; quibus Collegij fundatio ad exitum perduceretur: nostros praeterea cum Xenodochijs vrbis, aliisque pauperibus septemdecim millium aureorum instituit heredes. Missiones tres factae insigni cum populorum vtilitate: amplius tria millia Rosariorum distributa; simulq. Rosarij recitandi ratio tradita. Vir nobilis cum Parocho, quem interficere constituerat, reconciliatus est. alius similiter cum Confessario, cui alapam inflixerat, in gratiam redijt. duo concubinas in legitimas vxores duxerunt.

COLLEGIUM LVCRONIENSE,
Legionense, & Numantinum.

Magna Lucronij Societatis opinio est; itaq. nobilitas vniuersa, atq. adeo ex vicinis oppidis magna vis hominum, consilij confessionisq. causa confluit ad nos. Episcopi omnia in nos officia constant: 400. aureos nummos annis singulis nobis erogat; multo plura daturus, si facultas suppeteret. idem disputationibus nostris non interfuit modo; verum etiam, ut suum in nos amore declararet, argumenta ponere voluit. Multae missiones

nes

nes facta, in quibus inimicitiae sedatae sunt quattuor, una inter duos Sacerdotes; altera inter duas nobiles matronas, quae oppidanorum studia in duas diuersas factiones excitauerant, ac prope ad seditionem res uenerat. Ciuitatis ciuiumq. liberalitas publice priuatimq. insignis fuit in nos: ex ijs vnus 500. scutata nobis dedit, quibus aere alieno, quod hisce proximis annis contractum fuit, exiuimus.

Legionensium Sociorum opera, quattuordecim cum suis inimicis in gratiam rediere. Missiones multae factae, auditaeq. in his viginti, triginta, & quadraginta annorum confessiones. Magistratus ad domesticos usus, hortosq. irrigandos, permisit, ut ex fonte publico aquam duobus canalibus deduceremus.

Episcopus Numantinus amicissimus nobis est; is festo Circumcisionis die in templo nostro concionem habuit, cum insigni Societatis laude coniunctam, qua oratione inducti multi, qui minus aequi nobis videbantur, nunc nobis fauent maxime; ex his vir fuit primarius, qui cum antea male de Societate sentiret; omnibus studijs nunc nos complectitur. In synodo, quam hoc anno coegit Episcopus, nostrorum opera plurimum usus est; scholas inuisit; certos redditus Collegio attribuit; situmq. Scholis extruendis 700. aureis coemit. Fundatricum praeterea aliorumq. elemosinis, aere alieno, quod ex aedium coemptione feceramus, liberati sumus.

COLLEGIVM POMPEIOPOLITANVM.

Collegium Pompeiopolitanum recentissimum est, anno superiore institutum. eius fundationem nonnulli,

nulli, tum apud Pontificem maximum, tum apud Re-
 gem Senatūq. calumniando plurimum impedierunt:
 omnia tamen tum Proregis auctoritate, cui Societas
 commendatissima est, tum veritate ipsa planiora in
 dies fiunt. Aedes angustas illas quidem (vix. n. duode-
 cim capiunt) optimo tamen urbis loco habemus. Con-
 tionantur nostri & in templo maximo & in alijs pa-
 ræcijs. duo cum ijs reconciliati sunt, quibus necesse strue-
 bant. pacificati similiter inter se coniuges, qui diuortij
 causam quærebant. veteres quoque factiones, quæ in-
 ter primarios ciues erant, sublatae sunt, magna cum ho-
 minum admiratione & lætitia. Episcopus suam diæce-
 sim lustraturus, unum è nostris secum eduxit, qui cum
 alia multa effecit, tum inimicitiam quandam discussit,
 quæ, nisi mature occursum esset, plurimas hominum
 cædes portendebat. Prorex nullum erga Societatem
 officium hominis amantissimi prætermittit; crebro nos
 inuisit, ac sacramenta frequentat; quinta feria hebdo-
 madæ sanctæ pauperum duodecim pedes lauit. Eius
 vxor femina religiosissima templi & agrotorum cu-
 ram sibi uoluit demandari; templumq. iam eius libe-
 ralitate concinnatum est. Fundator, ut mille scutato-
 rum annuorum vectigal nobis conficeret, septem
 alia scutorum millia attribuit; neq. de-
 sunt alij præterea pij viri, qui elee-
 mosinis in nos benigni sint.

PROVINCIA
ARAGONENSIS.

SOCIETATIS nostræ in Arago-
nensi Provincia septem domicilia
sunt, in quibus Socij ducenti versan-
tur. Valentianæ in domo professa vigin-
ti quattuor, in Collegio quattuor &
quadraginta, CasarAugustæ quinquæ-
ginta, Barcinone sex & viginti, Gadiæ trigintatres, Ma-
ioricæ viginti, Tarracone sex. Evita tres migrarunt.
In Societatem asciti sunt quattuordecim.

DOMVS ET COLLEGIVM
Valentianum.

Domus Valentianæ status tum spiritualis tum tē-
poralis multo meliore hoc anno loco fuit. Ingēs
enim est confitētū multitudo, sic, ut eorū frequētia quo-
tidie nobis in tēplo nostro pusillā Quadragesimam re-
ferre videatur. idq. tū sua ipsi sponte ciues faciunt, tum
Proregis eiusque vxoris exemplo prouocati; quorum
studia & officia, neq. in publicis, neque in priuatis re-
bus vniquam desiderauimus. Nostri non solum in æde
nostra, verum etiam in alijs templis concionati sunt,
insigni cum populi vtilitate; vnus siquidem vir nobilis
è tur-

è turpi multorum annorum vita deductus, voluntarijs se pœnis & Sacramentis obeundis dedit. Mulierum etiam quarundam, & Virginum animis famæque consultum est; ut in matrimonio legitimo, aut in monasterio collocarentur. Capite damnatos ad locum vsq. patibuli frequenter nostri prosequuntur, magno interdum ipsorum bono; quod maxime ex ijs quidam, qui se recētes ad Christum adiunxerant, comprobarunt; qui magna cum pietate, & eorum qui aderant admiratione, huius miseræ vitæ curriculum absoluerunt. Multa præterea munera & eleemosinæ tum in templi ornatum, tum in nostrum victum collata sunt, quæ multo pluribus alendis sufficerent; ni domus ære alieno esset oppressa. Vnus aureorū tria millia nobis dedit; alter bonorum suorum omnium nos heredes supremo testamento scripsit: quibus ære nos omni alieno exituros breui speramus.

In Collegio Valentiano cetera quidem fuisse cum alijs Collegijs fere communia, illud proprium, atque haud scio, an singulare. hominem Dæmon, adducto circa collum fune, crudeliter torquebat, adeo ut spiritus & vox omnis intercluderetur; accersitus est noster Sacerdos, ut aliqua ratione misero subveniret: qui cum exorcismis Dæmonē abegisset; vox homini reddita est, dixitque iccirco se à Dæmone ita vexatum, quod proxima Quadragesima crimina expiare neglexisset, atque illico magno cum animi sensu confessus est.

COLLEGIVM CÆSARAVGVSTANVM.

Sociorum Collegij Cæsaraugustani numerus valde
hoc

hoc anno auctus est, receptis in domū Nouitijs tantisper dum commoda sedes illis Tarracone concinnetur: quare & ipse fructus duplicatus est. Vir annos triginta multis ac nefarijs sceleribus obstrictus, ad sacrosanctum Christi corporis conuiuū accedere solitus erat, is à multis leucis confessionis causa ad nos profectus, eam tandem peregit cum magna contritionis significatione. Alter annos 25. grauisima crimina supprimebat, quod fieri posse negaret, ut ijs vniquam absolueretur; is etiam nostris confessus ad veniæ spem excitatus est. Mulier cum se post flagitium perpetratum ante crucifixi imaginem stitisset, videre sibi visa est, ex quinque Christi vulneribus riuulos totidē sanguinis defluere: qua re commota, illico multis cū lacrimis ad confessionem confugit. Cum verò vsa opportunitate, in eadem culpam iterum esset prolapsa; oblatum est ei hominis tæterrimi spectrum inusitatae magnitudinis, minitantis eam se suffocaturum, ni peccandi finem faceret. quo illa viso perterrita sic est, ut planè sensu omni destituta videretur: vbi vero animum collegit, confessarium adiit, certa posthac illecebras & occasiones peccandi omnes diligenter effugere. Cum duo fidei deprauatae conuicti, capitis condemnati essent; alter, qui doctior & ingeniosior videretur, animo semper obstinato veritatis lucem respuit; alter natura tardior, ad rectam fidem conuersus est, quoniam, ut ait Apostolus, acceptio personarum non est apud Deum, sed diuidit vnicuique prout vult. Honestus vir bibliothecam suam Collegio attribuit; ea quattuor millibus aureorū aestimatur, numeranturq. inibi amplius tria millia voluminum.

luminum. Idem suam vltro hereditatem ex parte decima Societati obligauit; capiunturque ex ea quotannis aurei ducenti.

Ex hoc Collegio alij alijs temporibus ad quinq. finitimas ciuitates missi sunt: in quibus locis, quod ij populi egregie in Societatem essent animati, res Christiana bene gesta est.

COLLEGIUM BARCINONENSE.

B Arcinone mulieres nouem a meretricia vita ad honestatem traductæ sunt: aliquot etiam, qui triginta vel quadraginta & eo amplius annos in turpissimis flagitijs volutabantur; laudabilem vitam inierunt. Christianam doctrinam tribus in locis publice nostri docent insigni cum fructu: atque vt alia taceam, vnus ex auditoribus Patri, cum primum is dicendi finem fecit, funem tradidit, quem ab se comparatum dicebat, vt calamitatis suæ remedium suspendio quæreret: Cui Pater conueniens in præsentia remedium adhibuit. Mansera oppidum est satis notum ex ijs, quæ inibi P. N. Ignatio contigerunt. huc missi e nostris duo ciuitatem ipsam mutuis cædibus, & odijs ardentem offenderunt. Sed vbi Societatis munera exercere cœperunt, maxima morum commutatio in ciuibus exstitit; vt vulgo controuersias omnes in nostram fidem deponerent, quas nostro arbitratu constitueremus. Ad prauam iurandi consuetudinem tollendam instituta sodalitas est: cuius progressum valde felicem speramus, quod eius initijs mille circiter Christi corpus susceperint; cum paullo

PROVINCIA BOETICA.

CONTINE, Bœtica Prouincia
domicilia vndecim, Socios trecen-
tos triginta tres. In Domo professa
Hispalensi quinquaginta, in Col-
legio Hispalensi quadraginta, In
Cordubensi sexaginta, In Grana-
tensi trigintaquatuor, In Mon-
telano quinquaginta, In Marcenensi quattuordecim,
In Gaditano sexdecim, In Triguere[n]si vigintitres, In
Malacensi septemdecim, In Vaezano tredecim, In
Zerensi duodecim. In Societatem se dicarunt trigin-
ta. Vita migrarunt quattuor.

DOMVS ET COLLEGIVM Hispalense.

Domus & Collegium Hispalense muneribus inter
se ante diuersa, hoc primum anno etiam habita-
tione disiuncta sunt. Pestilentia vero tempore (quæ fe-
dissima incidit ciuitati, sic, vt septem mensium spatio
15 hominum millia, quorum quidem ratio publice ha-
bita sit, desiderata esse dicantur) coniuncte Domus, Col-
legiumque sua studia ciuium saluti dicarunt. quo in of-
ficio,

fecto, cum suimet oblitus magno animi ardore P. Petrus Vazquez ex Collegio versatur; communi malo oppressus, magnum suae caritatis, patientiaeque desiderium omnibus moriens reliquit. E Domo autem Professa designati sunt quattuor, qui urbis inter se regionibus distributis, aegrorum animis, corporibusque consulerent. In Parochi praeterea unius demortui locum alius è nostris suffectus est; qui tantisper dum pestilentia abiret, affectos ijs omnibus rebus iuuaret, quae ad animum rite expiandum pertinent.

CORDVBENSE, ET GRANATEN-
se Collegium

Cordubae magna hominum multitudo visitur in vnum locum coacta, eorum qui aream arci aedificandae exaequant purgentque. horum plerique, cum neque laboris merces vlla, neque cibi darentur, aut miserabiliter fame interibant, aut in grauisimos morbos incidebant. id ubi nostri sensere, corrogatis raptim elemosinis, cibos & pharmaca compararunt: ac per eam occasionem omnium confessiones audita sunt; medendisq. corporibus, animis etiam multo magis prospectum est. Discipulorum mirum pietatis studium est: ducenti ex ijs sacramentum confessionis obeunt octavo quoque die: publicum valetudinarium frequentant, & alia Christiani hominis officia diligenter exsequuntur: iidem in diuturna siccitate, criminibus expiatis, Christi corpore suscepto, supplicationem se diuerberantes instituerunt, quae ab vniuerso populo, qui ad spe-

Etandum conuenerat, summa cum approbatione celebrata est. *Granatensium Sociorum opera sodalitas nominis Iesu instituta est inter eos, qui publico carcere detinentur; hi cum quoquo incunte mēse crimina confessi, Christi se corpore refecerint, lauto conuiuio excipiuntur; atque in id epulum Archiepiscopus singulis mensibus quinquaginta nummos argenteos decreuit.*

COLLEGIUM MONTELANVM,

Marcense, & Gaditanum.

EX ijs qui in Collegio Montelano, cui probationis domus coniuncta est, Societati nomina dederūt, maxime fuit insignis adolescentis vnus nobilibus orti parentibus constantia. is enim à suis (qui à Rege in hancipfam rem diploma extorserant) vi domo abstractus, & ante iudicem constitutus; professus est se nullius blanditijs, sed vna Dei gloria, suiq. animi salute ad Societatem allēctum; seq. millies moriturum, antequā de suscepta vitæ ratione deduci patiatur. Festo die Circumcisionis cum indulgentia proposita esset, innumera hominum multitudo confluit, inieruntq. eo die sacrum Eucharistiæ conuiuium circiter mille.

Marcenensis Collegij maxime in tradendis populo Christianæ fidei rudimentis industria spectata est, ita vt arbis compita & agri, Christiana doctrina canentium vocibus personarent, Excursiones etiam factæ aliquot in vicina oppida, ubi multus fructus partus est. Arcobrigenses Duces egregiè sunt in nos animati; at-

que

que in arduis incertisq. rebus ferè nostrorum consilio utuntur.

Gaditani Collegij Fundator hoc anno tandem declaratus est D. Ioannes ab Ocha Termineli; eique debitum Fundatoris nomen summa populi celebritate delatum. quo nomine plurimum is lætatus, ut aliquam in nos grati animi significationem daret; centum aureos in singulos annos attribuit: ut quoniam ipso mortuo dumtaxat ad Collegium hereditas pertinet, ijs interea nostri fruerentur.

TRIGVERENSE, MALACENSE,
& Zerense Collegium.

TRiguerense Collegium pestilentia morbo ingruente fere dissipatum est, Socijs alijs alio dimissis: Qui autem in urbe substiteret; ij suam operam in ægrorum animis corporibusque curandis præclare posuerunt. Vbi vero vis morbi remisit, profecti sunt aliqui ad Oenobalis Turrienses Marchiones, ubi & ipsorum principum, ceterorumq. oppidanorum omnium confessiones auditæ sunt.

Malacæ ex ijs, qui capite damnati ad supplicium ducti sunt, Saracenus ad fidem conuersus, magna vitæ superioris detestatione, futuraeq. spe præcepta, mortem multis sceleribus promeritam pertulit. Compostellæ Archiepiscopus aureos mille nobis dedit, quibus contractum æs alienum dissolueremus.

Excurrebant ex Zerenibus Socijs duo in vicinas
oras;

oras; quæ, quod tynnorum piscatu insignes sint, magna hominum frequentia celebrantur: ibi res Christiana præclare gesta est. Templi sacrum instrumentum varia supellectili, sacrisque vestibus insigniter auctum est; ea enim omnia aureis 300. estimantur. Amplæ quoque ædes ab honesta matrona nobis assignatæ sunt, è quibus aurei sexcenti capiuntur.

TRIGVER LA CENSE

PROVINCIA MEXICANA.

DEGVNT in Mexicana Prouincia
sex domicilijs è Societate centum &
septem. In Collegio Mexicano sexa-
ginta. In Collegijs Mechoacano &
Guaxacano, singulis vndeni. In An-
gelopolitano quattuordecim: in qua etiam vrbe Conui-
etorum circiter viginti contubernium est, cui itidem
nostri præsunt.

Præter quattuor hæc Collegia, duæ præterea sunt
Residentie, altera in Veræ Crucis oppido; quod, quia
classis Hispaniensis bonam anni partem, in ipsius por-
tus statione esse solet; ingentem colluionem ex Hispa-
nis, Indis, Aethiopibusq. mistam habet: iccirco etiã, ci-
uium ipsorum vocatu, Socij tres ibidem domicilium
magno cum Christianæ rei adiumento posuere. Alte-
ra est in oppido Texozotlano, quod Mexico millibus
passuum 15. abest, atque ab Indis Othmitis incolitur:
ibi Archiepiscopi rogatu Sacerdotes octo versantur,
qui populis illis erudiendis diligenter inuigilant.

Ex hoc nostrorum numero tres obiere: vno plus in
Societatem recepti. Indorum in nostros incredibilis est
amor & obseruantia; propterea quod & eorum com-
modis nostri maxime consulant, & ab improborum ho-

minum defendant iniurijs, quo fit, ut cum ad eorum pagos vicosq. accedunt (quod nostris in toto hoc tractu sollemne est) summa omnium ordinum se se obuiam ef-fundentium gratulatione excipiantur; & ipsa Collegia, cum reditus habeant nullos, Indorum tamen liberalitate commode sustententur. Itaque multa acciderunt huiusmodi, ut nos nostræ ad eos iuuandos operæ studijq. collati, minime debeat pœnitere.

COLLEGIUM MEXICANVM.

Mexicano Collegio Probationis Domus annexa est; dissimilibusq. studijs veterani, tironesq. similem Deo proximisq. operam præstiterè. maxime vero piam nostrorum sedulitatem exercuit pestilens quidam morbus, qui per ciues vulgatus plurimos extinxit: quo tempore nostri singulorum domos obeuntes, eorum animis corporibusq. quantum in ipsis erat, prospexerunt. Mexici apud nos summa cum veneratione spina adseruatur ex ijs, quæ Christi Dei nostri capiti sunt infixæ; hanc ciuium rogatu mergere in aquam nostri consueuere, quæ deinde aqua epota morbis pluribus medetur. Archiepiscopus Societatis studiosissimus est; eiusq. oratu, cum in reliquis templis, tum in æde summa conciones, ingenti cum fructu habitæ sunt: effecit idem, ut in ijs concionatoribus designandis, qui maximo in templo concionentur, nostrorum ratio haberetur. quæ autem postea consecuta sunt, ea fructuose nostram industriam, in eo agro colendo positam esse ostenderunt. Mulier vnus de nostris concione per

ne permota multarum leucarum itinere ad hanc urbem, Deo sese dicandi causa contendit. Sacra virgo, cum fecte simulateq. professionis voto sese obstrinxisset; nostro Sacerdoti confessa, ita in scelestæ simulationis odium exarsit, ut illico Deo rite vota nuncuparit, suaq. professione dignam vitam instituerit. Mulier scelera, quæ commiserat omnia, in elegantem libellum summa cum diligentia referebat; nimirum, ut eum assidue pertractans & relegens, scelerum nefaria recodatione animum oblectaret suum: hæc item nostris confessa, superioris vitæ flagitia eorumq. memoriam detestata, impium librum combussit.

Litterarum similiter felicissimus cursus est. Theologiæ magistri numerantur duo, Philosophiæ totidē, Humanitatē quattuor docent. Scholæ ipsarum Hispanorum tum Indorum multitudine celebrantur: atque in summis laboribus, quos in his populis erudiendis nostri suscipiunt; maxime scilicet eos consolatur spes, quod experiendo cognouerint, usu tractationeq. litterarum Indos paulatim barbariam exuere, & ad mores commodiores transferri. Philosophiæ Baccalauri hoc anno creati viginti sunt, summa spe & virtute adolescentes; cum in Academia Regia graue de eorum doctrina & ingenio periculum factum esset. Idem scientiæ probitatisq. specimen Theologi duo, frequenti doctissimorum hominum conuentu, dederunt: cui præter Dominicanæ & Franciscanæ familiæ Fratres, Regiæq. Academia DD. Archiepiscopus etiā interfuit cum duobus alijs Episcopis, qui ad hanc urbem per eos dies casu appulerant, quorum alter ad Philippinas insulas

eo consilio proficisci dicebatur, ut inde si fieri posset ad Sinas traiceret; maximeq. uisi sunt omnes nostra disciplina, auditorumq. nostrorum progressu lætari. Habent Scholastici inter se B. M. Virginis sodalitiū institutum, & octauo quoque die coeuntes, de omni pietate ac uirtute inter se agunt: nostrisque non raro ualeudinaria carceresque publicos officij causa aduentibus, ultro sese comites magnō animi ardore adiungunt.

COLLEGIUM MEchoacanum.

MEchoaca Nouæ Hispaniæ Prouincia est satis ampla, quam Indi Tarasci obtinent; horū lingua difficillima est, nec ullum habet cum Mexicana commercium. In hanc Prouinciam cum superioribus annis nostri ab Episcopo rogati accersitiq. uenissent; domicilium Pascuari posuerunt; propterea quod in ea tunc urbe sedes Episcopalis esset. Verum cum inde ad aliud oppidum, cui Vallisoletto nomen est, sedem hoc anno Episcopus trāstulerit; nostri eodem etiā commigrare coacti sunt. itaq. tota res diuisa est, ut alij quidem Vallisolettum se conferrent, alij Pascuari subsisterent: utrobiq. autem in Indis promouendis, & Hispanis in officio retinendis egregiam operam nauant. Cum Pascuarensibus negotij paullo plus fuit. cum enim à D. Vasco de Chinroga (qui primus Episcopus, ut Indi Hispanorum more uestibus induerentur, instituit) tum
in alijs

in alijs Indorum vicis, tum Pascuari frequens ualetudinarium eius sumptibus aedificatum esset, redivibusq. auctum; id, translata Vallisoletum sede Episcopali, eo similiter transportatum est. Quam rem usque eo Pascuarenses agre tulerunt, ut nullam omnino consolationem uellent admittere: nostris tamen in eam rem sedulo incumbentibus, ut alterum ualetudinarium institueretur, prioris desiderium aliqua ex parte lenitum est; Indorumque animi eo beneficio nobis plurimum adiuncti. Discurrunt nostri frequenter per illam oram, magno Indorum bono: multi enim ad frequentiore confessionis usum excitati sunt, qui per ignorantiam semel anno crimina expiari debere existimabant. Senex annos natus sexaginta confessionis causa cum venisset ad nos, iussus à confessario est mense insequenti redire: reuertit bonus utique senex, ac pridie quam confiteretur, precibus, lacrimis, ieiunioque diligenter se ad illud sacramentum obeundum comparauit. Alter cum visis quibusdam à Dæmone plurimum vexaretur; ad nostrum Sacerdotem se contulit, qui hominem ad confessionem peragenda cohortatus est. is cum sic animatus domum reuertisset, Dæmonis quidem voces necem sibi minitantis audiuit, nihil tamen ut ante vidit: expiatis vero per confessionem criminibus, liber omnino ea molestia fuit. Alius ob quasdam suspensiones uxorem suspendere cogitabat; qui confessione peracta, à meditato scelere destitit, & cum uxore in gratiam redijt. Mulier à scelestis hominibus pollicitationibus, minis, atque adeo verberibus sollicitata, numquam de castitatis proposito de-

to de-

to deduci potuit. *Alia cum alia ratione non possent, fustibus ab se importunissimorum hominum procacitatem repulerunt. Quae iccirco sunt admirabiliora, quod haec gens in uniuersum animi pusilli, atque imbecillis est; ut tantos animos non sine magna Dei gratia suscipere posse videatur.*

FRANCIÆ PROVINCIA.

SVNT in Francia Prouincia undecim domicilia; in ijs ex Societate ducenti septuaginta octo. In Domo Professa Parisiensi duodecim, In Collegio Parisiensi vnus & septuaginta, In Billoniensi tres & viginti, In Mauriacensi septem, In Musipontano sexaginta sex, In Viridunensi quadraginta, In Burdegalensi viginti quinque, In Niuernensi decem & septem, In Bituricensi viginti sex, In Diuionensi tredecim, In Augensi tres. Ex bis Diuionense in Burgundia, & Augense in Normandia hoc anno primum instituta sunt. In Societatem admissi sunt quindecim. Mortui septem.

DOMVS PROFESSA Parisiensis.

Prima domus est professa Parisiēsis, Borbonij Cardinalis liberalitate anno superiore instituta. Et quamuis incredibile plerisque videatur nostros precario uictitare; quippe quos tam opulentum in urbe Collegium habere dicunt: non desunt tamen, qui frumento, vino, alijsque rebus nostram inopiam leuet.

Sacel-

Sacellum, quod ubi vis pestilentiae renasit, aperuimus; ab Ariminensi Episcopo Nuncio Apostolico, à Veneto, & Ferrariensi legatis, ceteraq. civium Parisiensium nobilitate celebratur. Confitentium vero & communicantium magnus concursus est. Pagani autem 20. 30. & 40. milliarum itinere confessionis causa ad nos uentitant. Mulieres uiginti a perdita uita ad honestatem reuocatae sunt. ecclesie reconciliati haeretici sex. Iudaeus & Maurus unus sacro baptismate lustrati: quorum ille postridie uita decessit; hunc Biraga Cardinalis e baptismo suscepit. Civium quoque benignitate sacellum argentea cruce, duobusque candelabris item argenteis, aliisque ornamentis auctum est. Maximam in animis hominum pietatem excitauit hebdomadae sacrae sollemnibus, Christi domini sepulchrum in templo nostro exstructum; ita ut plurimi templum ingressi ex illius conspectu ad confessionem subito impellerentur, cum nullam illius rei cogitationem ante suscepissent. Conciones in tribus praecipuis sacris adibus, dominicis festisque diebus tres habentur; ex quibus aliquis etiam fructus perceptus est.

PARISIENSE COLLEGIVM.

Secundum Collegium est Parisiense, quod inter perpetua funera urbanorum, & aliquot etiam comitorum, illustri Dei benignitate incoluime seruatum est. id quod à ciuibus animaduersum, & miraculi loco pæne habitum est; idque nostrorum pietati adscribit, quae nobis omnia dicunt ex sententia fluere: ut nuper, cum praeter omnium opinionem causam obtinuissimus, Iurisco-

ris consulti & Parisienses consiliarij, itcirco secunda omnia nobis accidere dixerunt; quod vnam Dei gloria in omnibus rebus spectaremus. Studia litterarum sex mensium spatio, metu contagionis intermissa sunt; eaq. nos, non dum in morbi extincta, multisq. in locis adhuc grassante, & ciuium precibus in eunte anno repetere coacti sumus; qui nos & a Deo inter se uientem morbum conseruatos, & deinceps conseruatum iri dictitarent. Prima hebdomada 400. auditores habuimus: die vero Sancti Remigij sacro, cum sollempni Academia consuetudine studia renouata essent; mille ducenti auditores sunt numerati: ex quibus trecenti tum primi Philosophiae cursum inierunt. huc numerum breui auctum iri speramus, sedatis de pestilentia rumoribus; quod ante coortam pestis procellam, diuum millium nostrorum discipulorum numerus esset. Conuictorum familia ducentis capitibus censetur; duos lues absumpsit; Societatem quinque ingressi sunt; totidem se ad alias religiosorum familias contulerunt. Conciones toto fere anno habitae sunt quattuor: quadragesimae autem tempore in uicinis oppidis pagisque decem. Pater unus 23 generales confessiones excepit; ex quo numero heretici fuerunt sex. Dynasta etate florens, qui a teneris annis Geneuae Caluianam haeresim hauserat, ad fidem catholicam conuersus est; ipsumq. Bacchanalium diem in pijs rebus & colloquijs inter nos consumpsit. Quidam illustri loco natus, matrimonioq. iunctus cum muliere, cum qua illi ius coniugij non erat; negotiorum suorum causa Parisios uenerat: cumq. rebus non dum confectis, graue infortunium incurrisset, cepit eius

pit eius

pit eius culpam in incestas nuptias conferre. itaq. cum nostrum Sacerdotem uocari iussisset, eo auctore tantisper se à nefarij matrimonij consuetudine sustentare decreuit, dum à Pont. Max. legibus solueretur; atq. illico melius habere cepit. Alius item Societatis amantissimus, cum graui & periculosa febre laboraret, confessione facta, statim conualuit. Rector Academiæ, Senatus Parisiensis Præsidis filius, antequam publice Theologiæ theses defenderet, ut Doctor Sarbonicus crearetur; cum duobus e nostris priuatim suas propositiones contulit, qua re quanti nos faceret ostendit, tum ceteri hætenus Rectores animo fere fuerint à nobis alieniore. Eadem beneuolentiæ signa in nos dant alij religiosi uiri Carthusiani, Capuccini, Minimi, &c. Rex autem egregie in nos uidetur animatus; nuper quidem aureos mille ad coemendam domum uicinam dedit; idem de ceteris principibus uiris, ac proceribus dicere possumus. Nam Cardinalis Vadamontanus Reginae frater beneuolentiæ causa apud nos pransus est: Borbonijs autem nulla res tam uidetur proposita, quam ut quotidie magis de nobis mereantur.

BILLONIENSE, ET MAURIA-
centse Collegium.

S Equitur Collegium Billoniense, quod pestilentia ualde fuit afflictum. (sex enim e nostris desiderati sunt) quo tempore cum Canonici Parochiq. omnes dilapsi essent, tota fere ciuitatis cura in nos incubuit, ciuiumq. omnium confessiones excepimus. Scholasticorum

rum

rum ante pestilentiam numerus fuit quadrigentorum supra mille, qui dimissi, morum integritate, bonum Societatis nomen longe lateq. disseminarunt. In his maxime prastant pauperes octodecim, qui Collegij sumptibus aluntur. quorum unus ad suos reuersus, cum in confessum aleatorum incidisset, frustra. a ludo reuocare aggressus esset; fidenter lumen extinxit, mensam euertit, tabellasq. lusorias in ignem coniecit. Multa etiam pecunie uis suis dominis restituta est: in his quidam duo millia reddidit aureorum.

Mauriacense Collegium, quod iustis de causis annis superioribus relictum fuerat; hoc anno Aluernorum, Lemonicium, & Mauriacensium precibus restitutum est. It enim communi consilio medicum doctum uirum, Societatisq. peramantem Parisios miserunt, ut cu P. Prouinciali ageret de Collegio restituendo, et aureos 1650 ab Episcopo Claromontano Fundatore in Collegij adificationem testamento relictos, a Senatu Parisiensi impetraret. Itaq. cum S. C. illa pecunie summa Collegio adiudicata esset; P. Generalis constituit, ut eo nostri redirent; ne optimi Fundatoris memoriam, a quo in Galliam primum accersiti, & Parisius Billonij, & Mauriaci sumus collocati, parui facere videremur. Septem Octobri mese profecti, summa omnium gratulatione excepti sunt. Et quamuis nostrorū discessu, uicinorū urbiū ciues Collegia inuētuti institue da erigenda curassent, Parisiisque Doctores magnis stipendijs euocassent; ubi tamen docendi initium nostri fecerunt, auditores trecenti confluxerunt, qui in tres classes diuisi, singulis mensibus peccatorum macu-

las eluunt confessione. Non procul Mauriaco Castrum uisitur munitissimum, cuius Domina infecta heresi, agre uidelicet fert nostrorum in suis populis instituendis industriam; hæc per litteras conquesta est cum Rectore, unum e nostris præceptoribus pro concione in Lutherum & Caluinum inuectum esse; rogauitq. ut in unam euangelicam ueritatem omnes conspirarent. cui sic responsum est, ut eius furor reprimereetur, nec molestiam nobis amplius exhiberet.

COLLEGIUM MVSSIPONTANUM.

MVssiponti quintum Collegium est, Scholasticorum tum frequentia, tum genere ipso in primis celebre; ad quorum numerum insignis hoc anno accessio facta est: nam scholarum Theologicarum quotidianus auditor est Carolus Cardinalis; Humanitatis uero studijs assidui sunt Carolus Metensis Episcopus, Cardinalis frater, Guisiani filius natus maximus, Comitisque item Rasi Franciæ Mariscalchi filius; quos fere imitantur nobilissimi Prouinciæ proceres. Quorum multitudinem cum scholæ non caperent; Princeps inductus est, ut totam scholarum ædificationem amplificaret: quam breui (maximopere incumbente in eam re ipso Principe) ad finem peruenturam confidimus. Mirum quanta is nostros beneuolentia complectatur, quippe qui non solum nos à maleuolorum calumnijs acriter uindicet, uerum etiam benignitate prosequatur. quam etiam & beneuolentiam & liberalitatem in nos præstant

præstant eius filii, Metensis uidelicet Episcopus, &
 Marchio; ut merito eos fraternæ humanitatis pieta-
 tisque heredes futuros speremus. Eadem studia in no-
 stros a Vadimontano Cardinali proficiuntur, cuius
 proprium est, nihil ut nobis non consultis aggrediatur.
 Nuper cum à Suffraganeo & Vicario Fullensem di-
 cesim lustrari iussisset; assiduum ijs comitem unum de
 nostris addidit; quem aliquot mensibus post, diocesim
 totam reuifere uoluit; ut uideret, utrum quæ Vica-
 rius constituisset, perfecta essent, nec ne. Summopere
 is nostrorum consuetudine delectari uidetur, ita ut
 frequenter, cetero famulatu dimisso, solus cenitet apud
 nos; dictu etq. animo se ac uoluntate Iesuitam esse. Fer-
 dinandus Bauariæ Dux, cum Leodio (quo fratrem Epi-
 scopum deduxerat) hac iter haberet, nos humanissime
 inuisit; multisque principibus uiris audientibus, quæ
 a nostris in Bauaria gererentur, tanto cum honore
 uerborum persecutus est; ut ea nostri, qui præsentis
 erant, sine aliquo rubore audire non possent: idq. tum
 sua ipse sponte ac iudicio, tum à Lotharingæ proce-
 ribus prouocatus, qui præsentis Duce multa de no-
 strorum uirtute, atq. industria prædicabant. Collegiū
 Conuictorum, adolescentium multitudine floret maxi-
 me; in ijs numerantur e diuersis nationibus Angli,
 Scoti, Flandri, Germani: qui quod præclara fere in-
 dole sunt, nobilique loco nati; spes est fore, ut in pa-
 triam quisque suam digressi, plurimum catholicam re-
 ligionem prouehant. Huius Collegij ea est apud omnes
 existimatio, ut cum plurimi sint, qui in illud admitti
 efflagitent, omnibus, commodioris habitationis causa,

satisfieri non possit: praesertim cum numerus uehementer auctus sit, recepto Scotorum Seminario, quod Pontifex Maximus in hac instituit Academia. Puer longe illustri loco natus, defunctis parentibus haereticis, ab auia & matertera in paterna impietate educabatur. Enimvero id aegre Dux tulit, quod quantum in recta pueri institutione positum esset, probe intelligeret; quare egit cum pueri cognato viro illustri ac strenuo, ut tanquam tutor legibus puero adscriptus, illum a feminis abductum in nostram disciplinam traderet, id ille praestitit egregie: nam cum puerum diebus aliquot habuisset apud se, Catholicaque religione per nostrum Sacerdotem instituisset; tandem in Collegium Conuictorum misit: quo in loco degit adhuc puer magnosque tum in pietate tum in litteris habet progressus. Plurimi Societatis meditationibus vacarunt; in his Monachi non pauci, quod si in alijs cetera consentiant, ex hac una re morum religiosorum, qui valde in his partibus deprauati sunt, correctio speratur. Atque haec quidem de rebus domesticis; nunc ad illa veniamus, quae a nostris in externos profecta sunt. Sane quam utiliter in Muscipontano agro excolendo noster hoc anno labor positus est. quo enim tempore primum in hanc urbem venimus; eam, dum desunt, qui rectum salutis & veritatis iter ostendant, cuiusdam haeretici opera corruptam offendimus: plane ut nulla spes esset fore, ut in pristinum statum religio restitueretur. Tamen caelesti gratia nostros conatus fortunante, ex altera vero parte Principe contendente, uniuersam ciuitatem ad veram Catholicamque fidem reduximus. Unus tantum reper-

reperit est homo ferox, militiæq. addictus, qui veritati per quinquennium restiterit, ut nec legum vi, nec Principis imperio a nefario consilio deterreri potuerit. Hic tandem quadragesimalibus concionibus, quæ a nostro Sacerdote in æde maxima habebantur, per motus Rectorem adiit, ab eoq. rationem quaesivit, qua posset Ecclesiæ reconciliari; Rector ei suasit, ut ad Cardinalem iret; atque ab eo tanquam ab Episcopo remedium peteret; tandemq. is magna omnium gratulatione in gratiam rediit cum Ecclesia. Instituta quoq. est, aut potius renouata, nouisq. legibus vindicta sanctissimi corporis Christi sodalitas, eiusq. patronum sodales Cardinalem ipsum adoptarunt, quod ille munus & humanissime suscepit, & tuetur egregie, suaq. virtute & exemplo ceteris prælucet. Excursionem præterea factæ aliquot, quarum prima fuit in pagum, qui, quod proximus sit argenti æenis, quæ partim in Ducis Lotharingi, partim in Germanorum procerum ditioe sunt; mira hominum colluuiæ constat: qui eo ferè se conferunt, ut legibus Principumq. metu soluti, licentius in omni impietate, impuritateq. viuant. Eo igitur Ducis rogatu è nostris duo profecti multos ad fidem reuocarunt, & in eam nutantes confirmarunt. In vicino quoq. oppido, cui a S. Adeodato nomen est inditum, in celebri Canoniorum Collegio conciones aliquot insigni cum fructu habitæ sunt. Nantæ item sanctissimi Sacramenti sodalitiū institutum est; cuius rei gratia duo ex nostris illuc profecti, quindecim dierum spatio concionibus, catechismo, alijsq. ex instituto muneribus tantum perfecerunt, atque incolarum animos ita

fibi deuinxerunt; ut ij summis precibus a Cardinali contenderint, ut sepius quotannis eo se nostri conferant. Alius quoq. pagus est, qui a S. Nicolao nomen habet, qui frequentia incolarum, magnificentiaq. aedificiorum multis ciuitatibus prestat; ibi tres e nostris per mensem utiliter commorati, maximum sui discedentes desiderium reliquerunt. Remiromoli sacro Aduentus tempore vnus e nostris concionatus est; magnumq. dissidium inter religiosas nobilesq. feminas ortum, mira dexteritate restinxit. Idem, Cardinalis iussu, Spinalij aliquot dies fuit; urbemq. heresi infectam purgauit: tantumq. tum eius, tum aliorum, qui deinceps successerunt, opera perfectum est, ut nullus iam ibi hereticus numeretur. Gondreturlium oppidum est paruum; eo sese insinuauerat heresis: magno tamē nostrorum labore tum alias sepe, tum hoc anno totum illud malum profligatum est. *Vetus erat consuetudo, ut quo tempore Tulli Synodus Episcopalis cogitur, ab aliquo adolescente oratio haberetur: ea uero res Cardinali nec loci, nec personarum grauitati conuenire visa est, totumq. illud munus ad nostros transtulit; ex quo fructus non mediocris speratur.*

Ex Collegio Musipontano dimissi sunt ad urbem Metensem Sacerdotes duo; quorum in confessionibus audiendis, fideiq. rudimentis tradendis; vtilissime versata est industria. Quam consuetudinem Christianæ religionis elementa docendi, vsu iam compertum est vtilitatis plurimum his populis afferre; & sane sic probatur in vulgus, ut dictitent cupere se, ut elaboratæ conciones, rudi catechismi explicatione commutentur.

Vir

Vir dynastia ea re adeo delectatur, ut in oppido stipendiario ipsius, cum catechismus populo explicatur, nullam scholam intermittat; plurimumq. se nobis debere profiteatur, quod Christianæ fidei rudimenta didicerit. Tam lætis rerum euentis dæmon inuidens, magnam in famam, tum in rem familiarem nostram concitavit tempestatem: qua sic à Deo O. M. liberati sumus, ut fama multo illustrior facta sit; cumque optimus quidam vir se nostræ Societati addixisset, mille etiam aureos nummos obtulerit, quibus præsentis necessitati opportune subuentum est. Sacerdos alter in pago vicino, die Christi corporis festo quingentas confessiones excepit: die vero Diuis omnibus sacro septingentis Christi corpus impertiuit; cum tamen superioribus annis nullus per eos dies confessionis communio nisiue sacramenta obire solitus esset. Adulescens Germanus cum inter hæreticos multis annis vitam degisset, sic à dæmone vexabatur, nullam ut animo caperet quietem: hic ad nostros perductus, cum totius antea-ctæ vitæ confessionem fecisset, Christi corpus sumpsisset; illico in pristinam mentis tranquillitatem restitutus est. Matrona honesta superioribus mensibus ab hæresi, in qua annos 14. vixerat ad Catholicam fidem traducta est. hæc filiam, quod ab hæreticis baptizata esset, in summo templo adhibitis sollempnibus ceremoniis, oleo sacro unguendam curauit, quæ res Catholicis ingentem letitiam; Hæreticis vero mæstitiam incredibilem attulit.

COLLEGIUM VIRDVNENSE,

QVI Collegium Virdunense incolunt, hi varia hoc anno morbis tentati sunt, e quibus vnus ex tinctus est. Prinatam calamitatem mox publica excepit: sub extremam enim quadragesimam pestilentia serpere in vrbe cepit, & quidem tam oculis inijs, vt vel medicos ipsos falleret: deinde dum non ea satis cauetur, D. Pauli monasterium, quod nostrae habitationi pæne continens est, inuasit, & aliquot ibi exiit: sed prorsus diuina clementia factum est, vt malum sese intra monasterij parietes continuerit. Ac toto quidem illo sex mensium spatio, quo contagio grassata est, valde illustra diuinæ erga nos providentiæ signa experti sumus: nam priusquam vlla pestis suspicio existeret, frater ille noster vita functus est: quod si proximis mensibus id accidisset, periculum fuisset, ne aut vrbe nos ciues pellerent, aut certe omnes exitus nobis intercluderent. Illud quoq. commode accidit, vt medicina peritus Societati nomen hoc anno dederit, cuius cum domi opera nobis presens esset, externos medicos non desiderauimus: ne quam ad secus de nobis suspicandum ansam populo præberemus. Nec vero pestilentia tempore, quidquam de litterarijs piisque exercitationibus intermissum est; auditorũ enim (quod merito omnibus admirabile est) 350. numerus fuit, accessitq. hoc anno ad superiora, Casuum conscientia schola, cui Sacerdotes, atq. ex varijs religionis ordinibus quadraginta fere intersunt: ad confessiones vero tantus fuit concursus, vt omnibus satisfieri non potuerit.

rid. Pomeridiana catechismi explicatio superiore anno iustas ob causas intermissa, repetita nunc est; eaq. frequenti populi studio celebratur. Die porro SS. Simonis & Iudæ festo, D. Nicolai ara sollemni ritu caerimoniaq. ab Episcopo consecrata est. cui cum à quodam de nostris scholasticis epigrammate gratia ageretur; respondit minime quidem id opus esse, nihil enim à se profectum in nos, nisi quod sui esset officij; cupere vero se, re ipsa suum in nos animū testificari aliquādo posse.

COLLEGIUM BURDEGALENSE.

Burdegalis nostræ scholæ florent maxime: discipuli enim plus mille numerantur; ex ijs viginti quinque Artium Magistrorum insignibus ornati sunt: sex studiorum suorum spatij decursis, docendi munus in duabus nobilissimis urbibus summa cum laude præstant. Unus Pontii Sanctonum urbe ab hæreticis, qui plurimum possunt, vexatur uehementer, quod & catholicus sit, & à nostro Collegio exierit; eumq. per summam contumeliam monachum & Iesuitam appellant. Alter mercede conductus ab hæreticis, ut ab illis esset; fraude cognita rescidit pactionem. Alium hæretici Bazatenses publicis sumptibus Geneuam mittere voluerunt, ut in ea urbe, quæ superstitionum omnium mater est, Theologiam disceret; eo consilio, ut is postea ipsorum minister esset: quam ille pestiferam conditionem forti animo reiecit. Aliquot hæreticis orti parentibus nostras scholas frequentant; quorum unus singulis annis in patriam recurrit, ut fratres natu minores

Catbo-

Catholica pietate imbuat: tantumq. ij fratris verbis fidem habent, ut nulla ratione adduci possint, ut carnibus vescantur ijs diebus, quibus ab Ecclesia interdictum est, sicuti ipsos frater docuit. Bibliopola heretici, cum primum in hanc urbem Societas venit, emptores eorum librorum, qui sacras preces horarias continerent, ad solaria petulanter mittebant: nunc autem vendendis huiusmodi libellis questum ingentem faciunt; voluitq. noster bibliopola, qui vnus Catholicus est, centum aureis cum ceteris bibliopolis decidere, ut sibi vni huiusmodi librorum vendendorum mercatura permitteretur. Singulis dominicis festisq. diebus communicantium in sede nostra magnus numerus est; celebrioribus vero festis, trecenti nonnunquam etiam quingenti censi sunt. Confessiones generales audite triginta, quarum aliquae 25. aliae 30. aliae 40. annorum fuerunt. in his heretici septem numerantur, quorum nonnulli nunquam in vita crimina confessi erant; multi 40. aliqui etiam 60. passuum millium itinere confessionis causa veniunt ad nos. Mercator ex longa hereticorum consuetudine nonnulla fidei nostrae capita in dubium vocauit: hic reuersus in patriam tantis conscientiae stimulis torqueri coepit, ut cum nullam caperet animo quietem, ad nos se contulerit; sicq. ad mentis tranquillitatem reuocatus est. Aliqui fenerationem reliquerunt: fraudatas pecunias reddiderunt: beneficia per simoniam impetrata repudiarunt. Itum est etiam in Xenodochia: ad eos qui detinentur in vinculis habitae conciones: capitis damnati Christianae pietatis officijs adiuti; ex quibus heretici aliquot ad Catholicam reli-

religionem conuersi sunt. Præter conciones, quæ in nostro templo haberi solent; duo alij in duobus vrbis templis concionati sunt: tres Christianam doctrinam populo explicarunt: totidem superiore quadragesima apud Sanctones varijs in pagis concionati sunt, insigni cum fructu; nam iuuentus, quæ tota ferè fuerat ab hæretico concionatore corrupta, ad sanitatè reducta est; ipsiq. hæretici nostros iam ad se inuitant, omniaq. se imperata facturos confirmant. Nec tamè defuere perditum homines; qui nostrorum vitæ insidiarentur, ex quo rum manibus præpotens Deus nos hætenus eripuit. Vnum e nostris nefarij homines sub vesperam domum redeuntem interficere constituerant, qui cum rei totius ignarus subito eo die morbo correptus esset, solito citius recepit sese; eaq. ratione aduersariorum conatus elusit. Burgi & Petragorij duo item e nostris versati sunt, qui in hæreticis conuertendis, alijsq. pjs. ex instituto muneribus utiliter inuigilarunt.

NIVERNENSE, ET BITVRI-
cense Collegium.

NEc Niuerni frustra nostrorum collocata est industria; nam ex concionibus, quæ tum in templo nostro, & ad sacras uirgines, tum in oppidis, pagisq. sunt habitæ, maximi fructus reportati sunt. multis in locis frequens eucharistiæ & confessionis usus inuictus: instituta præterea certæ elemosinæ ad pauperes uinctosq. iuuandos. Vltimo quoq. supplicio ma-

Stan

Etandos prosecuti sunt nostri, magna utiq. eorum bono, ex quibus uir nobilis, qui annos 20 & eo amplius in heresi uixerat, ad ecclesiam adiunctus est. Nostri sacellum cum alijs ornamentis, tum argentea Pixide, quæ aureis quinquaginta stetit, ad sacrosanctam Eucharistiam adseruandam, auctum hoc anno est. Episcopus ad omnia nostrorum opera utitur, quorum etiam iudicio libenter ea subijcit, quæ in lucem editurus est. De Duce nihil est quod dicam, quippe qui non desistit in dies nos magis ornare: atq. hoc anno ædes proximæ, & ad nostras cogitationes multum necessarias nobis coemit, & quamdiu fuit in vrbe, omnia in nos beneuolentiæ, & humanitatis signa exhibuit.

Biturici Sacerdos unus in æde maxima summa cum doctrinæ, probitatisq. laude concionatus est. hic aliquoties inuectus in Calumniam in uicino pago commorantē, ad quem audiendum multi ex hac urbe confluebāt, eo hominem disputationis metu adduxit, ut in remotissimum locum se abdiderit. Alius item Sacerdos in oppido uicino ualde fructuosas habuit conciones, atq. in sacrarum mulierum monasterio generales fere omnium confessiones audiuit. Archiepiscopus cum in hanc urbē Idibus Octobris summa pompa esset ingressus, octauo die post nos inuisit; exceptusque à nostris est tum uarijs carminibus, & oratione, tum etiam dialogo: quæ ille omnia describi curauit, ut perpetuū beneuolentiæ testimonium ac pignus essent. Idem Catechismi explicationi præsens interesse uoluit, omniaq. sibi uehementer probari testatus est.

COLLEGIVM DIVIONENSE,
& Augense.

Collegium Divionense in Burgundia ab Odineto
Præside hoc anno exstructum est; qui mense Fe-
bruario uita decedens nostros nec scientes nec speran-
tes bonorum omnium (ea 34. millibus aureorum esti-
mantur) heredes testamento reliquit. Reditus, ut nūc
quidem, mille aureorum est, sed facile amplificatum
iri uendito Fcudo speramus. Qua quidem in re maxi-
me spectata est serui unius fidelitas; cui cum a domi-
no, paullo ante quam animam efflaret, testamentum
commissum esset, ut id frequenti Senatui redderet; nul-
lis minis, aut præmijs adduci potuit, ut illud Domi-
ni sorori ostenderet: ac postridie coacto Senatui testa-
mentum publice obtulit. quamobrem Serui Fidelis ap-
pellatione cohonestatus est, atq. inter nobiles adscri-
ptus, plurimæq. ac magnæ immunitates illi datæ. V.
Idus Octobris initium docendi fecimus, tanta cum Se-
natus omniumq. ordinum approbatione, quantam in
nullo alio præterea Gallia Collegio meminimus. Au-
ditorum numerus 440 est, isq. augetur in dies magis.
Sunt omnes præclaræ indolis, magistris obsequentissi-
mi, quod maxime declararunt in festo omnium San-
ctorum; cum uerbo dumtaxat moniti de confessione,
nullius officium in ea re desideratum est. Ipsi porro
cives humanissimi sunt, litterarum ac religionis a-
mantissimi, atq. de recta filiorum institutione ualde
solliciti. qua in re cum suæ nos diligentia uicarios, atq.
adiutores nacti sint; dici non potest quanta nos bene-
uolen-

uolentia prosequantur. nobis etiam ab alterius Collegij Doctoribus, quos animo à nobis alienore esse intellexerent, diligenter cauerunt; grauisimis legibus penisque propositis, ne quid in nos uerbo aut scripto dicerent: decreueruntq. nequid in lucem Consulibus inscientibus ederent: item ut liber exitus esset nostras scholas adeundi ijs, qui in ipsorum conuictu uersarentur. Hos uidelicet fructus cum prospiceret daemon, quosdam Senatores hereticos excitauit, qui per causam loci angusti, rem totam impedire aggredierentur: uerum ea tota tempestas, simul atq. scholas aperuimus sedata est; uberoresq. in dies fructus, diuina gratia aspirante, ex hoc recenti agro speramus.

Augum oppidum est in Normandia ad Oceani litus non longe ab Anglia situm, à quo Augensis Comitatus nomen habet, qui in Ducis Guisij potestate est. Hic Lotharingum Cardinalem auunculum, & Musipontani Collegij fundatorem imitatus, cum in reliqua Gallia Societatem semper complexus est, tum uero hoc anno Augi Collegium instituit, ac uectigal 600. aureorum annuum adsignauit: quod uectigal curat idem Dux, ut Prioratu adiuncto, ad mille aureorum summam perueniat. Itaque missi duo Sacerdotes sunt, ut noui Collegij fundamenta iacerent. Templum nostris muneribus exercendis aptissimum quattuor mensium spatio ex edificatum est: atq. in illius exstructione quidam ciues primarij totos ipsos dies operarum munere functi sunt. Alij pecunias, & alias res liberaliter suppeditarunt. In hoc templo, die festo Sancti Martini confessiones audiri primum coeptæ sunt, festisq. celebrari-

brioribus magnus concursus fit ad nos: in ornatum vero templi plurima, ea q. preciosa dona sunt collata, sacra uestes sericæ quattuor, uas argenteum sacra Eucharistiæ seruandæ: domestica præterea supellex ex stanno, vicini cuiusdam nobilis uiri liberalitate, nobis data est. Quid multa? res hæctenus quidem ex sententia procedit, nec principijs cetera dissimilia fore speramus.

A Q V I T A N I A E
P R O V I N C I A .

N U M E R A N T V R in Aquitania
Prouincia Societatis Collegia sex, in
iisque Socij centum quinquaginta, In
Turnonensi quadragintaquinque, In
Tolosano octo & triginta, In Rbute-
nensi vnde viginti, In Camberiacensi sexdecim, In A-
uenionensi & Lugdunensi, quod toto fere anno hæ ci-
uitates vexata pestilentia fuerint, nostrorum nume-
rus valde fuit inconstans. Societatem ingressi sunt
quattuor.

COLLEGIVM TVRNONENSE.

I N Socios Turnonenses præclara diuinæ clemen-
tiæ significatio exstitit hoc anno: nam præterquã-
quod pestis eos numquam attigit; in eo quoque bello,
quod inter nobilitatem ac plebem exarsit, diuinitus
incolumes conseruati sunt, neque res vniquã propior
periculo fuit; cum nostri & nobilibus tamquã popula-
res suspecti essent, & ipsi populo etiam odiosi, quod
ut ceteros ecclesiasticos viros, sic nostros pecuniam
nobilibus in bellum suppeditare suspicarentur. Auxit
populi odium rumor ab hæreticis dissipatus, coniuras-
se eccle-

se ecclesiasticos, ut Paschalibus sollempnibus plebi ve-
 nenum in consecratis hostijs darent. Quare cum oppi-
 da, in quo collegiam Prioratum habet, plebs occupas-
 set, iuriam minutissimam, quæ in Collegij ditione erat,
 incenderunt, Patremque unum e nostris, qui iunioribus
 forte versabatur, comprehenderunt, vinculisque con-
 strictum in Rhodanum se precipitatos, aut alio mor-
 tis genere necaturos minati sunt: uerum, quæ Dei be-
 nignitas fuit, & periculo præter spem ereptus est, non
 multo autem post, seditionis auctoribus de medio su-
 blatis, tota illa ciuilis belli flamma extincta est. Ceno-
 manorum Dux in hereticos a Rege missus, Collegium
 nostrum, nobilitate uniuersa prosequente, aliquoties
 adiit, carminibusque variarum linguarum a nostris di-
 scipulis exceptus est: ac proficiscens multa nobis ani-
 mi beneuoli signa dedit, nostrisque sese ad Deum pre-
 cibus etiam atque etiam commendauit. Adolescens
 quidam cum ad febrem depellendam multa superstitiose
 adhibuisset, epota tandem de cuiusdam e nostris con-
 silio aqua benedicta, subito a febre relictus est. Freque-
 ter in uicinos pagos & oppida inuitamur: qua in re in-
 credibile horum populorum studium cernitur, quo no-
 stros audiendi tenentur: ac sæpe accidit, ut propter bel-
 lorum tumultus, armati nos deducant, & reducant.
 In oppido, quod heretici annos viginti tenuerunt, Pa-
 schalis ferijs quingenti, Pentecostes ducenti sacram
 synaxim obseruauit: duo ex primarijs uiris ad Ecclesie
 catholice gremium rediere, quos aliquot e plebe itidẽ
 secuti sunt. Institutum præterea est, ut quotidie, Chri-
 stiano ritu, B. Virginis salutationis signum campana
 oisron L publi-

publice daretur. Cæmeterio murus circumdatus, ne mortuis hæreticorum corporibus pollueretur. In alio oppido sacrosancta hebdomada ferijs, oppidanorū omnium confessiones audite sunt; in his septuaginta generales fuere. In alio, item pago vicino, cum malo demone plurimi subito corripentur, perterriti ceteri nostrum Sacerdotem euocarunt; tantusque ad eum confessionis causa concursus factus est, ut, cū satisfacere omnibus non posset, alterum subsidio mittere necesse fuerit. Confitentium numerus quingentorum fuit, ex quibus alij octoginta, alij nonaginta, alij centū annis crimina numquam recte expiauerant; hæreticus vnus ad Ecclesiam aggregatus est. Aliud oppidum uisitur, in quod abhinc annis triginta & eo amplius hæresis peruaserat, huc disputandi concionandiq. causa vnus è nostris missus, numquam ministrum adducere potuit, ut vel secū congregaretur. anni quinque & uiginti erāt, cū eam urbē nullus Episcopus lustrauerat; quare Viennensis Archiepiscopus, quibusdam è nostris comitibus, eo profectus, tridui spatio sexcentis Confirmationis sacramentum dedit. In alio quoq. pago, qui hæresis fere totus infectus est, quadraginta sunt exceptæ generales confessiones: quattuor pecuniam senioribus partam restituerunt; in his vnus aureos quadringentos.

COLLEGIVM TOLOSANVM.

EX ijs, qui Tolose hoc anno ad Societatem adiuncti sunt, Parochi vnus maxime admirabilis conuersio

uersio fuit. Is, cum in Iureciuli, Philosophia, Theo-
 logiaq. operam egregie nauasset; Societatem ingredi
 constituit: quod consilium sic annos octo distulit, ut ua-
 rijs semper cogitationibus & scrupulis ob eam rem an-
 geretur. Interea, cum oppidum, in quo ille Parœciã
 administrabat, antelucano hæreticorum ingressu, re-
 pente captum esset; is præcipiti fuga seminudus ad mu-
 ros contendit; ut inde sese per fenestram demitteret.
 In fenestra palus erat forte transversus, inusitata ma-
 gnitudinis, quod ne hominum quidem paria quattuor com-
 mouere potuissent: at ille manu eum leuiter impellens,
 loco dimouit, quæ res portenti instar ab omnibus iudi-
 cata est. Cum autem fugeret, incidit in hæreticum: qui,
 adacto semel atq. iterum, summa vi per latus pugio-
 ne, cum nihil eum male accepisse cerneret; miraculo
 obstupefactus, argentum ab eo accepit, ipsum dimisit:
 atq. alterius etiã mox hæretici furore immanitateq.
 uindicauit. Hisce periculis perfunctus, graui morbo cor-
 ripitur; quo ad extremũ uitæ discrimen adductus est:
 neque prius conualuit, quam se consilium illud ingre-
 diendi Societatem, quod olim animo concepisset, uoue-
 rit exsecuturum. Cum uero Tolosam uenisset, atq. ne-
 gotium cum Patribus transgisset; ecce tibi patriam
 rursus meditatatur: ac ter accidit, ut cum ad uer om-
 nia parata essent, numquam ipse in equum adscende-
 re potuerit; ut uolens, nolens in urbe subsistere cogere-
 tur. Die autem, qui Societati ingrediendæ dictus illi
 est, cum tertio ad Collegium uenisset, tintinnabulum at-
 tingere numquam est ausus: donec ui quadam occulta
 & diuina in Collegium impulsus est. Ac tribus quidẽ

primis diebus, maximas habuit is animi molestias; quas incredibilis quaedam lætitia mentisque tranquillitas consecuta est: ut priores dies in sæculo; posteriores demum in religione fuisse uiderentur.

Senatori, qui plurimum auctoritate & opibus poterat, filius erat moribus grauissimis, & religiosissimis; quem pater cum suspicaretur nostræ Societatis esse uelle, apud frequentem senatum criminatus est, locupletiorum filios blanditijs ad religionem allici a nobis; ut ea ratione ad bonorum possessionem aspiremus. Cuius quidem maledicti mox dedit penas; paucis enim post diebus mortuus est; filius autem Societatem serio cepit cogitare. Verum cum nostri inuidiam metuentes, inuitis suis, adolescentem nolent recipere; is tantum importunis precibus effecit, ut à suis omnibus consensum extorxerit, atq; ut non solum auaritiæ, sed hominum etiam suspicioni resisteremus, ne nummum quidem ut in Collegiū inferret, passi sumus. Octo nostris concionibus permoti ad varios religiosorum ordines adscripti sunt: Virgo vna in diuæ Claræ monasterio sese Deo consecrauit. Adolescens apostata sic animo uexabatur, ut nunquam quietem caperet; aliquando etiā à demone ad contignationem usq; sublatu est: hic nostris confessus ad religionis castra rediit. Hæretici duo ad fidem traducti sunt. Collegij quoq; reditus hoc anno ualde sunt amplificati, Prioratu nobis à principe uiro donato.

COLLEGIUM AVENIONENSE.

HI Anno valde pestilens fuit civitati Avenionensi; pestis enim Septembri mense coorta sic unius anni spatio peruagata est, ut plus decem millia civium desiderata sint. Hoc tempore nostri alij alio digressi, praeclaros suae peregrinationis fructus retulere. Sex in urbe substituerunt; hi qua sacramentis administrandis, qua morbo affectis visitandis curandisque, qua denique confirmandis ijs, qui ad supplicium publice ducuntur, operam egregie navarunt. Ex horum numero; unus cum adduci non posset, mortem ut equo animo subiret, suumque caput demonibus deuoveret; nostrorum verbis ad meliorem mentem reuocatus, in crucifixi complexu, Iesum pie pronuncians exspiravit. Qui Valeriatum (oppidi nomen id est celeberrimi in Vasionensi diocesi) profecti sunt; ij toto Aduentus & Quadragesimae tempore, Dominicis praeterea festisque diebus conciones habuerunt: Scholas etiam aperuerunt, ad quas magna puerorum multitudo vel ex vicinis hereticorum urbibus confluxit. Confessiones audita plurimae; in his 120. quae haeresim redolebant. Ad catholicam religionem traducti decem; in his dynasta fuit, qui multos iam annos bello Catholicos vexabat. Symoniaci duo adducti, ut beneficia, fructusque omnes ex ijs perceptos restituerent. Quibus rebus commoti ciues de Collegio instituendo consilia inierunt; idque ut impetrarent, Armeniacum Cardinalem & Pasionensem Episcopum deprecatores adhibuerunt. Idem Collegij aedificandi studium Carpentorati a duo-

bus e nostris, solitis Societatis muneribus excitatum est. Vafioni quoque, Cristeti, Visaniq. in populis, militibusq. ad pietatem informandis, bene res Christiana gesta est.

LUGDVNENSE, ET RHVTE-
nense Collegium.

NEquae latior annus, pestilentia grassante, Lugdu-
no fuit. maximeq. insignis existit Patris cuius-
dam e nostris opera, qui cum sua studia omnia civium
saluti dedicasset; instituit primum, vt in omnibus tem-
plis perpetuae in precibus stationes haberentur; vtque
signo publice dato priuatis in adibus singuli genibus
prouoluti, sinem malo exposcerent. Ipse praeterea vi-
catim urbem obiens, ingentem pecuniam in paupe-
rum vsus corrogauit. Curauit quoque, vt adiculae li-
gneae extra urbem edificarentur, quae rebus omnibus
instructae familijs affectis attribuerentur. Alias item
duas ligneas domos fabricatus est, in quarum vnam
pauperes febris laborantes reciperentur, in alteram ci-
bi adseruarentur. Atque in tot tantisq. occupationi-
bus conciones numquam intermisit: qua in re illud cer-
te miraculi instar fuit, vt nemo eorum, qui conciones il-
lius frequentarit, morbo sit correptus. Dominicis, fe-
stisq. diebus, in duobus sacellis e ligno exstructis rem-
diuinam publice peregit, Christi q. corpus distribuit.
Pueros quoque infantes, quos funibus e fenestris pa-
rentes demittebant; frequenter baptizauit. Neque ve-
ro a ceteris, qui sese Collegio continebant, cessatum
est;

est: ciuium enim fere omnium (quos uidelicet præsens
 necessitas urgebat) confessiones audierunt, aliaq. ex
 instituto ministeria utiliter exercuerunt. kal. No-
 uembr. qui dies Diuis omnibus sacer est, B. Mariæ
 Lauretanæ ciuitas publice votum nuncupauit: inde
 Deiparæ Virginis beneficio vis morbi remitti cœpit,
 omniaq. domi forisq. lætiora fuere.

Rhutenis hoc anno templi fundamenta poni cœpta
 sunt; primusq. lapis ab Episcopo ritu sollemni deie-
 ctus est. in eius ædificationem ciuitas aureos centum

Et quinquaginta decreuit. Parens hæreticus fi-
 lio, qui nostras scholas frequentat, per
 litteras præcepit, ne sacrificio Mis-
 sæ interesset; id scilicet filius
 facturum se præcise ne-
 gavit, litterasq. de-
 tulit ad præce-
 ptorem.

P R O V I N C I A
R H E N A N A

HABET in Rhenana Prouincia So-
cietas sedes nouem, in quibus nostri
ducentorum sexaginta quinque sum-
mam in vniversum efficiunt. Colonia
Agrippinae triginta commorantur,
Treueris sexaginta, Moguntiae duo & quinquaginta,
Herbipoli in Orientali Franconia tres & quadragin-
ta, Spira quattuordecim, Fuldae in Buchonia viginti
sex, Heiligenstadij in Eisfeldia duodecim, Confluen-
tia ad Mosella fauces decem, Molsheimiae in Alsatia
nostrorum numerus varius fuit; ita tamen, vt neque
plures viginti quattuor, neque pauciores quattuorde-
cim numerati sint. Factae praeterea sunt insignes mis-
siones duae, altera Aquisgranum, altera Lutzenbur-
gum; quibus addi potest Paderbornensis, in qua secun-
dum iam annum e nostris aliquot versantur. Ex hoc nu-
mero mortui sunt quattuor: Ad Societatem adiuncti
septem & triginta.

COLLEGIUM COLONIENSE.

TRigesimus iam annus est, cum nostri in hac ciui-
tatem uenerunt, neq. toto hoc tempore uel pa-
cais-

catisimis rebus, multorum Principum uirorum con-
 tentione, ipsiusq; Pontificis maximi litteris, ut in ea
 certam sedem ac domicilium haberent, impetrari um-
 quam potuit. Hoc demum anno, quo Reip. orbis uniuersus,
 hereticorum temeritate peruersus erat; sedes no-
 stris recentes, amplae, immunes, atq; ad nostra mini-
 steria exercenda percommoda a Ioanne Sunollingē
 D. Andrea Decano, totoq; Capitulo attributae sunt;
 multoq; in dies maiora speramus, quorum etiam libe-
 ralitate factum est, ut, cum nulla fere uectigalia Col-
 legium habeat, eleemosinae collatae ad triginta et eo
 amplius Socios alēdos satis fuerint. Nostrium Gymna-
 sium septē in classes diuisum, discipulos mille circiter con-
 tinet: qui numerus per se non exiguus, eo etiā maior ui-
 deri debet; quod aliae duae praeterea sunt in hac vrbe
 Academiae; quae, licet multo quam nostra inferiore
 frequentia, celebrantur tamen. Quo secundo schola-
 rum nostrarum progressu conturbati quidam, cū eius
 rei causam inuestigarent; Doctor Theologus prae-
 cipua existimatione uir, Iesuitas unicum curram unico
 funiculo trahere respondit: animorum uidelicet con-
 spirationem concordiamque, qua res paruae crescunt,
 significans. Conuictorum uero nostrorum centum nu-
 merus est, aut non multo secus; adolecentes omnes ho-
 nestis orti parentibus, naturaq; ad uirtutem propensi.
 Idem etiam aliorum Discipulorum studium pietatis
 est; ex quibus octo Magistrorum insignibus cohonestati,
 ad Societatem accesserunt: octodecim ad uarias Reli-
 giosorum familias aggregati sunt. Sodalitas Deiparae
 Kirginis, quae paucis ante annis instituta fuit, ab exi-
 guis

guis

guis profecta in ijs eo creuit, ut cum in multos reli-
 giosos cœtus introducta sit; tum uero in quinque clas-
 ses, ob multitudinem eorum, qui nomina darent, eam
 distribui necesse fuerit. Horum incredibilis quædam
 existit alacritas tum in voluntarijs pœnis christiano
 ritu subeundis, tum in ceteris hominibus ad catholicâ
 pietatem traducendis. Quidam cum simulatione pieta-
 tis quadriennium circiter hæresim Calvinianam occul-
 tasset; tandē nostra institutione aliorūq. exēplo ita ex-
 citatus est, ut commutata uolūtate hæresim abiurari;
 multisq. lacrimis generalem antea factæ uitæ confessionē
 fecerit, magnamq. librorum hæreticorum uim ad Ma-
 gistros detulerit, ut comburerentur. Alterius adole-
 scentis monitu femina primaria luxui dedita; cum u-
 niuersa familia generali confessione expiata, cognatis
 quamquam inuitis ac renitentibus, honestam uitæ ra-
 tionem iniiuit. Ex his adolescentibus, sacrosanctæ præ-
 fertim hebdomadæ sollemnibus, alij ante sepulchrum
 in domestico sacello excitatum precabundi pernoctarunt,
 verberibusq. in se ipsos seuerunt; alij humi ad
 lignum pro cervicali recubuerunt, aut genibus nixi,
 brachijsq. crucis specie extentis, rosaria sæpius percur-
 rerunt, cilicia gestarunt; alij uotiuas peregrinationes
 susceperunt. quæ ab adolescentibus tanta cum animi
 alacritate lætitiâq. præstari, eo etiâ admirabilius est,
 quo magis hæc ab hæreticis, inter quos degunt, omni-
 bus tormentis & machinis oppugnantur. Præterea si-
 quos morbo, domesticaque solitudine laborare sen-
 serint, horum non corporibus solum consulunt, quan-
 tum in ipsis est, uerum etiam animis. Itaq. panem ips-
 cete-

ceteraq. ad victū cultumq. corporis necessaria ostia-
 tim emendicant, magnaq. caritatis significatione mini-
 strant. quod officij genus illis exhibent maxime, quos
 nouerint heresis labe infectos, ut eorum corporibus cu-
 randis, animi quoque conualescant. Hæc de nostrorū
 Discipulorum probitate fama cum percrebuerit; sit
 ut precibus litterisq. ad principū uirorum filios priua-
 tim instituēdos, aut ad publice in Collegiatis Ecclesijs,
 Monachorumq. cœnobijs docendum, aut populos re-
 gendos certatim expetantur. Baccalaurei ex ijs septem
 & triginta, Artium Magistri unus & triginta facti
 sunt. Acta præterea est D. Cæciliæ historia, cuius ex-
 spectatio sola proceres aliquot excitauit, ut in ornatū
 theatri, aliosq. sumptus non exiguam pecuniæ summā
 conferrent; ipsa uero actio nonnullos D. Cæciliæ exē-
 plo induxit, ut duodecim studiosos iuuenes pauperes
 ad conuiuū inuitatos, pecuniā, vestibusq. nouis dona-
 rent. Conciones in æde maxima, ceterisq. templis, Vir-
 ginum præterea sacrarū ac uirorum cœnobijs, insigni-
 cum animorum fructu habitæ sunt; pluribus in susce-
 pta uite ratione confirmatis, & generali confessione
 expiatis. Quadraginta quinque hominum millia in æde
 nostra Christi corpus susceperunt, multoq. plures con-
 fessi. Generales insignium sexus utriusque persona-
 rum confessiones audite ducentæ sexaginta sex; in his
 nonnullæ eorum, qui aut tredecim, aut viginti, aut tri-
 ginta, aut quadraginta, aut etiam plures annos ingen-
 tia flagitia reticuerāt. Trecentæ amplius simultates dis-
 sidiaq. inter coniuges, aut filios parentesque sublata.
 Quibus rebus inductæ multæ sunt honestissimæ femi-
 næ, ut

næ, ut

na; ut matrimonij fidem sancte colerent: Virgines & Vidue; ut in virginali castimonia, pudicitiaq. persisterent. quarum nonnullæ amplissimis ortæ familijs, rebus omnibus nuncio remisso, Christo sese consecrarunt, vitamq. seueriorem susceperunt. Quinquaginta item in plurimis adulterijs incestisq. vel cum ipso Dæmone volutate, ad honestos mores reuocatae sunt. Tres a meretricio quæstu ad Penitentium, quas vocant, vitæ genus tractatæ. harum una cum desperationis fluctibus vehementius iactaretur; mentis tranquillitati reddita per nostros est. Quinque & triginta; qui partim à fide defecerant, partim defectionem meditabantur; ad catholicæ Ecclesiæ gremium rediere. Duo Monachi, cum sese incestis nuptijs miscuissent, alter etiã se a Catholica fide impie seiunxisset, ad religiosam iterum disciplinam reducti sunt. Sacerdos novem annos in pastoralis munere inter hereticos vixerat, quo toto tempore nequam crimina expiauerat; hic generali confessione facta, prouinciaq. illa tam animo periculosa deposita, cum Ro. Ecclesia in gratiam redijt.

COLLEGIUM TREVIRENSE.

Collegij Trevirensis familia duobus constat ordinibus. Primus eorum est, qui tum docendo, tum concionando, tum confessionibus audiendis, alijsque ex instituto muneribus, in salutem proximorum incumbat. Alter Nouitiorum, qui versantur in probatione. Horum egregium virtutis studium, & in suscepto vitæ consilio constantia spectata est. Germanus adolescens

Philo-

Philosophiæ curriculo confecto, nostræ esse se volēbat Societatis. ea re cognita parens filium reuocat in patriam, atque in medium rerum forensium tumultum detrudit; ut sic videlicet Societatis, ad quam blanditijs inductū a nostris sibi persuaserat, sensim obreperet obliuio. cum autem duos ipsos annos tum parens, tum amici constantiam iuuenis frustra oppugnassent; liber tandem ab eis dimissus ad nos est. Alter plurimis naturæ bonis instructus atque ornatus, iurisiurandi religione seipsum obstinexerat, Societatem se ingressurum: sed ut est illa etas lubrica, malorum consuetudine in perditissimos mores ita prolapsus est; ut, quo sibi omnem religionis aditum præcideret, legum studio sese addiderit. Is vnus e nostris litteris, qui veteris ipsum iurisiurandi admonēbat, ita commotus est, ut ne salute quidem familiaribus dicta, Treuiros illico ad P. Prouincialem contenderit, atque ad genua prouolutus, ut in Societatem adscriberetur, uehementer petierit. postea vero litteris atque internuncijs a patre sollicitatus, tamen in suscepto consilio fortiter perseuerat. Tertius Lotharingus est, parentibus locupletibus natus, artiumq. Magistri insignia Treueris consecutus, cui etiā opimum sacerdotium fuerat desponsum. Is cum spiritalibus exercitationibus vacaret apud nos, Deo duce mentem Societatis ingrediendæ suscepit. Qua re pater cognita Treuiros venit, aduocatoq. filio, eius consilium multis verbis in præsentia laudauit, quod se Deo addixisset; discedensq. filium in duersorium inuitauit. Negare nostri, magnum esse affirmantes in egressu periculum: sed cum pater instaret uehementius, filius ani-

mi incertus in patris sententiam concedit. Hic pater
 persona, quam sumpserat ad tempus, reiecta; filium
 alternis blandiendo, minandoque a suscepto consilio
 frustra conatus est auocare, atq. ut omnem fugæ spem
 filio præcideret, eum semper sibi affixum habebat, secumq.
 in eodem conclau lectoq. clausis foribus, simul cuba-
 re cogebat. Postridie cum a prandio ceteris omnibus
 digressis, filius paterq. soli relictæ essent, & pater ob-
 dormisceret, adolescens animo multâ uersans, tandè
 cubiculi fores clam reserat, patrisq. pallio sumpto ad
 Collegium redit. Eodem paullo post uenit pater, ira
 incensus, filiumq. sibi restitui iubet. Negauit P. Re-
 ctor ab se adolescentem aut fallacijs abductum, aut in-
 uitum retineri; illiq. integrum esse manere, nec ne re-
 uientem autem ad religionem nec potuisse, nec uero de-
 buisse repellere; simul adolescentem iubet accersiri, a
 quo pater quærit, cur fugerit: dicere incipientem in-
 terpellat; pugnoq. intento, mortem, ni secum abeat, mi-
 nitatur. Cum iuuenis præcise negaret; ut eum rapere
 uoluit, comitesq. ut iuuarent, monuit: sed clausis Colle-
 gij foribus eorum impetus fractus est, itaq. re infecta
 furens è Collegio erupit. Redit postridie pater, filiumq.
 repetit; P. Rector idem quod superiore die respondit
 æquum scilicet sibi non uideri, ut aut quis inuitus à reli-
 gione pellatur, aut in religione retineatur inuitus. Hic
 ille ira impotens vix à nobis manus abstinnit; dixitq.
 venditis omnibus, habitationeq. Treuiros translata, se
 tēpora omnia obsessurū, ut vel in tēplo filium sua manu
 confodiat: cūq. frustra Suffraganeum, aliosq. principes
 uiros in nos incitare conatus esset, reuertit in patriā.

Disci-

Discipuli mille numerantur, honesto loco nati plurimi, in his Conuictores octoginta, ex quibus adsciti sunt in Societatem Philosophi tres. Inter externos discipulos conuictoresq. B. Virginis Mariæ instituta sodalitas est, ita ut singuli binos cætus separatim habeant, in quorū alterū adolescentes superiorū classiū, in alterū inferiorū adscribatur. Hi quattuor cætus quattuor inter se B. Virginis præcipuos festos dies distribuerūt, quos orationibus, carminibus, frequenter etiam dialogo celebrent. Qui autem hoc anno in templo nostro sacram synaxim sumpserunt, eorum est summa. 22. millium; ut interim eos taceam, qui à nostris per confessionem expiati, suis in paræcijs illud sacramentum obiere. Confessiones auditæ plurimæ etiā eorū, qui annos viginti trigintaue magna scelera occultabant, aut numquam omnino in uita fuerant confesi. Vnus è nostris quinquaginta supra quingentās generales confessiones excepit. In sacrarum quoq. Virginum monasterijs præclare opera collocata est. Vnius siquidem monasterij Virgines omnes, totius antea cæta uitæ generalem confessionem instituerunt; itaq. multæ in religiosa uitæ ratione confirmatæ, aliæ ad animi tranquillitatem ac morum facilitatem traductæ. Vnus ut à se deserta religionis castra repeteret, adductus est. Mulieres à flagitiosa uitæ consuetudine reuocatæ non pauca. quarum una cū annos quindecim insciente marito, rem cum adultero habuisset; nocte quadam à dæmone sublimis rapta est: filia uero clamante, matremque, ut Dei opem imploraret, adhortante, lecto restituitur. Hanc postea cum re cognita maritus dimittere vellet;

uellet; opera nostrorum effectum est, ut, fide mutuo
 data acceptaque, res tota obliuione perpetua delere-
 tur. Altera ex perpetuis coniugij molestis desperatio-
 ne concepta, mortem sibi consciscere constituerat; &
 quo facinore filij trimi uocibus reuocata, mox confessa-
 riū adijt, animiq; tranquillitati restituta est. Capitis
 etiā dānatis p̄aesto fuimus; ex quo numero unus nobili
 genere natus ad catholicam fidem conuersus est. Iaco-
 bus Treuenensis Archiepiscopus tum alias saepe,
 tum extremorū tempore, quanti Societatem face-
 ret, declarauit. Pridie enim eius diei, qui sanctissi-
 mae Trinitatis sacer est; sacros ordines in sede nostra
 contulit, uestesq; multas sacras auro intextas magni
 precij dedit. Ipso autem S. Trinitatis die, rei diuina
 interesse, cererum, ut sollemne est, accipere, pran-
 diumq; nobiscum inire constituerat: sed ipsa nocte mor-
 bus ingrauescens, illius cogitationes dissipauit; D. ta-
 men Praeposito suas uices delegauit. Die Sabba-
 ti sub uesperam subitus morbus omnes illi sensus ade-
 mit; tandem redeunte animo, uoces illas identidem
 iterabat, O sancta Societas; quibus uerbis, quantum
 sibi in Societatis precibus praesidium constitutum arbi-
 traretur, ostendit: atq; ita extremum spiritū Deo red-
 didit. Archiepiscopi morte complures existimabant
 actum esse de Societate; nosq; nostro patrono destitu-
 tos, breui ex urbe exterminatum iri. Sed nimirū Deus
 praesto ijs est, quorum consilia omnia ad ipsum referū-
 tur; paucis enim post hebdomadis Ioānes Schonebergh
 Praepositus, nostrae Societatis amantissimus, in demor-
 tui locum susceptus est. Is postridie quam Episcopus
 creatus

creatus est, P. Prouincialem, et P. Rectorem ad prandium humanissime inuitauit. cumq. de bonis Collegio donatis controuersia excitata esset; edixit nequa eius rei, utpote iniustæ, iudicium, aut actio postulantibus daretur; pœnis etiam, si opus esset, hominum audacia coerceretur. Idem, cum uiri aliquot grauissimi essent auctores, ut nos perinde ac ceteri religiosi, ex Collegij censu, ad Imperij difficultates subleuandas, tributum conferremus; restitit semper, atq. ut nostris priuilegijs & immunitate frueremur, effecit.

COLLEGIUM MOGVNTINVM,
& Herbipolense.

Moguntinum gymnasium auditoribus septingentis frequentatur; in his Conuictores octoginta numerantur. Magistri Artium facti sunt viginti, Baccalarij duo et triginta. Ex ea familia famulus vnus decessit; qui cum ingrauescente morbo cæcus factus esset, oculorum usum aqua benedicta diuinitus recuperauit. Euocantur identidem in pagos nostri, ut Parochos confessionibus audiendis, alijsq. pijs muneribus iuuent. quare vnus e nostris confessiones exceperit ducentas; Parocho ademit concubinam: duos adduxit, ut preces horarias recitaret; quattuor, ut ante sacram Synaxim, cum inimicis redirent in gratiam. Duo ab hæreticorum erroribus ad Ro. fidei veritatem transierunt, vnus Sacerdos, qui hæreseos semina sparserat in patria: Polonus alter, qui cum ad oppugnandum Sanctorum cultum

M sex

sex & viginti argumentis instructus Basilea venisset, primo congressu manus dedit.

Herbipoli ab hæresi ad Catholicam fidem, quadraginta reducti sunt. ex quorum numero Sacerdos fuit quem flagitiosa mulier ad hæreticos pertraxerat, ut sic videlicet nefarijs amoribus operam licentius darent. Alter concionator fuit, qui multis Germaniæ Prouincijs peragratis, plurimos mortales tum dicendo, tum scribendo hæreseos labe infecerat. Hic tandem post multos sermones cum nostris habitos, hæresim publice in æde nostra abiurauit; atque in Conuictorum domum admissus, sanctissima sacramenta diu frequentauit: inde profectus in patriam, sorores & amicos ad Catholicam religionem excitauit. Alij ne magno quidem proposito periculo, a Catholicorum & nominatim nostrorum consuetudine deterreri potuerunt. In hospitali quadam domo cum omnes plurimis erroribus imbuti essent, nostri Sacerdotis opera & consilio ad veritatem redierunt. Eadem exstitit Sodalium B. Virginis in hominibus iuuandis industria: ad orthodoxam enim fidem viginti reuocarunt; ad Christi corpus suscipiendum octoginta impulerunt; ducentos quinquaginta duos, ut crimina confiterentur, induxerunt: ex quibus viginti, vniuersæ vitæ confessionem instituerunt.

COLLEGIVM SPIRENSE.

SPiræ ducenti Auditores numerantur; plures omnino futuri, nisi ciuitatis lege prohiberentur: eorū tamen egregium religionis studium est. Puer vnus, puerili

puerili quadam morositate, ut parentes heretici toto Quadragesimæ tempore carnibus abstinerent, effecit: idem matrem induxit, ut nostras conciones audiret, quod affirmaret fore, ut æternis inferorum ignibus addiceretur, nisi mature ad Catholicam fidem reuertetur. Alter item decennis, cum apud patrem accumberet, carnibusque vestri Quadragesimæ diebus cogeretur, carnes oblatas artificiose incidit, & in saccum coniecit. Hæresi liberati septem & viginti, quorum plerique errorem cum nutricis lacte suxerant. Cuius Spirensis filia Demone correpta est, hanc sanare aggressi heretici, fere perdidērunt. itaque, quamquam ijs repugnantibus, ad templum nostrum tandem venit; ibique hæresim detestata, Christi corpus sumpsit, atque in sanitatem illico restituta est. Mulier cum mariti precibus exorari se passa esset, ut extra urbem ad hereticorum baptismum celebrandum, & infantem suscipiendum proficisceretur, eiusque rei inter baptismi sollempnia religio quadam illi esset oborta; imperfecta omnia reliquit, & in urbem rediit. Ferdinandus Bauaria Dux cum iter in Eburones haberet, noctem unam hic substituit: ac postridie priusquam via se commisit, templum nostrum religionis causa adiuit, & singulos comiter salutauit. Quæ res argumento fuit, quanto Societatem nostram amore clarissimus Princeps prosequeretur.

COLLEGIVM FVLDENSE.

Qvam utiliter Fuldæ nostri uersentur, uel ipsorum hostium testimonio comprobatur; qui ne-

M 2 gant

gant ullum in tota Buchonia veteris religionis studiorum reliquum futurum fuisse, ni se huc Societas contulisset. P. Rector, cū ferijs Paschalibus de augustissimo Eucharistiæ sacramento sex horas concionatus esset; æquissimis omnium tum hæreticorum tum Catholicorum auribus vsus est. qua concione inducti hæretici plurimi sunt, vt Confessionis & Eucharistiæ sacramenta obirent. Quo fit, vt cum multi hac iter negotiorum causa faciant; ij ad suos reuersi summis laudibus Societatem extollant: ex quo numero Consul Prætorq. hæreticæ fuerunt ciuitatis, qui concionatorem nostrum in cælum ferunt. Eandem de Societate opinionem Fridestariæ noster Sacerdos concitauit, qui cū ab oppidi Canonicis rogatus esset, vt concionem haberet; æque Catholicis & Lutheranis, qui ad audiendum curiosius confluerant, satisfecit. Frater item Coadiutor profectus in patriam, adeo suos sibi ciues vitæ exemplo, & familiaribus colloquijs de penitentia fructu institutis, conciliauit; vt nullo modo vellent a se hominem dimittere: ac faterentur hætenus se in magna rerum diuinarum ignoratione versatos: Parocho scortum detraxit; atque vt eius rei emendationem publice promitteret, effecit. Itaque iam vel ipsos hæreticos laudatores habemus. cum enim frequenti procerum conuentu quidam nos criminibus maledictisq. proscinderent; Lutheranus vir primarius nostram defensionem acriter suscepit, illaq. omnia, quæ conferrentur in nos, ficta esse dixit; seq. cum studiosissime in nostram vitam moresq. inquisisset, nihil iure reprehendere unquam potuisse. Venit ex Polonia nobilis senex, annum

centesimū sextum agens, qui nostrorum conspectu plurimum recreatus est, quod iam pridem Catholicum nullum uidisset. Is digressus a nobis paucorum dierum itinere, in morbum incidit; statimq. Fuldam se reduci iussit, ut in nostro templo sepeliretur; atq. ut id impetraret, urbis Gubernatorem deprecatores adhibuit. Itaq. mortuo funus quam amplissimum curatum est a Sodalibus B. Virginis, pompaq. per forum vecta: mouit maxime admirationem ciuitati, quæ ad spectaculum conuenerat, florum fertorumq. uis, quibus ille suas exsequias celebrari iusserat, ut perpetuo a se cultæ uirginitatis testes essent.

COLLEGIVM HEILIGEN-
stadienſe.

Heiligenſtadij pestilētia late graſſata est in ciuitas Senatoresq. sed quamdiu fuit, quæ Dei benignitas est, nos non attigit. Neque tamen interea concionandi, doctrinamq. Christianam docendi consuetudo interrupta est. Omnino magnum est Societatis nomen in his partibus, atq. ab ea sibi multum hæretici metuunt: nonnullisq. in locis publico edicto, multa etiam proposita, cautum est, ne quis ad nostras conciones ueniat. Astrologus quidam ex eorum grege uaticinatus est nuper, fore, ut nostri Hassiam uniuersam occupent. Ciuis quidam annos natus septuaginta, cum membris omnibus captus ac debilis domi decumberet; annū alterum & trigesimum Pænitentia & Eucharistia Sacramentis caruerat. Is cum Sacerdotem nostrum euo-

M 3 casset,

casset, dixit sibi a parente, anno domini 1525 predictum, fore ut ipse in gravissimas malorum tempestates incideret; posthæc venturos spectata doctrina ac probitatis viros, a quibus confirmaretur; eos existima re sese nos esse. itaq. Sacerdoti confessus, ab eodem, Christi corpore, quod abesset Parochus, impertitus est. Hæretici conuersi sunt octo & triginta, in his Ludimagister, Iurisq. consultus magno rerum usu uir. Parochi salutaribus monitis ad gregis custodiam instructi; ex quibus vnus concubinam dimisit. Apostata ite post quintum demum annum ad religionem reductus. Quibus rebus effectum est, ut uetus pietas atq. religio in hanc urbem redüsse uideatur: nam & pie admodum sacrificio Missæ dant operam: palam rosaria gestant, supplicationes publicas rite habent; cumq. Christi sacrum corpus circumfertur, magna pietatis significatione prosequuntur; aliaq. non parua Christiani animi signa dant.

COLLEGIVM MOLSBEMENSE.

NEquè mitior fuit annus Molsbemensibus ciuibus studiosisque, nosq. inter contagionē Deus Opt. Max. seruauit incolumes. Quo tempore admirabilis quedam caritas, amorq. in nos singularis omnium ciuium exstitit; cum certatim villas nobis, quo nos reciperemus, offerrent. Argentinensis Præsul omnia, quæ ad Societatem augendam pertinent, tanto studio suscipit; ut tametsi id cum multis faciat, eius tamen rei principatum appetere uideatur: nam & pestis remedia

dia magni precij donauit, nobisq. permisit, ut de tribus locis eligeremus, in quem nosmet pestilentiae tempore conferremus: muris nouis & altis Collegium sepsit, & amplam aedificationem aggressus est, quae Collegium, domum Conuictorum, scholasq. unico ambitu complectatur, opere eleganti & sumptuoso. Iacta sunt fundamenta Idibus Martijs, quo die is cum P. Rectore primum lapidem rite posuit; tum certatim alij, qui praesentes aderant, saxa in fundamenta coniecerunt. testatusq. Princeps est, in ea se re unam Dei gloriam, Ecclesiae Catholicae amplificationem, suaeque diocesanos utilitatem spectare. Morbi tempore P. Rector Tabernas nobile Alsatiae oppidum excurrit; concionibusq. ita multos permouit, ut sperarent breui antiquam religionem restitutum iri; pleriq. etiam aegre ferrent in concedendo Collegio sibi Molsheimenses praelatos; multi etiam sua se pecunia Collegium nobis aedificaturos pollicerentur.

COLLEGIVM CONFLVENTINVM.

Ciuitatis Praesul nihil in nobis colendis ornadisq. praetermisit, quod aut in re aut in uerbis positum sit: ut primum enim Archiepiscopus ipse creatus est; illico ad fundandum Collegium hoc animum adiecit; atque ubi se obtulit occasio, omnia eius in nos studia exstiterunt insignia. Nec uero nobis Archiepiscopus amicior, quam cuncta ciuitas: Senatus enim, simul ac ludum primum aperuimus, magnificum gymnasii aedi-

M 4 ficium

ficiū inchoavit; quod ut speramus, brevi absoluetur. Obijt in hac ciuitate P. Gulielmus Ruiffembergh, qui tantum apud omnes desiderium sui reliquit, vt Archiepiscopi Cancellarius, vir de Rep. & Societate optime meritis, in litteris, quas ad familiarem dedit, adscripserit, maiore beneuolentia desiderioq. prosecutos Confluentinos unius Iesuitæ mortem, quem proceris cuiusdam, qui per eos dies uita decesserat. Ex Consulibus alter ab hæresi Caluiniana ad Catholicam fidem traductus est, librosq. hæreticorum, quotquot domi habebat, Kalend. Ianuarij muneris loco ad nos misit. Is, cum ageretur in Senatu de recipiendis Belgis exsulis ea lege, ut fidem publice profiterentur; acerrime restitit, cum id nequaquã satis esse diceret, sed necessarium præterea esse, ut eodem sacrosanctæ Euchariæ sacramento uterentur. Nostri gymnasii architectus ad Catholicam religionem propensus, nondū omnem ex animo scrupulum exemerat. itaque aliquando sororis uirum ex Lutherana prædicantium familia, secum deduxit ad Collegium, eumq. cum nostro concionatore commisit: consilium erat, qua ostenderetur uictoria, eo se inclinare. Cum autem Lutheranus in eum locum ueritatis deductus esset, vt & magistrum suum pugnantia loqui, & Patrum S. R. E. admirabilem esse confessionem fateretur; Architectus sese ad Romanam Ecclesiam adiunxit. Alter à primis annis hæresi imbutus à concionatore nostro, in quem ipse solebat in omni sermone multa probra conijcere; generali confessione expiatus & cū Ecclesia reconciliatus est. Supplicationem in hac vrbe habere mos erat, in

quæ

qua patria carmina hymnosq. B. Virgini Mariae ciues decantabant. hic mos viginti iam annos hereticorum calumnijs interruptus, a nostro concionatore reuocatus est. Apostata ut sceleri desert. a se religionis honestam aliquam excusationem prætenderet, multorum criminum Superiores suos Fratresq. ceteros insimulabat; hic item a nostris ad monasterium est reductus. Hebraea Virgo caelestibus quibusdam visis ad Christi fidem impulsam, christianis præceptis imbuta a nostris est, & sacro fonte in maxima urbis paræcia lustrata, inspectante Archiepiscopo Treuirensi; qui cum puellam baptizare non potuisset, eam tamen e sacro fonte suscipere voluit, grauiq. oratione ad constantiam cohortatus, doctem præterea & honestam habitationem illi curauit.

MISSIO PADERBORNENSIS.

Paderborna ciuitas Cathedralis est in Occidentali Saxoniam, quam tunc Vuestphalam uocant; ibi Socij aliquot, anno superiore a nobilium Canonicorum Collegio euocati, populis erudiendis utiliter inuigilat. Atque initio quidem calumnijs & concionibus improborum exagitati, patientia modestiaque aduersarios non fregerunt solum, sed etiam plurimorum sibi animos & beneuolentiam conciliarunt. Canonicos uero habemus nostri studiosissimos. Cum quidam Epithalamium scripsisset, quo in Pontificem, Ecclesiam, castitatis cultores inuehebatur; id ægre adeo tulerunt Canonici, ut Rectori, cuius id culpa factum videbatur, conuitium mirificum fecerint; habitoq. Canonicorum
 & Ma-

& Magistrorum conuentu, iusserint a Sacerdote nostro librum publice refelli. quo iudicio multorum licentia repressa est, qui famosos libellos tum in nos, tum in Romanam Ecclesiam conscriptos quotidie in populum spargere solebant. In temulentum præterea hominem, qui in quendam nostris petulantius insultasset, graviter animadvertissent; nisi supplicium illi essemus deprecati. Mulier energumena, quæ obuios quosque pugnis, lapidibus, omnique telorum genere petebat, adducta ex vicinis locis ad nos est, ut catholico ritu demonem fugaremus. Hæc dum in templo exorcizatur, subito impetum fecit in primarios adolescentes Lutheranos, qui cum se presenti mulieris furori subtrahere non possent, aqua benedicta illi obiecerunt. mirum dictum: repente omnis ille impetus concidit. Cum autemurgeret Sacerdos Demonem ut egrederetur, respondit is migraturum se in proceris cuiusdam, qui aderat, cincinnos. negavit Sacerdos; tum ille, ad mulierem, si accidat ut expellatur, rediturum se dixit; id etiam se insciente fieri Pater prohibiuit. tandem cum magna pituitate, mulier Demonem quoque euomuit. Paucis post diebus Sacerdoti vigilanti nocte intempesta Demon adstitit, suumque se domicilium, ex quo fuisset exturbatus, repetere dixit; id se, ipso ignaro non ausum: ex quo itidem domicilio secundo, & tertio a Patre expulsus est. Quæ res cum uulgata esset, plurimi huiusmodi homines ad nos deducti sunt; quorum plurimi quæ Deo gloria sit, curantur nullo alio remedio, quâ aqua benedicta, & sacris agnorum Dei cereis imaginibus. In Sarisia (loci nomen id est) Monasterium est
 cui

cui præest ex Comitibus de Coluana mulier prudens, Latine Græcisq. litteris instructa; hæc nobis auctoribus illius familiae mores egregie correxit, neq. ad eam familiam aggregari aliquam patitur, quæ in Catholicam religionem non iurauerit. Aliud in Saxonia Monasterium cernitur, quod fama est olim a trecentis monachis incoli solitum, qui cum sibi inuicem ad sacras preces recitandas succederent, in perpetua quadam diuinarum laudum statione erant, quorum pietas illustri miraculo diuinitus comprobata est, nam diu singulis annis, dominica tertia Quadragesimæ, Angeli duo cælo delapsi, noctu palam e matutinis precibus Responsorium de Ioseph Patriarcha præcinebant. Stetit hæc disciplina annos 300. paulatim postea bellorum tumultibus, & hereticorum incursionibus dilapsa est, tantaq. multitudo ad decem redacta. Abbas Imperij Princeps bis nostrum concionatorem euocauit, ut ad Abbatum conuentum, & reliquam multitudinem, quæ ad nondinas confluxerat, de rebus diuinis verba faceret. Cum autem fama dissipata esset, Iesuitam in Monasterij eade concionaturum, ingens hominum multitudo ex Saxonia, Brunsuichia, ceterisque vicinis locis confluxit, in his numerati sunt concionatores 50. partim Lutherani, partim Calviniani: ac maximi Superintendentis ea fuit sententia, dignam esse concionem, quæ typis ad posteritatis memoriam maderetur; neque se adduci posse, ut crederet hominem Iesuitam esse, secus enim se hætenus de illius ordinis hominibus sensisse; diuersam uidelicet a Christi præceptis doctrinam eos tradere.

MISSIO AQUENSIS.

Nullus fere iam locus est, quo hæc hæresū pestis non peruat: seroq. resistimus ei, cum aliqua Principū virorū aut dissimulatione, aut incuria confirmata sit. Id nuper experti sumus in Aquensi Rep. in qua, alter annus est, cum parua hæresis scintilla contempta, tantum excitavit incendium, ut vereamur, ut aliquando possit extinguī. Unus repertus est Ecclesiæ B. Mariæ Decanus vir clarissimus, qui primam periculi procellam exceperit, ac tum concionibus tum auctoritate sua sustinuerit aliquamdiu: sed cum ingrauescenti in dies malo unus diutius resistere non posset, a P. Provinciali auxilium petijt. Aquisgranum profecti nostri statim sic populum ad pristinae religionis studium excitarunt, ut dies noctesq. cum ea omnes cura excubaret, ut præsentī malo mature obuiā iretur. Ex altera parte fremebant hæretici, & Senatui supplicem libellum obtulerunt, quo petebant, ut suos sibi conuentus tuto palam celebrare liceret; liberumq. cuilibet esset, quā uellet, religionem sectari; Senatūq. in eam rem inclinantem, Catholicorum constantia consensioq. erexit. Quare cum iam res ad seditionem spectaret, Episcopū Leodiensem, & Iuliacensem Ducem Imperator misit qui res componerent; deditq. ad Senatū ciuesq. litteras, quibus imperabat, ut Magistratus ex Catholicorum corpore crearentur, neq. quidquam in ijs, quæ ad religionē pertinerent, nouaretur. Cū autem Comitiorū tēpus aduenisset, vnaqueq. factio sui corporis, Consules creauit. Commissarij, ex Imperatoris sententia

eos

eos Consules, quos Catholici iussissent, confirmarunt;
 usque Reip. gubernacula tradiderunt. Id ægre ferentes
 heretici, ipsis Commissarijs inspectantibus, manu fa-
 cta, curiam, forum, portas urbis occupant; clavesque
 civitatis Consuli catholico extorquent: Re cognita Im-
 perator uehementer commotus est, omniaque resti-
 tuti iussit; Electoribus præterea Treuirensi &
 Coloniensi negotium dedit, ut tumultum
 compesterent. Nostri interea

Coloniam secesserunt,

tantisperdum res

sedetur, quod

breni fore

spera-

mus.

COLLEGIUM

PRO-

PROVINCIA
GERMANIÆ

Superioris.

VERSANTVR in Superioris Ger-
mania Prouincia octo domicilijs, cen-
tum septuaginta quattuor de Socie-
tate, Ingolstadij quadraginta quat-
tuor, Dilingæ triginta, Monachij vnus
& viginti, Hallis tredecim, Oeniponti quattuordecim,
Lucernæ duodecim, Lanspergæ in Domo Probationis
vixinti quattuor, Augustæ octo. Mortui quinque sunt.
In Societatem recepti septemdecim.

COLLEGIUM INGOL-
stadiense.

INgolstadij sex ab hæresi reuocati sunt; in his qui-
dam ex prædicantium genere, qui Lutheranam
hæresim annos decem & octo pro concionibus doce-
bat. alterum item hæresi addictum doctum hominem
sodales B. Virginis impulerunt, vt libros hereticos
combureret, riteq. peccata confiteretur. Vnus à trigin-
ta passuum millibus huc vsque ad nos contendit,
ut generali confessione expiaretur. Parochus Theolo-
giæ licentiatus, & Frisingensis Suffraganeus designa-
tus,

tus, antequam id munus iniret, spiritualibus Societatis exercitijs apud nos erudiri voluit: quod idem tres alij in his Monachus unus, fecerunt.

COLLEGIVM DILINGENSE.

Sane quam magnam uidetur habere Dæmon in hos populos potestatem; eosq. spectris horrificis ter-
rere, & a veritate fallacijs abducere consuevit. Adolescens cum nouem annorum spatio nullam plane animo requiem inueniret, ad nos se contulit; eique fores pulsare uolenti ter Dæmon apparuit, qui eum ut nobis relictis, rediret in patriam, hortabatur: is tandem heresim detestatus, ad Religiosorum hominum familiam accessit. Alium Dæmon rapere conabatur, is, re nobis exposita, confessione generali expiatus, sacraque agni Dei imagine, rosarioq. munitus, periculo liberatus est. Ad Catholicam fidem traducti septem; in his Polonus dynasta, qui cum in amplissimam parētis successerit hereditatem, plurimū etiā religionem amplificaturum speramus. Sacerdoti e nostris iter habenti vir pius, qui eum hospitio acceperat, duo sane admirabilia narrauit, quæ ijs in locis non ita pridem contigissent. Retulit is, cū homo sibi notus Sancti cuiusdā viri statuæ brachia præcidisset; eius vxorē, eo ipso anno, filium sine brachijs peperisse. Coniugem item alterius, qui SS. Episcoporum capita gladio decussisset; filios amentes, capitibus in tiaræ speciem fastigiatis, genuisse. Alij ligneam B. Virginis Mariæ statuam comminuerè aggresso, assulam securi excussam in nasum incidisse, eumq.

se, eumque putruisse; hominem vero cum frustra medicamenta omnia adhibuisset, tandem mortuum esse.

COLLEGIVM MONACHIENSE,
& Oenipontanum.

Monachij liberati sunt heresi quadraginta, quorum unus confessus illico vita decessit; multi plures in religione confirmati. Mulier, cui fuerat unicum lacte Lutherana heresis instillata, ad Catholicam fidem conuersa, eo consilio ad suos redijt, ut eos ad veritatem traduceret. Furiosus aqua lustrali epota, illico ad sanitatem redijt. Sex meretrices Principis liberalitate in matrimonio legitimo collocatae sunt. Septē aliae, quae clam corpore quæstum faciebant, ad honestatem traductae. Mulier, quae se Damoni deuouerat, quinquemillum passuum itinere confessionis causa contendit ad nos. Valerudinaria frequentata sunt; pecunia corrogatae in egenos egrotosque; discordia sublata; Christiana doctrina pluribus locis tradita, & alia ex instituto munera praestita.

Oeniponti octo sunt ab heresi abducti; generales confessiones audita quadraginta. Parochi & vicinis locis ad nos confessionis gratia uentitant. Virgines tres Deo se dedicarunt; unus ad Franciscanorum familiam adiectus est; aliter ab inferenda sibi morte reuocatus; inter ipsos coniuges pax constituta; nefaria pactiones rescissa. Conciones, quae tribus in locis habentur, nobilium uirorum frequentia celebrantur; plurimique ipsi inducti, ut uitae genus mutarent. Sodales B. Virginis omni pietate ac religione ceteris antecellunt; ipsi sellem

ne est litaniae B. Virginis in huius urbis templis decantare; quod cum quidam magnae auctoritatis uiri non probarent, moremque illum tollendum iudicarent; Brixinensis Episcopus acriter restitit; atque ut sodalium conatus iuuarent potius, quam prohiberent, edixit. Hoc sodalium Nuncius a S. Cruce noui diplomatis et privilegijs ornavit atque auxit. Sereniss. Archidux cum alias, tu nuper sua in nos beneuolentiam testatus est, sacris quinq. vestibus, cum cetero instrumento donatis.

LVCERNENSE ET AVGVSTANVM
Collegium.

LVcerno nostri ad egrotos iuuados tota urbe adhibentur; quorum non animis solum, sed etiam corporibus nonnumquam medentur. Quamdiu pestilentia fuit, affectis subuenerunt; neque eorum opera defuit in extremo certamine constitutis. Egregia vero est fabri cuiusdam pietatis plena hospitalitas; qui Flandros acceptos hospitio non ante discedere patitur, quam crimina expiauerint. Suffraganeus Constatiensis, dum Heluetiam lustraret; Sacerdotes quosdam, quos institueremus, ad nos misit. Ciuium item controuersiae a Senatu saepe reuocantur ad nos, ut facilius componatur. Huius loci Praefectus vir nobilis, nostrique amantissimus, Lanspergam profectus est, ut Societatis nostrae meditationibus vacaret. Episcopus Vercellensis qui apud Imperatorem Nuncij Apostolici munere fungitur, Societatem magni facit; nostroque in templo Missae sacrificium peregit, Rectoremque secum aliquot dierum itinere duxit, ut suas confessiones exciperet.

N Colle-

Collegium Augustanum licet recentissimum sit, spē tamen magnā frugis præbet; Ab hæresi reuocati sunt quindecim: in his vnus genere Saxo, matrē fortunāsq. omnes ad catholicorum sedes transtulit. Nostri patroni, qui plurimum in hac vrbe valent auctoritate, aquam iugem in Collegium deduxerunt, eo ipso tempore, quo maxima in ciuitate siccitas erat; nouisq. privilegijs confirmarunt hortos, quos cum amplissima domo anno superiore nobis dederant. Iidem nos contra Hæreticorum maledicta tuentur egregie: ac nuper quidem Lutheranum concionatorem coegerunt, vt ea reuocaret, quæ pro concione in Sacerdotem nostrum criminose comiecerat: lataq. lex est, vt prædicantes omnes, (quindecim ij sunt in vniuersum) à maledictis in Societatem abstineant.

MISSIO FRIBVRGENSIS.

Annus iam agitur, cum duo è nostris, Pontificis Maximi iussu, Friburgum profecti sunt, vt Collegij futuri fundamenta ponerent. Ii a Clero & vniuerso Senatu Friburgensi amplis ædibus excepti, humanissime tractantur; Senatus præterea certos patronos & procuratorem constituit, ad quos concursus sit; multisque inuitis ac renitentibus primarijs viris, Monasterij vicini bona omnia nobis adsignata sunt: iamq. ex nostra vicinitate Hæretici non nihil sibi metuumt, deq. audacia plurimum remiserunt. Nostri interea confessionibus audiendis, concionibus habendis, Christiana doctrina tradenda, ciuium animos sibi valde conciliarunt.

PRO-

PROVINCIA
AUSTRIAE.

VISUNTUR In Austriae Provin-
cia Societatis domicilia quinque, in
quibus Socij numerantur centum no-
naginta septem, Viennæ quidem octo
& quinquaginta, Pragæ triginta
quattuor, Olomucij unus & quadraginta, Græcij octo
& viginti, Brunæ triginta tres. Societatem inire octo-
decim. Obijt unus.

COLLEGIUM VIENNENSE.

Magna fuit tum Imperatoris, tum reliquorum
civium in nos hoc anno beneficentia: nã præter-
quam quod aliquot cubiculis Collegium est auctum, &
domestica supellex renouata; templum præterea, tem-
pliq. fores tabulis affabre pictis ornatum est. Hispa-
nus quidam moriens florenos centum quinquaginta
legavit: alius quadragenos octonos in annos singu-
los, quoad vixerit, aureos nûmos Collegio adsignavit:
Parochus domum paternam cû hortis Collegio dedit,
ea tribus aureorum millibus æstimatur. Imperator au-
tem S. Annæ redditus diplomate nobis attribuit, sine
quibus is numerus nostrorum sustineri non poterat:

N 2 Impe-

Imperatoris mater hac iter faciens, præter florenos mille, peristromata 15. ex holoserico aureis, columellis distincta eximij operis nobis reliquit in monumentum suæ in nos beneuolentiæ. Gymnasia nostra cū frequentia tum nobilitate auditorum celebrantur in dies magis; ex ijs multi ad Præpositorum Abbatumque munera sunt electi. Episcopi Passauensis, Vratislauenensis, Gurcensis, Quinqueecclesiensis, Agriensis; Archidux item Styriæ, ceteriq. non pauci Austria clarissimi uiri, certatim suos alumnos fratresq. in nostram disciplinam tradunt; plurimi etiam locorum excluduntur angustijs. His omnibus, qui sunt e sodalitate B. Virginis, pietate & religione præstant. horum numerus fere duplicatus est, lectis in eam S. Barbara sodalibus, atque ex duabus sodalitatibus una facta. Sodaliū exemplo potissimum inducti Consul, Prætor, alijq. præterea Consulares Senatorijq. uiri, ac dynasta, Romanæ catholicæq. fidē publice professi sunt. Tres legati Apostolici hac iter habentes sodalibus adnumerari uoluerūt; quorum unum de sodalitate optime meritū uitæ sumptum sodales publicis exsequijs prosecuti sunt. Proximū Galliarum Regis demortuū coniux in hanc sodalitatem adscribi uoluit; ut eam saltem nomine dato illustraret, cum ad cœtus uenire non posset: ornamentaq. obtulit, sacello trecentorum florenorum precio; atque tum ipsa, tum aulici fere omnes nostris confitentur. Imperatrici uero, quæ etiam in Sodalium numerum referri uoluit; in Hispaniā proficiscenti religiosum uaticum Sodales ultro detulerunt, cum alij Rosaria seruituros, alij alia pœnarum aut deuotionum gene-

ra sese obituros recepissent . Imperator autem omnia cum nostra tum Christianæ Reip. causa videtur velle . is, auctore Academia Cæcellario viro religioso, quiq. nostra olim disciplina fuit institutus , quamquam re- nitentibus multis edicto cavit , ne quisquam in Vien- nensi Academia, in qua duo item è nostris Theologiæ habent scholas, Doctorum insignibus posthac honesta- retur, nisi qui ex Pij IV. Pont. Max. sanctione, in ca- tholicæ fidei formulam iurasset . Eadem in nos etiam Ernesti ac Maximiliani, Imperatoris fratrum officia constant ; quorum maxime opera factum est, ut ij pro- scriberentur, qui Augustanam illam confessionem, re- uera legum omnium confusionem inuehere conaban- tur . Atque idem plane de veteris affirmare possumus ; apud quos magna est Societatis opinio, eiusq. opera, et consilio ad omnia vtuntur . Pannonij Episcopi cum in- has regiones veniunt, latinis nostrorum concionibus in- teresse, nostrisq. confiteri consuevere . Cum noster con- cionator de fenerationis malis perorasset, trecenta millia florænum repetita sunt à Prouincialibus sine fenore, pactionesq. intercise . Haberi cæptæ sunt con- ciones in pago celebri ; cuius ager decem annis negle- ctus, in siluam degenerauerat . Tres mulieres, cum in partu periclitarentur, sacra confessione, agni que Dei imagine liberatæ sunt ; qua etiam ratione energumeni duo sunt in sanitatem restituti . Turcæ duo, mulierque vna Anabaptista annos nata 60 . cū filia nubili nostro in tēplo baptizati sunt . Quidā, qui superioribus annis à Societate, atque adeo catholica defecerat fide, con- traq. Societatem dialogum scripserat ; sapere tandem

N 3 cæpit,

cōpit, atque heresim detestandam per hōtēnas à nostris
vi reciperetur, suppliciter petiit: cuius tamen precibus
iustus ob causas adhuc satisfactum non est.

Ex hoc Collegio Vratislaviam, quia Silesie totius
Metropolis est; Patres duo cū socijs, Episcopi & Capi-
tuli rogati missi, humanissime ab omnibus excepti sūt.
Magnus est ad eos omnium ordinum concursus, maior pla-
ne multo futurus, ni Senatus edicto cautū esset, nequit
eorū concionibus intersit: duodeviginti tamen ad cat-
holicam religionem accessere; & sub Paschatis fe-
rias, duodeviginti generales confessiones audite sūt.
E. vicinis oppidis pagisque consilijs & confessionis
caussa multi ad eos confluent, a multis etiam in op-
pida invitantur. In oppido vicino, septimo ab Vratislava
via milliaris, Monasterium visitur sacrarum Virginis,
qua licet inter Hæreticos constituta sint, integram ta-
men incorruptamq. fidem ac disciplinam custodiunt
ad has, Canonice duobus comitibus, profecti nostri, om-
nes confessione expiatis Christi corpore refecerunt.

Qui superioribus annis Nicksburgū dimissi sunt,
in oppidum iam uniuersum, finitimosq. pagos ad Eccle-
siā Romanā aggregarunt, atq. in id oēs incūbunt, ut ido-
neis Pastoribus susceptis, catholica in perpetuū religio
fidesq. constituatur. Quibus rebus multos principes ve-
ros, qui alieniores à nobis animos habere videbatur, no-
bis adiunximus, à quibus etiam in ciuitates liberaliter
inuitamur, ut veritatis lumen populis inferamus.

COLLEGIUM PRAGENSE.

NEquè minora in Pragensi Collegiū Imperatoris
et Imperatricis beneficia exstiterunt. Imperator
enim

enim prædiū Copaninū, quod hæctenus ad eius arbitriū habuimus, nobis in perpetuū addixit; atq. annua vectigalia ceriū ad diē, bona communiq. pecunia nobis pederentur, graui pœna sanxit. Idem priuilegia & immunitates omnes, quibus cetera Academia frui solent, nostro Collegio liberaliter, & amantissime tribuit; deq. eare, quo maior auctoritas pondusq. sit, tabulas publicas, confici curauit. Imperatrix autem in Hispaniā proficiscens aulæa octo nobis dedit; atq. in templi ædificationem, 150. taleros contulit. Apud alios vero tanto in honore Societas est, ut vel ipsi Hæretici religionis catholice hostes acerrimi, in iis, quæ inter ipsos oriuntur, controuersis, ad nos confugiant. Quattuor conciones singulis festis Dominicisq. diebus habentur; quarū duæ Germanicæ sunt, tertia Bœmica, quarta Italica; ex his non mediocri fructus perceptus est. 148. a varijs hæresibus ad Catholicam religionem traducti; quam ob rem magister vnus insigni contumelia publice, ab hæreticis affectus est: alius hereditate paterna excidit. Virgo item ab hæresi Lutherana diuinitus ad veritatem impulsæ est; hæc de religione interrogata, ea respondit, ut liquido a cælesti magistro instituta esse appareret. Pueri symphoniaci Saxonie Ducis, in Austriam proficiscenti parens interdixerat, ne Pragam diuenteret; veritus ne a Catholicis cognatis, qui illic essent, ad Romanam & orthodoxam fidem induceretur. Is commode quattuor millia passuum aberat a Praga, cum in latrones incurrit, a quibus spoliatus vestibus pœne omnibus, Pragam se conferre coactus est; atq. ad nostros perductus à suis, tandem eum

Ecclesia Catholica reconciliatus est. hunc itineris co-
mes item hereticus imitatus, eodem die Christi corpus
suscepit. Comitissa femina primaria cum ex Austria
in Saxoniam tenderet, cum nostro concionatore de re-
bus fidei multa egit; a quo cum huiusmodi scrupuli es-
sent iniecti, qui ne ab hereticis quidem ministris exi-
mi possent; mulier post dimidiatum annum Pra-
gam redijt; atque haresim exsecrata in Catholicorum
ciuitatem secessit. Simon Simonius, cuius nomen est in
his regionibus celebratissimum, Saxonie electoris me-
dicus, & Lipsiensis professor, quique quattuordecim
quindecimue volumina de medicina confecit; multis
cum nostro concionatore sermonibus habitis, tandem
coram Archiepiscopo, ac Boemie Cancellario, Hispani-
e Legato, ceterisque Regni proceribus, haresim publi-
ce detestatus est. is librum creditur scripturus, quo
hereticorum mysteria omnia enunciet. quam rem eo
etiam agrius tulit Saxonie Dux, quod medici exem-
plo vir primarius, ipsiq. Duci in primis carus ad fidem
redierit. Vnus & triginta inducti sunt, ut sub vna tan-
tum specie communicent; qui numerus videri exiguus
non debet, quod tam altae huius radices in his partibus
iactae sint, ut vix vllis rationibus euelli possent. Multi
male parta restituerunt, ex quo numero mulier 400.
taleros ex usuris remisit. Institutum est etiam dynaste
cuiusdam auctoritate, in vicinis Collegio nostro adi-
bus pauperum adolescentium, qui litteris dant ope-
ram, contubernium; eorum sexaginta fere numerus
est, ciuiumq. benignitate aluntur omnes. Hi ad fune-
bres pompas, festosq. dies psalmis celebrandos ab om-
nibus

hibus adhibentur: atq. ut sese dant inuita, multo plures ac meliores operarios ex hoc vno contubernio exituros speramus, quam ex alijs Collegijs; quod fere pauperes demisse de se sentiant, & ad pietatis munera obeunda sint alacriores.

Litomislum Boemiae ciuitas est, D. a Pernestan stipendiaria, in qua centum quinquaginta abhinc annis Husitarum haeresis disseminata stirpes altissimas habet. In hunc agrum cum ipsius Domini rogatu accersitūq. nostri venissent, omniaq. in siluam abuisse cernebant; omni studio ac diligentia colendum susceperunt, adeo feliciter, ut paganorum (quoniam ad veritatis factus recipiendos aptiores sunt) sex Paroecias ad Catholicam Ecclesiam adiunxerint; ferijsq. Paschalibus, hominū tria millia communicauerint. Duobus praeterea & triginta Ecclesijs Parochi, Catholici praefecti sunt; quattuor aliæ, cum nullus, qui substitueretur, idoneus vir inueniatur, vacuae adhuc sunt; quarum vna magna in primis, ipse ultro Parochus haereticus cessit.

COLLEGIUM OLOMVCENSE.

Tertium Collegium Olomucij est, iisdem nostrorum occupationibus & laboribus. Ac tamen si ciuitas haec in ijs numeratur, quae infectae sunt haeresi, non tamen in ea excolenda inutiliter nostrorum versata est industria. Duodecoginta enim ab haeresi reuocati sunt; Festis anni celebrioribus ducenti trecentiue in templo nostro communicant: Paschate autem communicantium numerus quattuor millium fuit. Ad

eam rem momenti plurimum attulit, inter ipsos cives S. Annæ instituta Sodalitas, in quam nobilissimi quique adscripti sunt; ex quorum numero dynasta quidam præcipuus fuit, D. à Pernestan filius natu maximus; qui magna cum pietatis significatione spectatorumque voluptate, Pentecosles ferijs in Sodalium numerum relatus est: Multi etiã ex Imperatoris aula nomina dederunt. Episcopus Cræsario huius Sodalitatis leges habere uoluit, ut in suis ciuitatibus iisdem legibus Sodalitatem uel instituatur, uel instauret. Matrona honestissima filios uita sensuq. carentes multis iam annis parere solebat, hæc uotis S. Annæ nuncupatis, filiolum uinum peperit, eumq. gratulabunda ad templum nostrum detulit.

GRÆCENSE COLLEGIVM.

CRæcij hæresis radices egit altissimas: quod ni-
Culture Societas huc se contulisset, nulla iam (ut
 communis Catholicorum vox est) fidei reliquæ essent.
 Magnum est hæreticorum in nos odium, qui publice
 nos ac priuatim probris maledictisq. prostridunt; iisdem
 ciuibus persuaserunt, ne quem Catholicum litterarum
 studiosum tectis recipiant: si quem autem nobis ami-
 ciores fuerint odorati, eum pro concionibus tamquam
 scelestissimum hominem conuictis ac maledictis publi-
 ce lacerant; Senatus etiam ijs multam grauem dixit,
 qui ad nostras conciones accesserint. Sed hæc & alia in-
 commoda Catholicorum uidelicet pietate ac beneuo-
 lentia compensantur. Ex his adolescens unus locuple-
 tibus ortus parentibus, hæreticis tamen, ab hæretico-
 rum

rum scholis profugit ad nos; maluitq. panem ostentim
 emendicare, quam eas adire. Alius a magistris casus
 virgis est; quod nostrorum discipulorum consuetudine
 veretur. Serenissimus autem Princeps mirum quan-
 to amore Societatem prosequatur; is septem millia &
 quingentos florenos in Collegij adificationem dedit;
 quibus fabricam ad tectum perductum iri speramus.
 Ad fidem Catholicam rediere aliquot; in his quinque
 Philosophiæ Rhetoricæsq. Studiosi; & Lutheranus con-
 cionator; coram Nuncio Apostolico, abisq. Principi-
 bus viris hæresim publicè sunt exsecrati. Sub Pascha-
 les ferias mille quadraginta Christi corpus suscepe-
 runt. Nuncius Apostolicus aliquot huius Prouinciæ
 Monasteria lustraturus, e nostris quosdam secum de-
 duxit. Præpositi duo, & Parochus magnæ dignitatis
 generalem anteactæ vitæ confessionem fecere: Abbas
 cum omnibus Monachis cum generali confessione, tum
 spiritualibus exercitijs instituti sunt. Quidam ex huius
 Prouinciæ proceribus, vt Christi Domini corporis sol-
 lemnia maiore cum populi fructu celebritateq. pera-
 geret, nostros ad se accersuit; quo die e sacris litteris
 historiæ aliquot actæ sunt: in quæ eo etiam diligentius
 ac studiosius dynasta ille incumbit; quo magis ob eam
 rem se à suis fratribus hæreticis contemni videt.

DOMVS PROBATIONIS
 Brunensis.

ETSI Brunensis Domus Nouitijs maxime pro-
 bandis destinata est; tamen in proximos etiam
 nostro-

nostrorum labor redundauit. Nam ad conciones duas, quæ in eade maxima, nostraq. habentur, Italica tertia accessit; plurimi spiritalibus nostræ Societatis exercitijs exculti sunt; Confessiones audite complures, & quidem eorum, qui nunquam expiati criminibus ad senectutem peruenerant; sacris agni Dei imaginibus morbo ac phrenesi liberati quidam; vicini Parochi sacramentorum administrandorum usum edocti. Ad eos iuuandos, qui capitis damnantur, vel in extremo vitæ discrimine versantur, identidem euocantur nostri; e quibus vnus, cui ex ingenti vulnere viscera distillant, confessione facta conualuit.

VARIÆ
NOSTRORVM
HOMINVM

Missiones.

EXPOSITIS *ijs, quæ ad Prouin-*
ciarum narrationem pertinet; reli-
quum est, vt ad eas nostrorum Mis-
siones descendam, quæ cum in nulla
certa Prouincia reponi possint, ne-
cessario a reliquo corpore fuerunt separandæ.

MISSIO ANGLICANA.

CVM *Elisabetha Anglorum Regina sese An-*
glicanæ Ecclesiæ caput constituerit, vt nomen il-
lud impie usurpatum, maiore etiam scelere tueatur;
in Papiſtas (sic enim Catholicos, qui Romanum Pon-
tificem, sacrorum principem, Christianæq. religionis
Antislitem profitentur, per ludibrium hæretici ap-
pellant) acerbissimam persecutionis tempeſtatem con-
citauit; multiq. ciues nobilissimi, quod peruersæ mu-
lieris ambitioni aduersarentur, sunt bonis, exſilijs,
vinculis, morte multati. eoq. creuit insania, & imma-
nitatis Regine, vt in plurimis ciuitatibus novos carce-
res (quod veteres non essent satis ad damnatorũ mul-
titu-

titudinem capiendam) edificavit, tenebris horribiles,
 in quos agmina Catholicorum contrudat, qui aut ini-
 bi onusti ferro, inedia, tetroq. squallore miserabiliter
 intereant, aut certe omni tormentorum carnificina tã-
 dem excrucientur. Alios enim per urbem equis rap-
 tatos laqueo suspendi; ac rursus reciso fune semiani-
 mes deponi; tum genitalibus præcis, visceribusq. car-
 nificum manu crudeliter avulsis, & in ignem coniectis,
 in frustra disseccari iubet: Alij manuum pedumq. digi-
 tis sublime suspensi, machinis quibusdam tam immani-
 ter extenduntur, ut membrorum omnium articuli lu-
 xentur: Alijs ferrea subula per unguis adigun-
 tur; Alij pondere immensi superposito comminuntur.
 Sed quantum ex una parte muliebris furor ad Ca-
 tholicorum nomen excidendum armabatur; tantum
 ex altera Catholicorum animi ad resistendum excita-
 bantur; idq. tum sua ipsi virtute, insitaq. genti Roma-
 ni Pontificis obediëntia, tum vero Anglorum adolescentium,
 qui ex Remensi, Romanoq. Seminarijs in Angliã sub-
 inde mittebantur, monitis ac suavis. Hi enim religionis
 restituendæ studio incēsi, doctrinæq. instructi præsidij;
 plurimos aut in fide confirmabāt, aut in fidem reuoca-
 bant; ex quibus etiã aliquot capti crudeliterq. necati
 sunt. In hanc siue periculorum siue meritorum societate
 ab ipsismet Anglis summis precibus, creberrimisq. que
 litteris inuitati nostri sunt. cupiebant enim ij, quoniã
 singulis prope momentis innumerabilia sibi pericula
 imminerent; aliquos de nostris habere, ad quos consi-
 lij & auxiliij causa confugerent: cumq. a nostra disci-
 plina profecti essent, sic sperabant fore, ut sibi nobiscum
 optime

optime conueniret; qua una in re, idest in ea consensione animorum fere totum est. Destinati ad eam prouinciam Sacerdotes duo sunt P. Robertus Personius, & P. Edmundus Campianus, quibus tertius additus est comes frater quidam; hi Roma mense Maio profecti, in Angliam Iunio mense peruenerunt. Quoniam autem hac tam arcano agitari non potuere, quin Regina per exploratores (quos ubiq. dicitur habere quam plurimos) tota de re certior multo ante facta esset: ideo nostri magnam in ingressu ipsius regni uitae discrimen adiere: quod & portus diligentissime custodirentur, & ad Regnam non modo genus hominum, nomenque, sed ipsa oris species, totiusq. corporis lineamenta perscripta essent; Patris etiam Campiani imago in omnibus portibus posita esset, cum qua conferreretur singuli, qui in portus inueherentur. Tamen tum Dei Opt. Max. clementia, tum eorum etiam nonnulla cautione, ac prouisione, qua se ipsos immutauerant, feliciter in regnum tandem penetrarunt. Vbi cum se Catholicis aperuissent, breui incredibilem tum ex Catholicorum confirmatione, tum ex haereticorum reuersione fructum perceperunt. Eorum uitae ratio instituta sic est, ut alter res urbanas, alter paganas procuret: utriusque tamen negotium non deest. Quo autem tota res magis occulta sit, in Catholicorum adibus coeunt, apud quos nostri quotidie bene mane Missae sacrificium offerunt, Christi corpus administrant, conciones habent; tum ad scribendum se dant: a prandio huc & illuc uariorum negotiorum causa in equis cursitant, commentantes interea, quae postridie pro concione dicturi sint: uesperis confessio-

fessiones audiunt, & quaestiones de officijs explicant, quae plurimae & difficillimae incidunt. haec illorum quotidiana uita ratio est, tantisq. occupationibus opprimuntur, uix ut respirare possint. Cū autem fama percrebuisset, tot tantisq. custodijs adhibitis, tamen in Regni sese Iesuitas insinuasse; Regina furore incensa crudelissima statim edicta proposuit, exsilia, bonorum proscriptioes, vincula, cruces minitans ijs, qui Iesuitas hospitio exciperent, aut re aliqua iuuarent. Quae tamen edicta ponderis nequaquam satis habuerunt, vel ut nostros ab incepto auerterent, vel ut Catholicos deterrerent, quominus omnia erga illos humanitatis officia exhiberent. Vnus quidē Catholicus uir primarius, cum ad ipsius domum P. Robertus uenisset, edictorum crudelitate perterritus, ei renunciari iussit, alio ut diuerneret: eius enim aduentū minime sibi gratum esse. cuius rei mox illum penitentia cepit, Patremq. afsecutus multis precibus in domū suam retraxit, uitam fortunamq. suas certissimo obijciens periculo. Etsi uero diligentissime ab haereticis nostri conquiruntur ad necem, tamen & uestibus mutandis, neq. plus biduo eadem in domo commorando, eorum furorē haecenus eluserunt. qua in re illustrissima diuinæ providentiae signa exstiterunt: ex quibus nonnulla perstringam. Cū domum, in qua P. Robertus habitabat, subito nocte concubia haeretici circumdedissent; is feni cumulo se condens, manus eorum effugit. Idem inuitatus aliquādo ad cenam a Sacerdote Catholico, ut schismaticos quosdam ad ecclesiam traduceret, licet optime locum nosset, tamen totam illam viciniam ter lustrans, uici-

nosq.

nosq. interrogans, domum numquam inuenire potuit; quare tandem fessus; alio diuertit: postridie vero comperit, toto illo tempore domum ab hæreticis obsessam fuisse, ut se venientem exciperent, Sacerdotemq. illis & sex Catholicos in carcere ductos esse. Alio quoq. tempore cum P. Robertus in Sacerdotis cuiusdam domo pernoctasset; albescente die stimulis quibusdam acerrimis agitari cepit, ut inde quam primū discederet: vix pedē domo extulerat, cum hæretici domum ingressi Sacerdotē comprehenderunt. Similiter cum capta domus esset, in quam P. Robertus sese recipere consueuerat; is rerum omnium ignarus domum rediēs, eō ipso tempore, quo hæretici omnia miscebant, insidias omnino intrasset, nī fideli ab amico opportune admonitus, iter alio conuertisset. Illud vero maxime Dei bonitatem, Patrisq. ipsius magnanimitatē declarauit: cum enim domū, in qua P. Robertus habitabat, aduersarij maximis clamoribus repente obsedissent; is magna cum fidentia obuiam procedens, interrogauit quid vellent; Iesuitam responderunt (neq. enim Patrē de facie norant) tum ille, quin ergo, inquit, ingredimini, & hominem sine tumultu perquiritis? atq. ea ratione euasit. Hæc in P. Roberto seruando diuinae providentię signa exstitere, quæ neq. leuiora, neq. pauciora in se item expertus est P. Edmundus, Quo enim tempore Londinum reuertebatur ex pago, quo libri cuiusdam scribendi causa secesserat; hæreticus quidam illi sese tridui iuineris comitem adiunxit, qui tandem cū Patrē in hospitio commodo reliquisset, magistratū de illius aduentu certiorē fecit. Puer casu rem totā excepit, &

pit, & ad Patrem detulit; qui dū sese aduersarij com-
parant, tempus fugē nactus, mutatis vestibus, & equo
conscēso, tum quidem hostium manus effugit; non mul-
to uero post (cum scilicet Deus illius morte de se præ-
dicari uoluit) ab hæreticis captus crudelissime est in-
terfectus, sicuti in eo libro, qui de persecutione An-
glicana impressus est, copiose exponitur: quo facillime
excusari possum, si in hac missione exponenda breuior
sim. Latius omnino, Patres Fratresq. carissimi, opinio-
ne nostra sese Patris huius odor diffudit; adeo, ut A-
lanus uir doctissimus, ad quem tamquā ad illius gen-
tis parentem, omnia minima, maxima ex Anglia mit-
tuntur; duo maxime insignia de P. Campiano scripse-
rit, Alterum multo maiorem fructum morientem illi
ijs populis attulisse, quam viginti annorum spatio tot
illis occupationibus uiuens unquam allaturus fuisset.
Alterum est, eum martyrio supplicijq. perlatis non
esse inferiorem, quam quēuis ex superioribus marty-
ribus; interfuisse præterea se dixit sermone cuiusdam,
cum is affirmaret a se P. Campianum die Diuis omni-
bus sacro conuentum in carcere, cū ille ex prioris diei
tormentis utrumq. brachium fascijs e collo suspensum
gestaret; tantaque animi lætitia locutum, ut ceteros
confirmare uideretur. idemq. referebat P. Campia-
num postero die iterum immansissime tortum, sic ut po-
ne mortuus ex equuleo deponeretur. Præter P. Campia-
num, alterum item habent in uinculis hæretici P. in-
delicet Bosgrauium. is cum ex Polonia in Angliā do-
mesticarū rerū causa profectus esset, ab hæreticis ca-
ptus, initio quidē liberiore custodia detentus est, quod
se se

AD MARONITAS. rii

se in religionis negotio integrū conseruasset; postea tamen per eam P. Campiani occasionem, in arctiorem custodiam detrusus ac pessime acceptus est. Atq. his tot tantisq. terroribus propositis prouinciam hanc semel susceptam Societas non deseret; quin etiam sacerdotes duo Angli hoc ipso anno in easdem occupationes & pericula sunt dimissi.

MISSIO AD MARONITAS.

VLtra Hierosolymam quatriddi itinere, Libanus mons in Syria cernitur, sacrarum litterarum historijs celeberrimus. Huius incolæ Maronitæ permanserunt illi quidem semper ex omnibus Græcis in Ecclesiæ Romanæ fide & amicitia; sed tamen multis & grauisimis erroribus impliciti sunt: nam Spiritum sanctum ab vno Patre procedere impie credunt; humanosq. animos, vbi e corporibus euolassent, certis in sedibus, ad extremum vsque iudicij diem detineri; licere nuncium uxori remittere; infantes ante quadragesimum diem baptisate lustrari non debere: tunc vero etiam Christi corpus ijs communicandum esse. In his igitur, aliisque similibus erroribus cum versarentur Maronitæ; Gregorius XIII. vt est de salute ouium suarum sollicitus; duos de nostris P. Io. Baptistam Aelianum, & P. Io. Brunum ad eos populos secundo iam delegauit; vt ab ijs erroribus ad Ecclesiæ Romanæ veritatem, si fieri posset, reducerentur. Qua in missione cum multa præclare, tum uero illa tria præsertim ab eis constituta sunt. Primum

Episcoporum conuentui, quem Patriarcha edixerat, interfuerunt; & Episcopos induxerunt, vt ijs erroribus relictis, Catholicae religionis professionem, verbo ipsis praeuntibus, rite enunciarent. Singula deinde tractus illius loca obeuntes, errores illos ex hominum animis exstirparunt, ac salutaria dogmata inseuerunt; pastoresq. tum ad cetera quae ipsorum muneris essent, tum vero vt pueros Christianae fidei rudimentis recte instituerent, cohortati sunt; maximam quoque vim sacrarum vestium, calicum, librorum, & rosariorum (quae illis omnia liberalissime Pontifex attribuit) templis populisq. diuiserunt; quarum rerum, propterea quod & sterilis regio sit, & Turcarum vestigalis, maxima inopia Maronitae laborant. Quacumque autem nostri veniebant, summis amoris atque letitiae significationibus excipiebantur: neque raro illud etiam accidit, vt obuiam sese cum Episcopo ciues effuderim vniuersi, patrio more organa quaedam pulsantes: in urbe autem turba mulierum ante domos, & in tectis circumfusa, inconditum quid canebat, vt in festis celeberrimis genti sollemne est. Illa uero frequentes erant acclamationes, Vos estis nostra lex, nostrum fundamentum, salusq. nostra: Deus S. Petri sedem, eiusq. Vicarium nobis seruet: Vos a Pontifice Maximo missi estis, vt per vos cum Ecclesia coniungamur, quemadmodum olim Christus D. N. missus est, vt terras calae reconciliaret. Postremo libros fere vniuersos erroribus, quibus adpersi erant, purgarunt. quod magno illis stetit, cum & plurimi essent, & aliena lingua conscripti. Ac praeter ea, quae dixi, alia etiam multa salutariter

cariter instituerunt. Moniales enim aliquot, quæ magna omnium offensione dispersæ vagabantur, in duo monasteria reductæ sunt: persuasum est etiã Episcopis quibusdam, qui Patriarcha invito fuerant consecrati, ut ueniam petenent, animoque ferrent æquo, Episcopali dignitate in perpetuum excludi. Consultum quoque est Christianis aliquot; qui cum reliquam vitam pie Christianeq. traducerent, quo tempore à Turcis tributum exigebatur, ne id pendere cogerentur, negabant se Christianos esse. Hi primum docti sunt, nullo id pacto licere: deinde cum opem lacrimis peterent; curatum est a nostris, ut quæ ad eorum miseriam leuãdam necessaria videbantur, ab Imperatore Turcarum impetrarentur. His rebus feliciter e sententia confectis, cum de reditu nostri cogitarent; ecce tibi Patriarcha vita decedit. cuius mors maximam curam timoremque nostris iniecit, quis succederet, neue quæ ipsi ad eum usq. diẽ construxissent, momento temporis corruerent omnia. Verũ huic sollicitudini finem attulit viri sanctissimi electio, qui de mortui Patriarchæ frater erat germanus, & superiorem ætatem omnem, magna cum virtutis laude, in cenobio traduxerat. Is initio, cum vereretur, ne id sibi munus demandaretur; clam se fuga præsentĩ electioni subducere constituerat: quare necesse fuit, ut dies noctesque publice custodiretur. Vbi uero Patriarcha dictus est, multis cum lacrimis id onus deprecari cepit; solitariam se vitam, & ab omni administratione remotam semper secutum esse; neque prudentiam rerumque usum, quæ postulantur ad illud

munus, afferre se posse. Denique cum vniuersi populi voluntate argeretur; non ante suum ipse voluit assensum praeberere, quam Episcopi singuli certa quaedam capita scripto sese profiterentur, obseruaturos. Egerunt postmodum cum illo nostri, ut quo die ritu sollemni Missae sacrificium esset factururus, priusquam Christi corpus suscipere, publicam fidei Catholicae professionem pronunciaret; utque postero die, Clero vniuerso coacto, distincte ea omnia proponeret, quae ipsi promulgassent, atque ut ab omnibus seruarientur, mandaret, id quod ille diligentissime praestitit, nominatimque summum erga Romanam Ecclesiam studium voluntatemque declarauit. Hunc exitum habuit haec nostrorum legatio, felicem sane & optatum; quo facile labores, & pericula, quae nostri perpessi sunt, compensantur. Cum enim regio illa Turcarum stipendiaria sit, magnaue colluuiione constet mista e uarijs nationibus Mauris, Iudaeisque; ciuilibus praeterea bellis per id tempus arderet: nostri saepe in vitae discrimen adducti sunt: atque interdum, cum insidias sibi tendi cognouissent, furori cedere, & in loca se tutiora recipere sunt coacti.

MISSIO IN SALVTIOS.

Altera missio Pontificis item Max. iussu suscepta ad Salutios (subalpina ea regio est, urbem continens eiusdem nominis) ubi cum plurimi iam Vgonotorum haeresi laborarent, latiusque in dies id malum serperet; periculum erat ne totus ille tra-

Aut

eius eadem contagione inficeretur, & inde sensim sese
 in Italiam pestis illa insinuaret. Itaque Pontifex insi-
 sit, ut sacerdotes septem fratribus totidem comitibus
 in eum tractum mitterentur, qui nascenti malo ma-
 ture occurrerent. Hi, septem, itidem in loca distribu-
 ti, singulaque oppida lustrantes, puram sinceramque
 religionem docent, sacramenta administrant, concer-
 tationes de fide cum hereticis Ministris habent: non
 raro etiam ad ipsas hereticorum conciones adeunt, et
 eorum mendacia, vanitatemque populo audiente coar-
 guant; quam disputandi rationem usu compertum est
 vtilissimam esse.

MISSIO SVETICA.

IN Suetia quinque numerantur e Societate. Ex
 ijs quattuor assidue cum Regina sunt, quintus Sto-
 cholmij ipsius itidem Regine sumptibus alitur, ut pau-
 cos Catholicos, qui inibi sunt, in religione & officio
 contineat. Is cum post discessum P. Possuini apud
 Holandum mercatorem honestum hominem diuertis-
 set, ibique Missæ sacrificium, ceteraque Catholico ritu
 perageret; paullo post ab ædium domino cum hospite
 eiectus est, qui diceret ædes non ideo ab se locatas, ut
 in ijs Papistarum conuentus celebraretur; vererique
 se, ne plebs impetru factò domum disturbaret. Qua in-
 re illud adminabile accidit, ut eodem tempore, & sa-
 cerdos domo, & dominus vita miserrime exturbare-
 tur. Quamdiu autem Stocholmij pestis fuit, Pater
 Catholicorum domos obiuit, & sanctissima sacramen-

ta ministravit. Quinque ex Catholicorum numero
 ta decesserunt; in his Anglus mercator vir innocentia
 singulari; qui etiam in pauperum catholicorum usus
 Taleros 30. legavit. Vbi vis morbi remississe visa est; ho-
 rarum 40. supplicatio domi a nostris indicta est; ea-
 que multo opinione nostra, Polonorum studiis cele-
 bratior fuit, sic, ut is qui Regina à secretis est, vir nobi-
 litate, doctrinaq. insigni, quattuor horas continenter
 in precibus posuerit; ceteri vero omnes ad præscriptam
 sibi horam, diei noctisque particulam sua sponte adiu-
 xerint. Ferijs Pentecostes, sororis Regis, Ducisq. Me-
 gapolensis sponsalia magna procerum frequentia cele-
 brata sunt: sub ea disseminauerant Hæretici incerto
 auctore litteras, in quibus erat, ipsi Regi à fratre cete-
 risq. coniuratis insidias parari: verum Deo fauente to-
 ta illa celebritas summa cum pace peracta est, ut ne-
 iurgium quidem fuerit cuiusquam exauditum. Que-
 res eo etiam fuit admirabilior, quod plerique catholi-
 cis omnibus interitum imminere existimauerant; ipseq.
 Rex Sacerdotem nostrum tantisper decedere civi-
 tate iusserat, ueritus ne quid forte a fratre spon-
 soque hæreticis turbaretur: quam sententiam mu-
 tavit, ubi per internuncios doctus est, sui iudicij
 rem non esse, sacerdotem, cuius ipse maxime preci-
 bus tot victorias de Mosco reportasset, urbe expel-
 li; viderique posse Regiam maiestatem imminutam,
 si fratris vel alterius cuiuspiam metu id factum es-
 se vulgaretur. Cum filij Regis ad Ostrogothia Gu-
 bernatoris filij baptismum celebrandum inuitati es-
 sent, scrupulus Regine iniectus est à nostris, ne filios
 eo ad-

eo admisceret, ne qua forte ex Hereticorum sacris illorum puritati labes aspergeretur; itaque filios ea apud se continuit. quod Rex durius accipere visus est; uxoremque reprehendit, quæ dedita opera in hominum odia irruere velle videretur. Quindecim hoc anno à varijs heresibus ad Catholicæ fidei veritatem traducti sunt, quorum aliqui in patriam reuersi magnas molestias ob eam rem à suis pertulerunt. Inuisti vnus e nostris sub festum Sancti Ioannis Baptiste Vasthanenses moniales, quarum professionem olim P. Possevinus, dum illic versaretur, excepit; ex plurimum ab hereticis vexata in fidei susceptaque vitæ ratione constantes persistunt. Dux quæ recentibus Deo se dicarant, cum ab Hereticis ad religionis defectionem sollicitarentur, in proposito confirmatae sunt. Quatriduo tantum apud eas Pater substitit, propterea quod & pestilentia in vrbe seuiret, & illud ver in sciens Rege suscepisset. Pestis autem tempore, cum puer, qui Monacho seni cuidam (is vnus in eo monasterio relictus est) sacrum facienti ministrare solitus erat, morbo correptus esset, parensque hereticum ministrum accersisset, ut Lutherana sacra filio impertiret; negavit filius sibi aliquid esse cum Lutheranis, neque se vnquam, si forte suscipere cogatur. (id enim ei parens minabatur) nisi panis numero eorum sacramentum habiturum; atque vbi primū conualuit, ad nos uenit; litterisq. nunc instituitur, ut Braunsbergam mitti possit. Quattuor hoc anno viduarum filios eo dimisimus, quorum tres parentibus hereticis nati erant; quartum cum mater catho-

tholi-

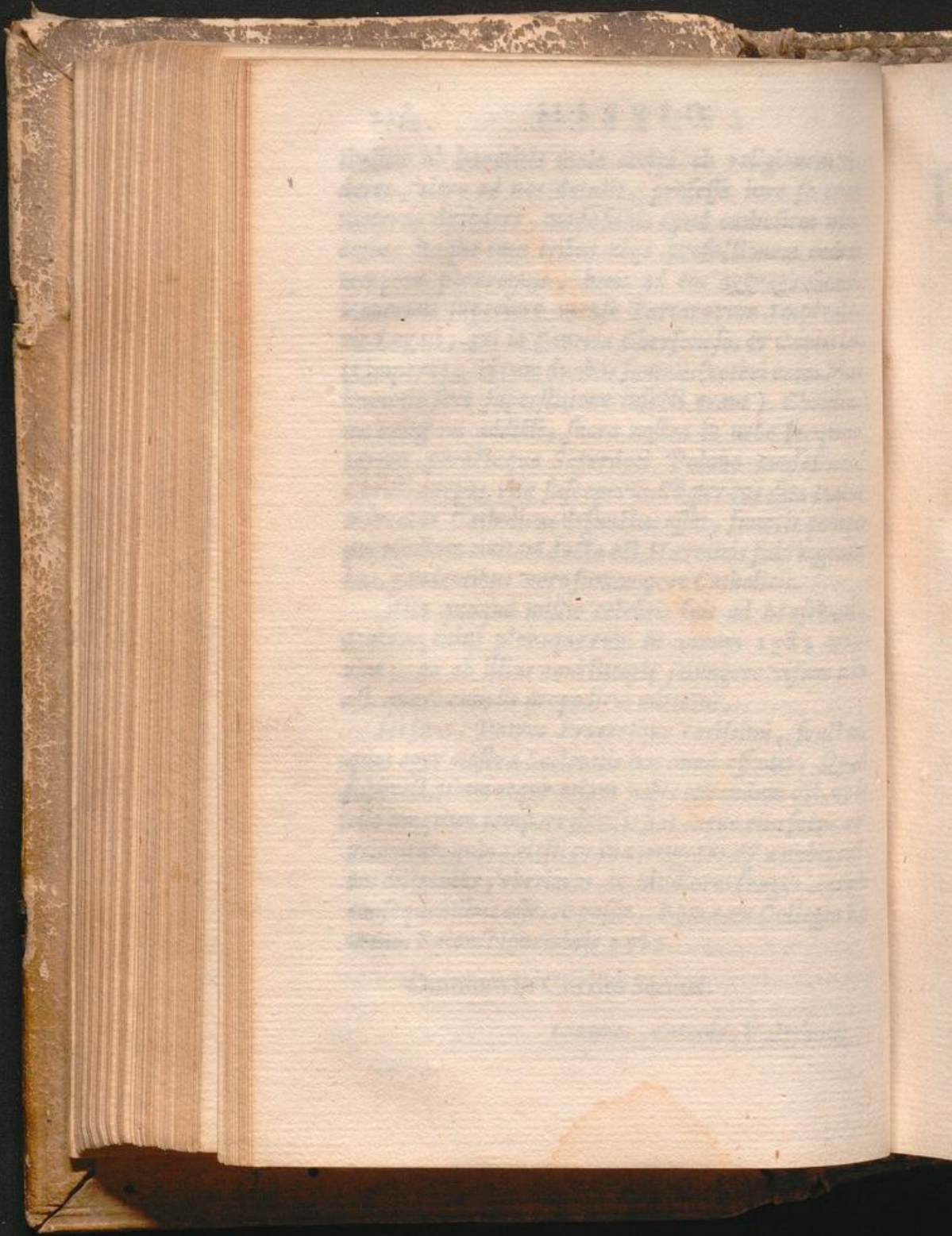
tholica ab hæreticis male accipi ob religionem videret, vltro ad nos detulit, professa iure se omni materno decedere, modo filius apud catholicos educetur. itaque cum tribus alijs profectionem eodem tempore pararemus, hunc ad eos aggregauimus. Venerunt superiore mense Tartarorum Imperatoris Legati, qui in Taurica Chersoneso, & Capbalate imperat; hi cum duobus famulis (ceteri enim Mahometis fere superstitione infecti erant) Christiana religioni addicti, sacra nostra in urbe frequentarunt, peractaque Sacerdoti Polono confessione, Christi corpus rite susceperunt. Cũ per eos dies Italus mercator Catholicus defunctus esset, funeris pompa per mediam ciuitatẽ ducta est, Hæreticis subringentibus, gaudentibus vero summopere Catholicis.

Alia quoque missio celebris fuit ad Moschouæ Ducem; cuius pleraque cum in annum 1582 exierint; ea ab illius anni litteris seiungere visum non est. quare cum ijs propediem mittetur.

Hi sunt, Patres Fratresque carissimi, fructus, quos ager nostræ Societatis hoc anno effudit. Quod superest, etiam atque etiam nobis curandum est, ne is villo umquam tempore sterilis fiat, neue eius fetus reprimatur: quin cælesti gratia irrigatus, & a nobis cultus diligenter, vberiores ac nitidiores fruges, annis consequentibus afferre possit. Romæ, ex Collegio Romano. Kalen. Nouembris 1582.

Omnium in Christo Seruus.

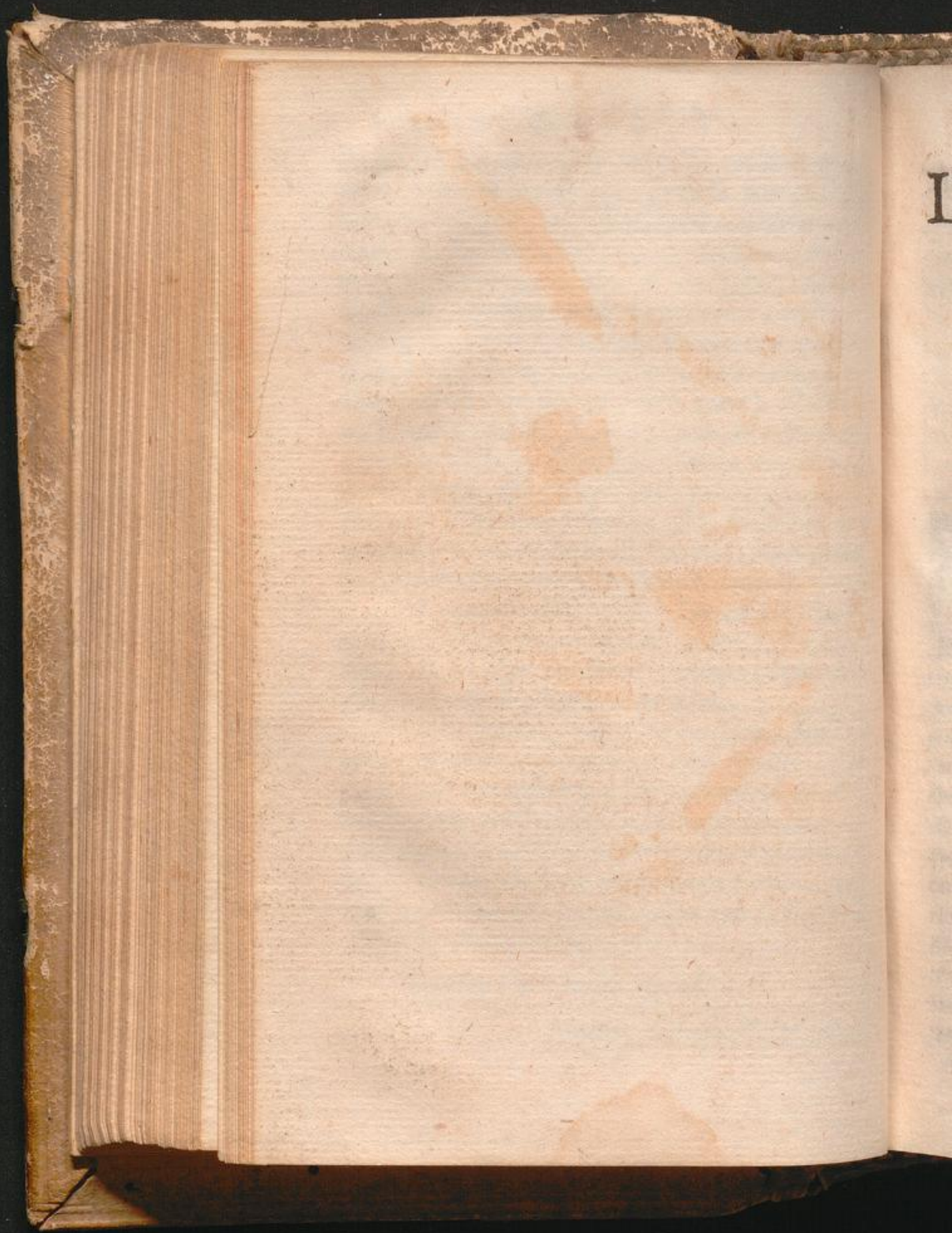
Ioannes Antonius Valtrinus.

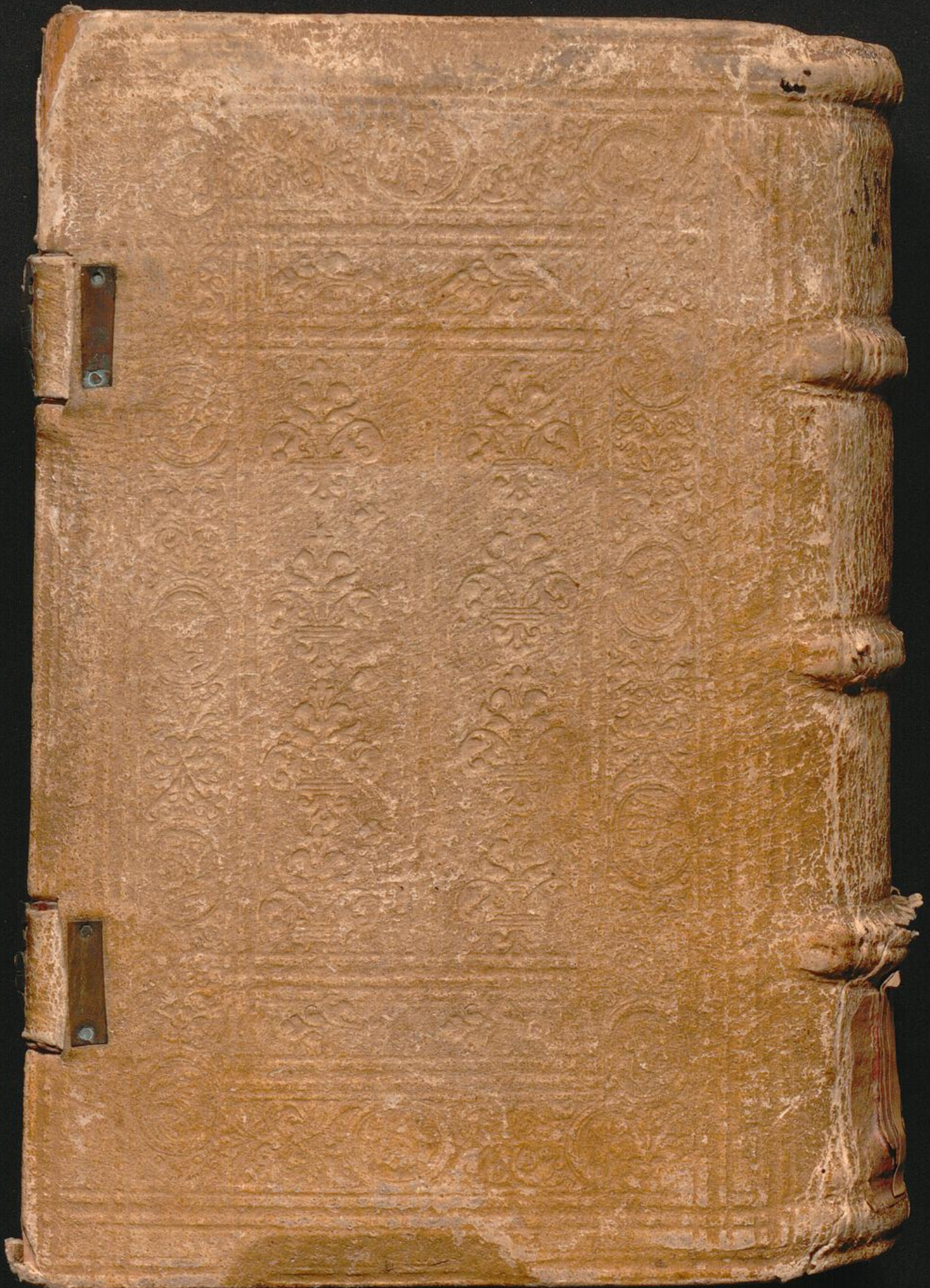
ANNUAE
LITTERAE
SOCIETATIS
I. E. S. V.
ANNO M. DC. LXXXII

ROMAE
In Collegio studiorum Societatis
M. D. LXXXII
Petrus Josephus Sordani

Th
5171